L-1+16.qxd 10/16/2005 12:42 PM Page 1

چاودێر
THE OBSERVER
Aweekly Political, Educational & Social Press
رۆژنامەیەکی سیاسی روناکبیری کۆمەڵایەتی هەفتانەیە
ژمارە (٥٠) دووشەممە ٢٠٠٥/١٠/١٧

ئەمرۆ..
مەکتەبی سیاسی یەکێتی کۆدەبێتەوە

ئەمرۆ مەکتەبی سیاسی یەکێتی بەسەرپەرشتی بەرێز مام جەلال کۆدەبێتەوە.
بریاروایە لەو کۆبونەوەیەدا تاوتوێی دوایین پێشهاتەکانی ئەمرۆی کوردستان و راپرسی دەستورو وردەکاری کۆبونەوەکەی چوارشەممەی داهاتووی سەرکردایەتی یەکێتی و پارتی بکرێ لەگەڵ هێزە سیاسیەکانی کوردستان، سەبارەت بەلیستی کوردستانی بۆ پارلەمانی داهاتووی عێراق و هەروا پرۆژە پێشنیازەکەی دوێنێی مەکتەبی سیاسی پارتی سەبارەت بەیەکگرتنەوەی هەردوو ئیدارەی هەرێمی کوردستان و پۆستی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی حکومەتی یەکگرتووی هەرێمی کوردستان.■

پارتی دوا بڕیاری خۆی لەسەر یەکخستنەوەی حکومەت دەداتە یەکێتی

لەکۆبونەوەی دوێنێی مەکتەبی سیاسی یەکێتی و پارتیدا کەلەهاوینە هەواری سەلاحەدین بەرێوەچوو، مەکتەبی سیاسی پارتی دوایین بریاری خۆی سەبارەت بەیەکخستنەوەی هەردوو ئیدارەی حکومەتی هەرێمی کوردستان پێشکەش بەمەکتەبی سیاسی یەکێتی کرد.

لەو پێشنیارانەی پارتیدا ئاماژە بەوە کراوە تەمەنی پارلەمانی کوردستان تاساڵی ٢٠٠٨ درێژبکرێتەوەو لەماوەی ئەو سێ ساڵەی داهاتویشدا پارتی و یەکێتی هەریەکەیان ساڵو نیوێک پۆستی سەرۆکی حکومەتیان بەدەستەوە بێ، بەمەرجێک یەکەم جار پارتی ئەو پۆستە وەربگرێت.

هەر لەو پرۆژە پێشنیازەی مەکتەبی سیاسی پارتیدا، ماوەی سەرۆکایەتی هەرێم لەشەش مانگ تاساڵێک بەکەم زانراوە. لەمبارەیەوە رۆژنامەی (چاودێر) پەیوەندی کرد بەمەکتەبی سیاسی (ی.ن.ک)ەوە سەبارەت بەهەڵوێستیان بەرانبەر ئەو پێشنیارانە، ئەندامێکی مەکتەبی سیاسییان رایگەیاند: هێشتا زووە هەڵوێستی خۆمان سەبارەت بەو پێشنیارانە بۆ راگەیاندن ئاشکرا بکەین، بەڵام پێشبینی دەکەم لەماوەیەکی کورتدا هەڵوێستی رەسمی سەرکردایەتی یەکێتی دەربارەی ئەو پێشنیازانە بدەین بەپارتی.■

ئەرشیف

یەکێتی و پارتی لەسەر دوالیستی کوردستانی بۆ پارلەمانی عێراق کۆدەبنەوە

چوارشەممە (١٠/١٩) مەکتەبی سیاسی پارتی و یەکێتی لەشاری هەولێر لەگەڵ پاڵێوراوی لایەنە سیاسیەکانی کوردستان کۆدەبنەوە بۆ بریاردانی کۆتایی سەبارەت بەدوایین کاندیدیان بۆ پەرلەمانی داهاتووی عێراق.

لەمبارەیەوە سەرچاوەیەک لەمەکتەبی سیاسی یەکێتی بەرۆژنامەی (چاودێر)ی راگەیاند: هەریەکە لەیەکێتی و پارتی رێکەوتون لەپارلەمانی داهاتوودا یەکی (٢٥) ئەندامیان هەبێ و ژمارەی ئەندامانی حزب و لایەنەکانی تریش بەمجۆرە بێت: یەکگرتوی ئیسلامی (٢) ئەندام، زەحمەتکێشان، سۆشیالیست، کۆمەڵی ئیسلامی، شیوعی، کلدانیەکان و، تورکمانەکانی دەرەوەی کەرکوک یەکی ئەندامێک و تورکمانی ناوکەرکوکیش (٣) ئەندام.

هەروەها وتیشی: سۆشیالیست و زەحمەتکێشان رازیین و کۆمەڵی ئیسلامی داوای زیادکردنی نوێنەرێک دەکاو یەکگرتووی ئیسلامیش بەو رێژەیە رازی نییە.

هەر ئەو سەرچاوەیە وتی: لایەنەکانی تر بە رێژەی دیاریکراویان رازین و، رونیشیکردەوە: بریار دراوە جگە لەو رێژەیەی لەسنوری هەرێمی کوردستان و ناوچەکانی تردا بەپێی بنچینەی هەڵبژاردنی بازنەیی بەدەست دەهێنرێت، بەشێکی تری هەڵبژاردنەکە رێژەیی دەبێ و لەو پارێزگایانەی دەنگی پێویست بۆ کاندیدەکان ناهێنرێن، دەنگەکان ناسوتێنرێن و کۆدەکرێنەوە و دواتر بەپێی ئەو دەنگانە ژمارەی ئەندامانی پارلەمانی عێراق زیاددەکات. بۆ ل٣

سەروتار
راپرسی و رێژەی بەشداری

(٢٠٠٥/١٠/١٥) پرۆسەی راپرسی لەعێراق و کوردستاندا ئەنجامدرا. تیرۆریستەکان و جەبهەی تورکمانی بە ئاشکرا، دژایەتی راپرسیەکەیان لەسەر دەستورەکە راگەیاند. لەکوردستانیشدا، دوو سێ لایەنی توندرەو دەستورەکەیان رەتکردەوە. کەبێگومان خەڵکی بێلایەنیش هەبوون، لەبەر هەر هۆیەکی سیاسی، ئیداری، گەندەڵی و تایبەتی، یان دەنگیان نەداوە، یاخود بە (نەخێر) دەنگیان داوە. سەرەنجام، راپرسیەکە، سەرەرای دوژمنایەتی تیرۆریستان و رەتکردنەوەی توندرەوەکان، هەر سەرکەوت. جێی داخە کەلایەنە توندرەوەکانی کوردستان، لەوە ورد نەبونەوە کەرەتکردنەوەی رەشنوسی دەستورەکە، لەبەر هەر هۆیەکی نەتەوەیی و چینایەتی و سیاسی بووبێت، لەرووی بابەتیەوە، (نا) بۆ دەستور، لەکۆی گشتی دەنگەکاندا تێکرا کۆ دەکرێنەوە و لەراگەیاندنیشدا جیاوازی لەنێوان (نا)کان ناکرێ. ئەمەیان مەسەلەیەکەو وەکو تاقیکردنەوە، لێکدانەوە هەڵدەگرێ. وەکو دی.. بەشداری نەکردنی رێژەیەکی بەرچاوی خەڵک و لەناو ئەو خەڵکەشدا، رێژەیەکی دیاری لاوان، مەسەلەیەکی ترە کەپێویستی بەهەڵوەستەیە. سەرەتا.. با ئەوە رونبکرێتەوە کەبەشداری نەکردنی رێژەیەکی خەڵک و لاوان، سەرەنجامێکی ئاسایی تەواوی هەڵبژاردنەکانی جیهانە. خەڵک.. بەگشتی وەکو یەک هۆگری سیاسەت و هەڵبژاردن نین. لاوانیش، لەناو هەموو نەوەیەکدا، ئەزمونیان کەمەو ئاستی هوشیاری سیاسیشییان هەروا. بۆیە ئاسان نییە لاوان وەکو وەچەی پێشوو لەناو هەموو کۆمەڵێکدا سەیر بکرێ و حوکمی لەسەر بدرێ. بەتایبەتی لەم سەردەمەدا کەسەدان هۆکاری سەرقاڵکردنی لاوان پەیدا بووە. ئەمە بەشێوەیەکی گشتی. بەدیوێکی دیکەشدا، هێزەکانی کوردستان، لە (١٤) ساڵی رابردوودا، لەپێگەیاندن و تێگەیاندنی لاوان، کەمتەرخەم بوون. ئێستاش فەلسەفەی خوێندن و پەروەردەکردنی خێزان، لەبنەچەوە نەگۆراوە. ئەمە جگەلەوەی داوودەزگای دیکەی هوشیار کردنەوەی لاوان و بەدی هێنانی خولیاکانیان، لەئاستی پێویستی لاواندا نین. لەوانەش زیانبەخشتر، ئەو سیاسەتانەی گوایە بۆ رێکخستن و پەروەردەکردنی لاوان گیراونەتەبەر، کەموکورِی زۆری تیایە. هەر لەکاری حیزبایەتیەوە بۆ رێکخراوەکانی لاوان، بۆ نموونە:

لاوان.. بەپێی بەخشینی سەدان پارچە ئەرزو دامەزراندنی هەزاران کەسیشیان ئاسودە نابن. ئەمە جگە لەوەی هەڵەیەکی گەورەیە، رێکخراوی جۆراوجۆری لاوان بەئارەزوو دابمەزرێ و دەستەی دامەزراندنی رێکخراوەکانیش سەدان کەس لەو کەسانەی خۆیان مەبەستیانە، بەموچەی فەرمانبەری بەرز دابمەزرێنن، چەندین رێکخراو هەن، موچەی سکرتاریەت و کادرەکانیان نەدرێ، زۆربەیان واز دێنن. بۆیە کاتێتی.. لێکۆڵینەوەی ورد لەسەر پێکهاتەی تەواوی رێکخراوەکان بکرێ و بزانرێ، چەندیان کۆپی کراوی یەکترن. چیکە، هەق نییە لەسەر کۆبونەوەیەکی فراوان حوکم لەسەر هیچ رێکخراوێک بدرێ، پێویستە حوکم لەسەر: پێکهاتە، پرۆژە، گۆڕانکاری، مەعریفە، هونەر، وەرزش، رابەرایەتی کردنی راستەقینەی بەشێکی زۆری لاوان، رێکخراوەکان هەڵبسەنگێنرێن.

هەر رێکخراوێک.. لەهەڵبژاردندا لەمەحەک نەدرابێ، یان بەکردەوە ئاست و ئاراستەی لاوانی لەچەق بەستنی رابوردووەوە نەگۆڕیبێ بۆ هۆشیاری سەردەمەکە، یاخود رابەرایەتی بزوتنەوەی بەرفراوانی ئەو بەشەی کۆمەڵی نەکردبێ.. رێکخراوی ئاوا.. ناتوانێ رێکخراوی راستەقینەی خولیاکانی لاوان بێ.

هەڵبژاردن و راپرسی.. بۆئەوەی گرنگن کەهێزە سیاسیەکان و بوارەکانی دیکەی دیموکراسی، رابچەڵەکێن و چیکە بەچوارچێوەی تەقلیدی و گفت و بەڵێن و ئاماری نەسەلمێندراو باوەر نەکرێ. بەڵکو سەراپا ئەو بنەمایانە بگۆڕدرێ و حسابی وردیش لەگەڵ یەک بەیەکی سەندیکاو رێکخراوەکان بکرێ. لەناو خودی رێکخراوەکانیشەوە لێپێچینەوە دەست پێبکا. نەک لەسەرەوە بریارمان بۆ بدرێ.■

لەسنوری پارێزگای کەرکوکدا
فەرمانبەرو پۆلیسی عێراق پێشێلکاری لەراپرسیدا دەکەن

تایبەت - چاودێر

رزگار عەلی سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک نیگەرانی خۆی نیشاندا لەبەرانبەر ئەو پێشێلکارییەی کەلەپرۆسەی دەنگداندا لەسەر راپرسی لەناوچەکانی حەویجە، ریاز، زاب و عەباسیدا کراون و لەمبارەیەشەوە بەرۆژنامەی (چاودێر)ی راگەیاند: پۆلیس و گاردی نیشتمانی ئەو سنورە کەئەرکیان پاراستنی ناوەندەکانی دەنگدانە، ئەرکەکەی خۆیان رانەپەراندووەو رێگرییان لەو کەسانە کردووە کەویستویانە بە (بەڵێ) دەنگ بەدەستور بدەن.

رزگار عەلی ئاماژەی بەوەش کرد: ژمارەیەکی زۆری سکاڵا سەبارەت بەبەرێوەچوونی پرۆسەی دەنگدان لەو ناوچانە پێشکەش بەکۆمیسیۆنی باڵای هەڵبژاردنەکان کراون لەکەرکوک.

زانیاری زیاتر لەلاپەرە (٣) دایە■

پارێزگاری کەرکوک ئیدانەی هەڕەشەو پێشێلکارییەکانی دەنگدان دەکا

عەبدولرەحمان مستەفا پارێزگاری کەرکوک ئیدانەی ئەو هەڵوێستانە دەکا کە لە(دۆمیز)و (١ی حوزەیران)و (تسعین)ی کەرکوکدا فشار خراوەتە سەر هاووڵاتیان و هەرەشەی ئەوەیان لێکراوە گەر بێتوو بە (بەڵێ) دەنگ بۆ دەستور بدەن دەتانکوژین، و لەمبارەیەشەوە پارێزگاری کەرکوک داوای لەکۆمیسیۆنی باڵای هەڵبژاردنەکان لەکەرکوک کرد لێکۆڵینەوە لەو کارە بکەن، و پێشبینیشی کرد (٧٥٪)بۆ (٨٠٪)ی دەنگدەرانی شاری کەرکوک بەشدارییان لەدەنگداندا کردبێ و زۆربەشیان بە (بەڵێ) دەنگیان بۆ دەستور دابێ. دەربارەی ئاساییکردنەوەی پارێزگای کەرکوکیش، عەبدولرەحمان مستەفا وتی: تا ئێستا هیچ هەنگاوێکی فیعلی نەنراوە.

بەدواداچوونێک لەلاپەرە (٣)دا دەخوێننەوە■

لەواشنتۆن..
مەسعود بارزانی و جۆرج بوش کۆدەبنەوە

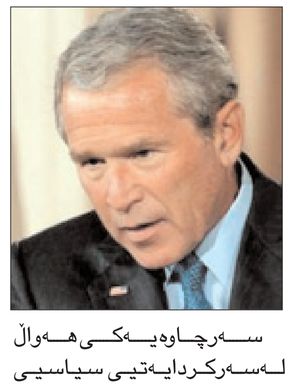

سەرچاوەیەکی هەواڵ لەسەرکردایەتیی سیاسیی کوردستان بەرۆژنامەی (چاودێر)ی راگەیاند: لەدوای رۆژی ٢١ی ئەم مانگەوە بەرێز مەسعود بارزانی سەرۆکی هەرێمی کوردستان بەبانگێشتێکی رەسمی ئەمریکا بەرەو ئەو وڵاتە بەرێدەکەوێ و دواتر لە (واشنتۆن)ی پایتەخت لەگەڵ جۆرج بوشی سەرۆکی ئەو وڵاتەدا کۆدەبێتەوە.

ئەو سەرچاوەیە ئاماژەی بەوەیش کرد: ئەم سەردانەی سەرۆکی هەرێم یەکەمین سەردانی رەسمیەتی لەدوای هەڵبژاردنی بۆ سەرۆکایەتی هەرێم، کە لەگەڵ سەرۆکی زلهێزترین وڵاتی جیهان کۆدەبێتەوە. بریاریش وایە پێکەوە گفتوگۆبکەن سەبارەت بەهەڵو مەرجی سیاسی عێراق و کوردستان و دەستوری هەمیشەیی و سیستمی فیدراڵی و دوایین گۆڕانکارییەکان.

هەر لەو بارەیەوە چاودێرێکی سیاسی بەرۆژنامەکەمانی راگەیاند: سەردانەکەی سەرۆکی هەرێم بۆ ئەمریکاو کۆبونەوەی لەگەڵ سەرۆکی ئەو وڵاتە، ئاماژەیەکی روون و ئاشکرایە لەرووی بەهێندوەرگرتنی پرسی کورد لەسەر گۆرەپانی نێودەوڵەتی بەتایبەتی لەلایەن ئەمریکاوە.■

تەلەفزیۆنی (العراقیة) لەکەرکوک بڕیارێکی تۆڕی راگەیاندنی عیراقی رەتدەکاتەوە

ناسر حەسەن بەرێوەبەری تەلەفزیۆنی ئەلعراقیە لەکەرکوک بریارێکی تۆڕی راگەیاندنی عیراقی رەتدەکاتەوە سەبارەت بەراگرتنی پەخشی زمانی کوردی و تورکمانی لەکەناڵی تەلەفزیۆنی ئەلعراقیە لەکەرکوک.

لەمبارەیەوە بەرێوەبەری تەلەفزیۆنی ئەلعراقیە لەکەرکوک بە رۆژنامەی "چاودێر"ی راگەیاند: "بەهیچ جۆرێک پابەندی ئەو بریارە نابین و لەمبارەیەشەوە هەریەکە لە پارێزگارو سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک و حزب و لایەنە سیاسییەکانی کەرکوک پشتگیری لەم هەڵوێستەمان دەکەن..". لەلاپەرە (٢)دا لێکدانەوەی ئەم هەواڵەو لەلاپەرە (٣)یشدا بەدواداچوونێکی رۆژنامەنووسی دەخوێننەوە..■

ئەمرۆ تەرمی (٥٠٠) بارزانی ئەنفالکراو دەگاتە فرۆکەخانەی هەولێر

ئەمرۆ تەرمی (٥٠٠) لە بارزانییە ئەنفالکراوەکان دەگاتە فرۆکەخانەی نێو دەوڵەتی هەولێرو بەرێزان سەرۆک کۆماری عێراق و سەرۆکی هەرێمی کوردستان و لێپرسراوانی باڵای حزبی و حکومی لەپێشوازی تەرمی ئەو بارزانیانەدا دەبێت، دوای پێشوازی لەو قوربانیانە بەرێدەکرێن بۆ زێدی خۆیان لەناوچەی بارزان لەوێ بەخاک دەسپێردرێن.

جێی باسە ماوەیەکە وەزارەتی مافی مرۆڤی هەولێر بەپێی بەرنامەیەکی شایستە تیمی تایبەتی دروست کردووە بۆ ئەوەی لەخوارووی عێراق سەرقاڵی دۆزینەوەی تەرمی بارزانییە ئەنفالکراوەکان بن.■

سەدام حسێن بەشداری راپرسی ناکا

سەبارەت بەدەنگدانەکەی رۆژی ١٥ی ئەم مانگە کەتایبەت بوو بەرەشنوسی دەستوری عێراق، ئاژانسەکانی هەواڵ بڵاویکردەوە سەدام حسێن ئامادە نەبووە بەشداری دەنگدان بکات. جێی باسە ئەم بەشداری نەکردنەی سەدام حسێن بەچوار رۆژ بەر لەپرۆسەی دادگاییکردنی دێ کەچاوەروان دەکرێ راستەوخۆ لەرێی دەزگاکانی راگەیاندنەوە دادگاییکردنەکەی پەخش بکرێ.■

● ● ● ● ● ● ●

رۆژی راپرسی، زەنگێکی تر بوو بۆ یەکێتی و پارتی

سەردەشت حەمە ساڵح ... ل٢

● ● ● ● ● ● ●

چۆن قبوڵم دەکەیت بۆ خۆشەویستی

ئا/ محەمەد گەلاڵەیی ... ل٥

● ● ● ● ● ● ●

ئەفسانەو مۆسیقا

کلود لیڤی ستراوس

و/ فەرزین ... ل١٠

هەواڵ و مەترسی

■ **هەڵەبجە - زەرایەن:**

رفاندنی دوو لاوی کورد

دوو لاوی کورد کەهاوڵاتی سنوری زەرایەنن بەناوی (عادل مەحەمەدو سەرباز مەحمود) کەبۆ مامەڵەکردن دەچنە بەغدا، لە ١١ی ئەم مانگەدا لەلایەن تیرۆریستانەوە دەسگیر دەکرێن و سەرەنجام لە ٢٠٠٥/١٠/١٤دا هەریەکەیان بەبڕی (٤٠) هەزار دۆلار ئازاد دەکرێن.■

■ **چەمچەماڵ: کوژرانی دوو پێشمەرگەی پارتی**

شەوی ١٤-٢٠٠٥/١٠/١٥، لەنێوان بنەماڵەی (کاکی قەرەتامۆری)و بارەگای ئەیلولی (پ.د.ک) لەچەمچەماڵ، شەرِوپێکادان روویداو لەئەنجامدا دوو پێشمەرگەی ئەو بارەگایە بەناوی (ئیسماعیل مەحەمەد وەلی، مەحەمەد محێدین ئەحمەد) کوژران و چوار هاوڵاتی دیکەش بریندار بوون کەلەنێوانیاندا دوو ئافرەت هەیە، کەیەکیان کچی کاکی قەرەتامۆری خۆیەتی، شایەنی باسە ئەم شەرە لەسەر کردنەوەی ئەو بارەگایە بووە لەگەرەکی (مجمع فلاحی) و ماوەی دوو مانگە دانراوە.■

■ **تۆپزاوا: کەلەپچەکردنی دەنگدەران**

کاتژمێر ١١:٣٠ی سەر لەبەیانی (١٠/١٥) لەگوندی تۆپزاوا پۆلیسی داقوق بەسەرپەرشتی عەقید مەحەمەد دەست درێژی و ئیهانەی زۆری بنەماڵەی شەهید بێستون کاکەیی دەکەن و کەلەپچەیان دەکەن و بەشەق و زللە دەکەونە گیانی دەنگدەرانی ئەو گوندە، ئەم کردارەی پۆلیسی داقوق بەپاساوی ئێجرائاتی ئەمنی پرۆسەی هەڵبژاردن کراوە.■

ÇAWDÊR
Political, cultural, social weekly press ..kurdistan iraq
No.: (50) 70-10-2005
THE OBSERVER
خاوەنی ئیمتیازو بەرێوەبەری بەرپرس: مەلا بەختیار
ستافی کارا: سامی هادی، جەمال حوسێن، ناهیدی حوسێنی، مەم بورهان قانع
بەرێوەبەری کارگێری: داهێن هاشم
دەستەی نوسەران: سەلام مستەفا، مامەند رۆژە، عومەر سەرگەتی، بابان حەمە، رەنج قەرەداغی، عەبدوڵا ئەحمەد، نەبەز محەمەد، عەزیز رەئوف، عەلی کوردستانی، سۆران عەبدوڵا
www.madaniat.org
info_chawder@yahoo.com
سلێمانی - شەقامی سالم
مەکتەبی رێکخراوە دیموکراتیەکان
تەلەفۆن: ٣١٤٠٤١٦ - ٣١٢٧١٢٠
نەخشەسازی: جەلیل حسێن
پیتچنین: سۆران بورهان؛ ئیبراهیم حسێن، تەها حەمە نوری؛ لەیلا حەسەن پور
نرخی: (٤٠٠) دینارە

هەواڵی هونەریی هونەریی هونەریی هونەریی هونەریی هونەریی

شیوەنی بەفر بەرەو ئۆسکار

دەریا

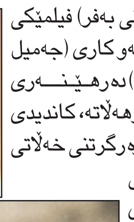

فیلمی (شیوەنی بەفر) فیلمێکی سینەمای کوردیەو کاری (جەمیل رۆستەمی) دەرهێنەری کوردستانی رۆژهەڵاتە، کاندیدی فەرمی کراوە بۆ وەرگرتنی خەڵاتی نێونەتەوەیی سینەمای جیهانی (ئۆسکار)، کە بریاروایە ئەمساڵ بدرێتە باشترین کاری سینەمایی لەگشت بوارەکانی دەرهێنان و وێنەگرتن و سیناریۆو بەرهەمهێناندا. جێی باسە جەمیلی رۆستەمی لەدایکبووی (١٩٧١)ە لەشاری سنەی کوردستانی رۆژهەڵات، لەدوای ساڵانی ١٩٨٧ وەک هەریەک لەم پۆستانە کاری لەسینەمادا کردووە، لەوانە یاریدەدەری دەهێنەرو یاریدەدەری وێنەگر بۆ زیاتر لە ٢٠ فیلمی سینەمایی ئێرانی، هەروەها یاریدەدەری بەرنامەرێژ لەچەندین درامای تەلەفزیۆنیدا.

دەرهێنەری فیلمی (کێشەی نێرینە)یە کە ساڵی ٢٠٠٣ بەرهەمهێنراوەو تاکو ئێستا (٢٤) خەڵاتی لەبوارە جیاجیاکاندا پێ بەخشراوە.. فیلمی (شیوەنی بەفر) یەکەمین ئەزمونی فیلمی درێژی سینەمایی رۆستەمی دەبێت و ساڵی ٢٠٠٤ لەکوردستانی باشوورو رۆژهەڵات بەرهەمهێنراوەو ئێستا کاندیدی خەڵاتی (ئۆسکار)ە.

دەکرێت چیرۆکی فیلمەکە لەم چەند دێرەدا کورتبکرێتەوە:
گوندێکی وشک و بێدەنگ
خەڵکی گوندەکە چاوەرێی باران بباریت
بەڵام بەفر...

جەمیل رۆستەمی

رۆژێن بیر لەهەڵاتن دەکاتەوە، لەچارەنوسی نەویستراوی خۆی.
تاکو دواجار پەنا دەباتە بەر ئاشنایەکی نەناس و کۆتایی زۆری دەمێنێ..■

دوا پرۆژەت چیە؟..

لەوەڵامی پرسیاری ئەم جارەی چاودێر سەبارەت بە (دواپرۆژەت چییە؟) نوسەرو شانۆنوس (محی الدین زەنگەنە) بەدوالاپەڕەی چاودێری راگەیاند:

لەمێشکمدا کۆمەڵێ پرۆژەی زۆر هەن، بەتایبەت بۆ ئەم قۆناغەی ژیان، کە پرە لەرووداوی جۆراوجۆر کە خۆیان بەسەر ویژدانی نوسەردا دەسەپێنن، پاڵنەر دەبن بۆ داهێنان لەبوارە جۆراوجۆرەکاندا. بەتایبەت ئێستا هیوام وایە کەکوردستان بەشێوەیەکی جوانترو رازاوەتر ببینم تا خەونە مەزن و گەورەکانمان بێتەدی، ماڵی کوردی بێتە ماڵێکی گەشاوەو پێشکەوتوو، ئێستا خەریکی نوسینی رۆمانێکی نوێم، باس لە رووداوەکانی کەرکوک دەکات بەشێوازێکی نوێ، کە لەم نوسینەمدا بە شێوەیەکی جیاواز لەوانەی کەنوسراون و من نوسیومن، ئەو رووداوانەی تێدا دەخەمەوە بەرچاو.■

ئابووری شەشەم
شەریک شعور

مەعنی ها

لەشانۆگەری خولەچەخماخەکەی تیپی پێشرِەوا کە بۆ حاجی ئەبوبەکریان گێراوەتەوە وتیان: خولە شەوتا بەیانی لەژورەکەی خۆیدا خەریکی تەقە تەقە، ئەو یەکسەر لەمەسەلەکە تێگەیشت و فەرمووی ئەوە مەعنی ها ئەوە لەماڵەوە فیشەک دائەگرێتەوە. کە بە ئەحمەد نەژادیش ئەڵێن: کۆندۆلۆلیزا تەشریفی بردۆتە مۆسکۆو بریارە لەگەڵ وەزیری دەرەوەی روسیادا کۆببێتەوە، ئەڵێن ئەوە مەعنیها بەتەمایە بەرتیلی باتێ پێکەوە مەسەلە ئەتۆمیەکەم لێ بوروژێنن. وەختێکیش جادەیەکت بینی کۆمەڵێ کرێکارو و مەکینەی قیرتاوی لێ کۆبۆتەوە مەشغوڵی قیرتاوکردنن، ئەوە مەعنی ها حەفتەیەکی تر هەڵیدەکەننەوە. هەر عانێکیش لەئەخباردا گوێت لەهەڵمەتی پاکسازی و چاکسازی بوو، ئەوە مەعنی ها نیشانەیان لەیەک دووانێک گرتۆتەوەو قەراریان داوە ترۆیان بکەن. مەعنی هایەکی تریش هەیە زۆر کۆنەو لەو دەنگوباسانەدا سەرهەڵدەدات کەباسی یەکخستنی هەردوو ئیدارەکە ئەکەن و مەعنی ها قووەت نییە تەکانی بەوەزعەکە ببەخشێ. لەعیلمی ئیدارەو بازاڕی نەوزادیشا، کە دڵتەئمینمان کردی لەوەی رەقابەی تیجاری گوڕی بەستۆتەوە، ئەوە مەعنی ها مەسەلەکە هەروا بەبێ ساحیبی دەمێنێەوە. لە ساتەوەختە تەئریخیەکانی دەنگدانیشا مەعنی ها دێتە پێشەوە. مەسەلەن پێت ئەڵێن تا سەعات سێ و نیوی پاش نیوەرۆ نیسبەتی دەنگدان لەسەدا چوار بووە کەچی لەپاش بەربانگا گەیشتۆتە صەیی شەستوسێ، ئەوە مەعنی ها عەیب لەچاوی تەها حسێنا هەبێ لەپرۆسەی دەنگدانا نییەو دانیشن بەخێر.■

فایلێک بۆ دیموکراسی

زرێبار

لەم رۆژانەی دواییدا گۆڤاری (زرێبار) کە گۆڤارێکی وەرزیی رەخنەیی و ئەدەبی و تیۆری و کولتورییەو خاوەنی ئیمتیازی (عادل محەمەدپور)ەو سەرنوسەرەکەشی (مەسعود بینەندە)یەو لەشاری مەریوانی کوردستانی رۆژهەڵات ئامادەدەکرێت و لەتاران بەچاپدەگەنرێت.. لەبەرگێکی ناسک و لە (٤٦٦) لاپەرەدا کەوتە بەر دیدەی خوێنەرانی... جێی باسە ئەم وەرزنامەیە لەم ژمارەیەدا فایلێکی لەچەندین سەرچاوەی نوسراوو وەرگێردراوی بیانی بەپێزدا سەبارەت بە (دیموکراسی و کۆمەڵی مەدەنی) ئامادەکردووەو لەچەندین روانگەو بەلێکدانەوەو دووبارە راڤەکردنەوەی چەندین چەمکی پەیوەندیدار بەژیان لەنێو کۆمەڵێکی مۆدێرنداو بەچۆنیەتی تێگەیشتنی تاکەکانی هەر کۆمەڵێک سەبارەت بەسیستمی فەرمانڕەوایی و بەتایبەت هەموو ئەو تێرم و واژانەی پەیوەستن بەتۆری دیموکراسیەوە. ئەمە سەرەرای چەندین بابەتی دیکە لەبوارەکانی تیۆرو رەخنەو سیاسەت و ئەدەبیاتدا. هەر لەم ژمارەیەشەدا زرێبار خوێنەرانی خۆی ئاگادارکردۆتەوە کە ژمارەی داهاتووی فایلی ژمارە تایبەت دەبێت بەئەدەبیات و فەرهەنگ، نوسەرانی بەرێز بانگهێشت دەکات بەهەردوو زمانی (فارسی و کوردی) بابەتەکانیان رەوانەی ئەم ئەدرەسە بکەن:
(zrebar_govar@yahoo.com)■

شەوێکی ناتەندروست
چەند سەرنجێک سەبارەت بەشەوی ریفراندۆم ١٠/١٥

سۆران

هێشتا تەمەنی شمولی مۆڵەتپێدان ناکات، بێت و بەمۆنیکایەکەوەو بەجێب چیرۆکی و نازانم چییەوە دەست بکەن بەسوڕاندنەوەو خشاندن عەینەن پەسکیلەکەی سەردەمی منالی و بەدەم هاتوهاوا ری چەند هاندەرێکەوە خۆت بکێشی بەعومودێکاو خۆت بکێشی بەماتۆرێکاو خۆت هەڵواسی بەدارێکاو چاملۆغ و سنوقی سەیارەی برادەرەکەت بێنیتە خوارەوە، ئەمە چییە کاکم دەیەوێ بڵێ من خۆشحاڵم. ئینجا ئاسایی نیە (بی ئێم)ێک خۆی ٤ نەفە دەگرێ تۆ ١٠ی پیاهەڵواسیت و تەوزیعیان کەی بەسەر بۆنیت و سەقف و سنوقەکەیا، بشتەوێ عەرزی عەزەڵات و تەقەڵ لێبدەی.. لەهەمووی سەمەرە تر، قارەمانێک بەرۆنگ ساید لەشەقامی سالم دەهات و دەچوو تەنانەت جارێکیان رێگەی بەپۆلیسەکانیش گرت و ئۆتۆمبێلی پۆلیسەکانی تۆقان.

لەکۆتاییشداو لەدوای نیوەی شەوەوە وەک ئەوەی شار لەشەرێکی گەرەکاو گەرەک لێبوبێتەوە... ئەو دەوروبەرە هەمووی وردەی تووبۆرگی شکاوو وردەی لایتی شکاوی دوای دەعم و خوێنی دەموچاوی چەند کەسێکی دوای شەرەکەیان و... لەولاشەوە لەکاتی رۆشتنەوەدا چەندین گەنجت دەبینی لەسەر سوچی ئەم کۆڵان و ئەو کوچەدا کەوتبوون ئەمە چییە کاکم ئەمشەو دڵی خۆش بووەو تووبۆرگی زۆری خواردۆتەوە، برادەرەکانی دۆش داماون بەدیاریەوەو نازانن چی لێبکەن، بیبەنەوە بۆ ماڵەوەو حەیایان بچێ... یان بەجێی بێڵن و ئەوەنەی تر بەزمەکە ناخۆش بێت... ماوەتەوە بوترێت... هەموو کەسێک مافی خۆیەتی دەربرِینی جیاوازی هەبێت لەخۆشیەکانی خۆییدا، بەمەرجێک لەسەر حسابی ئیسراحەتی خەڵکی تر نەبێت.■

شێوازی زۆرە بۆ دەربرِین لەخۆشحاڵی و کەیف، هەر لەشێوازی باوو ئاساییەوە بیگرە تاکو ناکۆتا شێوازی نابـاو و دەربرِینی جۆراوجۆری نائاسایی، هەیە هاواردەکات.. چەپڵە لێدەدات، دەخواتەوە بەدەمەبەست دەبێ... دیارە هەر زیادەرەویەکیش لەسنوری توانای مرۆڤ بۆ هەرکارێک بەتایبەتیش خواردنەوەی زۆرو مەستبوونی کرۆکاڵ، بەردەوام چەندین دیاردەی ناجوان و ناشارستانی لێدەکەوێتەوە.

تائێرە گەر باسەکە لەدەربرینی خۆشی بێت ئاساییە... بەڵام برادەر ئاسایی نییە لەناوەراستی حەشاماتێکی چەند سەد نەفەریدا دەست بدەیتەوە دەمانچەکەت و لەهەموو پەنجەرەکانەوە بەدوو دەمانچە خەریکی تەقەکردن بیت بەناو خەڵکا.. بەراستی ئاسایی نییە سەیارەکەت بەوپەڕی خێرائیەوەو بەدەم سوڕانەوەو پەنتەرناش و خشاندنەوەو بەناو ئەو جەنجاڵیەی سەرشەقامی هەمیشە قەڵەباڵغی وەک سالمدا. کەدیارە ئەم دیاردەی بەزم و رەزمی سەیارانە لەهەموو دونیادا هەیەو گەنجانی ئەو وڵاتە دوای وەرگرتنی مۆڵەتی لێخورین، پێویستە بەشداریبکەن لەچەند کۆرسێکی فێربوونی لێخورِینی سەیارەی سپۆرت و وەرزشیدا... دیارە ئەو برادەرەی کەلەشەقامی سالم وادەکات، هەندەرانیەو پێموابێت شارەزایە لەبواری یاریکردن بەسەیارە... بەڵام ئاسایی نییە کەسێک کە

دیاردەیەکی زۆر دزێوی ناشارستانی
ریکلامی هونەرمەندان بەبۆیاخ دەشێوێنن

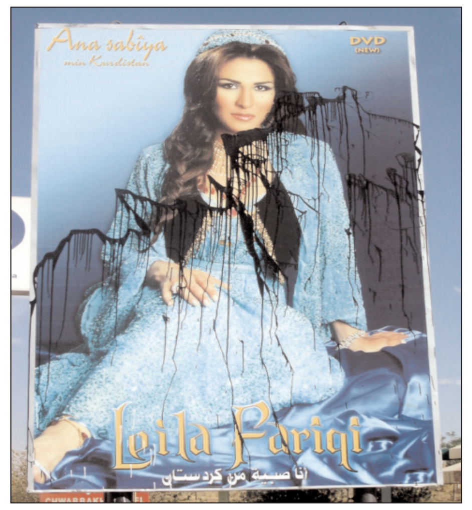

وێستەگەی لاپەڕە

شارەدۆست

پێویستی بوونی ئەم ستونە هەوڵێکی دیکەی (چاودێر) دەبێت بۆ قسەکردن و دواندنی ئەو کەسانەی یاخود ئەو لایەنانەی کە گلەو گازندەکانی ئەم ستونە راستەوخۆ ئەوان دەگرێتەوە، ناچار کردنی ئەو لێپرسراوو داموو دەزگایانەی کە زۆرترین بڕی رەخنەی هاوڵاتیان روبەروویان دەبێتەوە... بەپێویستمانزانی ئەم ستونەش بکەینە میمبەرێکی تری هاوڵاتیان بۆ دواندنی داموو دەزگاکانی حکومەتی هەرێم و سکاڵانامەیەکیش دەبێت کە هەرسکاڵایەک تێیدا پێویستە وەڵامی جدی بەدوادابێت... بۆ ئەوەی خوێنەرانی بەرێزی چاودێر بتوانن راستەوخۆ لەگەڵ داموو دەزگاکان و راگەیاندنەکانیانەوە گفتوگۆو دیالۆگیان هەبێت... ستونێک دەبێت بۆ گەیاندنی ئەو سکاڵایانەی هاوڵاتیان کە درەنگ یان هەرناگەن بەشوێن و لایەنی پەیوەندیداری خۆیان.

لەم گۆشەیەشدا شارەوانی سلێمانی بەرپرس دەکەین لەوەڵامدانەوەی پرسیارو راوێژەکانی هاوڵاتیان، سەبارەت بە سەرجەم خزمەتگوزاریەکانی شارەوانی سلێمانی و ئەو پرۆژانەی کە شارەوانی بریاریان لەسەر دەدات...

-ئایا شارەوانی سلێمانی، هەموو ماڵێکی ئەم شارە بۆی هەیە بیری ئیرتیوازی لێبدات یان نا... دەڵێن گوایە بەواسیتەیە؟ شەوان ناتوانین بنویین، ئەملاو ئەولای ماڵەکانمان بیر لێدەدەن.

-ئایا شارەوانی سلێمانی، کارمەندە بەرێزەکانی سەیارەی خۆڵەکە کاتی دەستنیشانکراویان هەیە بۆ سەر کارەکانی خۆیان، واتە بۆ هەڵمەتەکانی پاککردنەوەو کۆکردنەوەی خۆڵی هاوڵاتیان؟ هاوڵاتیان گلەییان زۆرە لەو بەرێزانە.. ئەڵێن گوایە بەئارەزووی خۆیان دێن و زۆربەی جار ئەگەر ٣ تەنەکە خۆڵمان هەبێت، دانەیەکی خاڵی دەکەن و ئەوانی تر بەجێ دێڵن.

ئایا شارەوانی سلێمانی، پلانتان چیە بۆ ئاسانکاری لەشێوازی هاتوچۆی هاووڵاتیان، بەتایبەتی لەو کاتانەی کە رێگایەکی سەرەکی ناوشار پرۆژەیەکی تێدا ئەنجام دەدرێت؟ ئەڵێن گوایە شارەوانی ئاگای لەزۆر پرۆژە نیە کە جێبەجێدەکرێن.■

L-2-15.qxd 10/16/2005 1:21 PM Page 1

ڕاپرسی
زەنگێکی تر بوو بۆ یەکێتی و پارتی

سەردەشت حەمە ساڵح

لەڕۆژی ١٥ی ئەم مانگەدا، دووەمین موماره‌سەی دیموکراسی لەماوەی ٨٥ ساڵی ڕابردووی عێراقدا، ئەنجامدرا. ئەویش ڕاپرسی بوو بۆ پەسەند کردنی دەستوری هەمیشەیی و تیایدا بەشێوەیەکی دیموکراتیانە خەڵکی عێراق بەهەموو چین و توێژو نەتەوەو مەزهەبێکەوە بەشدار بوون، لەسەر (بەڵێ) یاخود (نەخێر) بۆ دەستور. وەلێ لەکوردستاندا چەندین جارە هەڵبژاردن کراوەو خەڵکی بەدیموکراسیانە ویستی خۆیان بەجێ گەیاندووە، کەوابێ بەلای خەڵکی کوردستانەوە کارێکی هێندە نامۆ نییەو بەڵکو ئەزمونیان لەو ڕووەوە پەیداکردووە.

ئەوەی جێی باسە، ساردوسڕی خەڵکی لای خۆمانە بۆ چوون بۆ دەنگدان، هەندێ

ئایا هیچ ئەلتەرناتیڤێکمان هەیە بۆ بەرگری لەدوای داوای سەربەخۆیی؟ ئایە ئێمە شوێنی ئێستامان واتە جوگرافیای ئەم بەشە ڕزگارکراوەی کوردستان لەبارە بۆ بەرەنگاربونەوەو سوربوون لەسەر ئەو داوایە لەکاتێکدا چواردەورمان ناحەزو دوژمنن

چون و هەندێ نەچون، ئەوانەشی کەچوون دوو جۆرن، کەمینەو زۆرینە، بێگومان زۆرینەکە دەنگیان بەبەڵێ داوە بۆ ڕەشنوسی ئەم دەستورە هەتا پەسەند بکرێ، دیارە خوێندنەوەو هەستی نەتەوەایەتی وایلێکردوون کەبەم کارە هەڵسن، کەمینەکانیش بەنەخێر بۆ دەستور دەنگیان داوە، ئەوەی ڕاستی بێت نەخێرەکانیش دەبنە دوو بەش، بەشێکیان بەهەمان شێوەی (بەڵێ)کان خوێندنەوەیان لەسەر ڕەشنوسەکە بووە، بەڵام پێیان باش نەبووە، بۆیە بەنەخێر دەنگیان داوە، بەڵام بەشی دووەمی نەخێرەکان، ئەمانە جۆرێکن کەهەمیشە لەهەموو شتێکی ئەم دەسەڵاتەی کەلەکوردستانی عێراقدا هەیە ئۆپۆزیسیۆنن (معارض)ن و نایانەوێت لەبەرژەوەندی ئەو دەسەڵاتە هیچ شتێک بشکێتەوە، دیارە کەلەملاو ئەولاو لێرەو لەوێ کەوتونەتە خۆو بەرەکردنی بەیاننامەو چوون بۆ لای خەڵکان و قسەکردنیانە بۆ ئەوەی بەنەخێر دەنگ بدەن، لەژێر ئالای ئەوەی کەسەربەخۆییمان دەوێت، باشە سەربەخۆیی، چ کوردێک هەیە حەزی بەو سەربەخۆییە نەبێ؟ ئایە خەونی هەموو کوردێکی دڵسۆزو بەشەرەف نییە؟ بێگومان بەڵێ، بەڵام هێنانەدی ئەو خەونە هێندە ئاسان نییە، ئایە سەربەخۆیی پێویستی بەزەمینەیەکی باشی بەرنامەڕێژی نییە؟ ئایە لەم بارودۆخەدا ئاسانە داوای سەربەخۆیی بکەین؟ ئایا هیچ ئەلتەرناتیڤێکمان هەیە بۆ بەرگری لەدوای داوای سەربەخۆیی؟ ئایە ئێمە شوێنی ئێستامان واتە جوگرافیای ئەم بەشە ڕزگارکراوەی کوردستان لەبارە بۆ بەرەنگاربونەوەو سوربوون لەسەر ئەو داوایە لەکاتێکدا چواردەورمان ناحەزو دوژمنن؟ ئەمەو پرسیارگەلێک خۆیان بۆ ئەو باسە مەڵاس داوە، ناکرێ ئامادەباشی و ئەلتەرناتیڤت نەبێت، بتوانی داوای ئەو سەربەخۆییە بکەی، ڕاستیەک هەیە پێویستە لەبەرچاو بگیرێ، ئەویش ئەوەیە ئەوانەی ئەو بانگەشەیە دەکەن لەم کاتەدا کەهانی خەڵکییان داوە بۆ نەخێر (مەبەست لەئۆپۆزیسیۆنەکانن) ئەگەر بێتو ئەم بارودۆخەی ئێستا بگۆڕێت و گەلی کورد دوچاری پێکدادان بێتەوە لەگەڵ عەرەبدا، بەدڵنیاییەوە، هەر ئەوانە ڕادەکەن و خۆیان دوورەپەرێز دەگرن، بەپێچەوانەشەوە هەر ئەوان ئەوکاتە دەڵێن کەی وەختی ئەوەبوو داوای سەربەخۆیی بکرێت، دەبوو بارودۆخەکەیان لەبەرچاو بگرتایە، ئەم هاوکێشەیە ڕونەو مەبەستی ئەنجامدەرانی دیارە هەروەک پێشتر ئاماژەم پێدا.

لێرە دێینە سەر ئەوکەسانەی کەنەچوون بۆ دەنگدان، ئایە ئەوانە کێن؟ ئایە ئەوکەسانە بۆچی نەچون و چی وایلێکردون کەنەچن بۆ دەنگدان؟ پرسیار بۆ ئەمانەش زۆرە، ئەوەی ڕوون و ئاشکرایە، ئەوکەسانە هۆکاری ئەو نەچونە بەدەرەجەی یەک دەگێڕنەوە بۆ خراپی دەسەڵاتی (پارتی و یەکێتی)و ناعەدالەتی لەپرۆژە خزمەتگوزارییەکاندا، کەبەراستی ئەمە خۆی لەخۆیدا هەڵگری چەندین بۆمب و لوغمە کەدواجار نەلەبەرژەوەندی یەکێتی و پارتیدایەو نەبۆ خەڵکیش هەروا، پرۆسەیەکی گەورەی وەکو ئەم ڕاپرسییە، خەڵکی نەچن، ئەمە بێزاری خەڵک دەردەبرێت لەدژی ئەم دوو حکومەتە، کەگەندەڵی ڕێژەکەی زۆر بووەو وای لەخەڵکی کردووە کەهیچ متمانەو بڕوایەکیان بەدەسەڵاتی کوردی نەبێت، تەنانەت واشیان لێهاتوە بۆ قەزییەی نەتەوایەتیش نەچن، باشە بۆ؟ ئایە دوو دەسەڵاتەکە (دوو حکەمەتەکە) ناتوانن بەر لەو گەندەڵی و ناعەدالەتیانە بگرن؟ ئایە ئەم (دوو حکومەتە) حکومەتی خەڵکن یان حکومەتی دەسەڵاتدارانن؟ پێویستە هەردوو حزب، بەخۆدا بچنەوەو هیچ کەموکورییەک نەهێڵن و هەرچی زووە حکومەتەکان یەکبخەن و هەتا بتوانن ئیرادەی خەڵکی کوردستان زیندوو بکەنەوە، خۆ ئەگەر هەر بەم چەشنە بڕوا، دڵنیام بۆیان ناچێتە سەرو...

هەندێک لەوانەشی کەنەچوون، هەستی نەتەوایەتی و هەستی کوردانەیان زۆر کەمە تەنانەت کورد بروخێت و کورد سەرکەوێ بەلای ئەو جۆرانەوە (نەبایان دیوەو نەبۆران) دەبێت، باواز لەم جۆرە بێنین، چونکە کەهەستی کوردانەیان کەم بێت، قسەکردن بۆیان بێسودە. بابێینە سەر ئەوەی کەڕێژەیەکی زۆر کەم لەگەنجان و لاوان دەنگیان داوە، ئەوانی تر، بۆ دەنگیان نەداوە؟ ئەمەش فەرع و فروعی زۆرە، بەڵام دەتوانین چەند هۆکارێکی سەرەکیان بخەینە ڕوو، کەلەڕاستیدا هەر پەیوەندی بەدەسەڵاتەوەیە، زۆریان دەڵێن لەرقی گەندەڵی و زۆریان لەسەر کێشەی شەخسی دەنگیان بەنەتەوەکەیان نەداوە، هەندێکی زۆریشیان باش لەمێژووی کورد نەگەیشتوون و بگرە هەر شارەزانین، ئەمەش ئەرکی حکومەت و حزبە، کەبتوانێت ڕۆحی کوردایەتی زیندو بکاتەوە لەناو ئەو گەنج و لاوانەدا، ئەمە کارەساتی لێدەکەوێتەوە، ئاخر کارەساتەکە لەوەدایە چۆن دەبێت گەنجی ئێمە هیچ ئایدۆلۆژیەتێکی

خراپی دەسەڵاتی (پارتی و یەکێتی)و ناعەدالەتی لەپرۆژە خزمەتگوزارییەکاندا، کەبەراستی ئەمە خۆی لەخۆیدا هەڵگری چەندین بۆمب و لوغمە کەدواجار نەلەبەرژەوەندی یەکێتی و پارتیدایەو نەبۆ خەڵکیش

نەتەوایەتی نەبێت؟ هیچ باکگراوندێکی لەسەر مێژووی پڕ نەهامەتی کورد نەبێت؟

بەراستی ئەگەر هەردوو دەسەڵات خێرایی بەکار نەهێنن لەباش بوون و چاکبوونی دەسەڵاتی حکومەت و یەکخستنەوەو کارکردنی باش بۆ خەڵک و نەهێشتنی گەندەڵی و نەهێشتنی جیاوازی لەنێوان چین و توێژەکاندا، بەراستی ئەگەر زوو بەم کارانە هەڵنەستن، ئەوا باشترین هەل دەرەخسێنن بۆ دوژمنان و تێکدەران و ناحەزانی گەلەکەمان و لەدەستدانی جڵەوی خەڵکی تا وایلێبێت هێندەی تر متمانەیان کەم بێتەوە بۆ حکومەت و دەسەڵاتی هەردوو حزب. هەل قۆزەرەوەکانیش بەم کارە خۆشحاڵن، زەمینەیەکی باشیان بۆ دەرەخسێت، ئەوەندەی تر دەسەڵاتی کوردی لای جەماوەرو هاوڵاتیان قێزەونتر بکەن. ■

تۆڕی ڕاگەیاندنی عیراقی
پێشێلکاری دەستورێک دەکا کە هێشتا لەدایک نەبووە!

سیروان قادر

ڕۆژی (٢٣)ی مانگی ڕابردوو تۆڕی ڕاگەیاندنی عیراقی کە دامەزراوەیەکی ڕۆژنامەنووسی سەربەخۆیەو دوابەدوای ڕوخانی ڕژێمی بەعس و بەفەرمانی "پۆل بریمەر" حاکمی مەدەنی ئەوکاتەی عیراق دامەزرا، بڕیارێکی دەرکرد کە تەواو ناکۆکە لەگەڵ بنەماکانی دیموکراسی و ئازادیی ڕۆژنامەنووسی و مافی کولتوری هەریەکە لە نەتەوەکانی کوردو تورکمان و نەتەوەکانی تری عیراق و بێلایەنی ئەم دامەزراوەیەیشی خستە ژێر پرسیارەوە.

سەرەتا دەکرێ ئاماژە بەوە بکەین "تۆڕی ڕاگەیاندنی عیراقی" لەسەرەتای

تۆڕی ڕاگەیاندنی عیراقی ئەو مافە بەتەلەفزیۆنی ئەلعراقیە لەکەرکوک ڕەوانابینێ ڕۆژانە بۆ ماوەی چەند سەعاتێک بە زمانی کوردی پەخشی بەرنامەکانی بۆ شاری کەرکوک بکات کە زۆرینەی دانیشتوانەکەی کوردە

دامەزراندنیدا وەک دەزگایەکی حکومی ڕەسمی ناسێنرا بەجۆرێ جێگای وەزارەتی ڕاگەیاندنی عیراقی بگرێتەوە، و چیتر ڕاگەیاندن لەلایەن دەسەڵاتی ڕاپەڕاندنەوەو لەڕێی وەزارەتی ڕاگەیاندنەوە کۆت وبەندی نەخرێتە سەرو میدیا ئازادی بۆ فەراهەم بکرێ، و ببێتە چاودێر بەسەر هەریەکە لەدەسەڵاتەکانەوە، و تۆڕی ڕاگەیاندنی عیراقیش دەزگایەکی ڕەسمی سەربەخۆبێ و سەر بەدەوڵەتی عیراق بێ بەسەرجەمی دەسەڵاتەکانی دەستەی سەرۆکایەتی و سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران و هەروا قەزا کە نوێنەرایەتی دەسەڵاتی دادوەری دەکا، بەمیزاجی شەخسی کۆنترۆڵ نەکرێ.

ئەم بڕیارەی تۆڕی ڕاگەیاندنی عیراقی کە ڕۆژی (٢٣)ی مانگی ڕابردوو دەرچووە، و تیایدا داواکراوە کەناڵی ئەلعراقیە لەکەرکوک پەخشی سەرجەمی زمانەکانی ڕابگرێ و تەنها بەزمانی عەرەبی پەخش بکا، بەماوەیەکی کەم لەدوای گەڵاڵەکردنی یەکجارەکی "ڕەشنوسی دەستوری عیراق" دەرکراوە، کە لە هەر پێنج بڕگەکەی بەندی چوارەمیدا ئاماژە بەوەکراوە زمانی کوردی وەک زمانی عەرەبی زمانی ڕەسمیە لەعیراق، لەکاتێکدا تۆڕی ڕاگەیاندنی عیراقی ئەو مافە بەتەلەفزیۆنی ئەلعراقیە لەکەرکوک ڕەوانابینێ ڕۆژانە بۆ ماوەی چەند سەعاتێک بە زمانی کوردی پەخشی بەرنامەکانی بۆ شاری کەرکوک بکات کە زۆرینەی دانیشتوانەکەی کوردە، و تیایدا گەورەترین زوڵمیش بەرانبەر نەتەوەی کورد کراوە، ئەمە لەکاتێکدا هەر لەڕەشنوسی دەستوری عیراقدا کە پێرێ بەچەندین ملیۆن هاوڵاتی عیراقی بۆ پەسەندکردنی ڕوویان لەسندوقەکانی دەنگدان کرد، تیایدا ئاماژەکراوە بە ئاساییکردنەوەی پارێزگای غەدرلێکراوی کەرکوک کە ئێستا تۆڕی ڕاگەیاندنی عیراقی مافی پەخشکردن بەزمانی کوردی لە تەلەفزیۆنی ڕەسمی ئەو شارە دەسێنێتەوە کە ئەمەیش دیسانەوە پێشێلکردنێکی تری دەستورییە لەعیراق (کە هێشتا دەستورەکەی لەدایک نەبووە).

ڕۆژنامەنووسان و ڕۆشنبیرانی کورد دەبێت لە عیراقێکدا چ دڵێکیان بە بنەماکانی دیموکراسی و مافە کولتورییەکانیان خۆش بێ کە تۆڕی ڕاگەیاندنە ڕەسمی و بەناو بێلایەنەکەیان بڕیاری شۆڤێنیانەی وەها دەردەکات، کە هاوشێوەی بڕیارەکانی وەزارەتی ناوخۆی عیراقە بەناردنەوەی خێزانە عەرەبە هاوردەکان بۆ کەرکوک و بڕینی موچەی هێزەکانی پۆلیس و ئاسایشی کەرکوک، ئەوانەی کوردن و لەلایەن حکومەتەکانی هەرێمی کوردستانەوەو بۆ پاراستنی سەروماڵی هاوڵاتیانی ئەوشارە، ڕەوانەی کەرکوک کراون، ئەمە سەرباری هەڵوێستە نامەسئولانەکانی ئیبراهیم جەعفەری بە پەکخستنی بەندی (٥٨)ی یاسای کاتی بەڕێوەبردنی عیراق بۆ قۆناغی گواستنەوە کە تایبەتە بە ئاساییکردنەوەی کەرکوک.

بڕیارێکی لەو جۆرەی تۆڕی ڕاگەیاندنی عیراقی، کەتەلەفزیۆنی ئەلعراقیە لەکەرکوک ئازایانە ڕەتیکردووەتەوە، زەنگێکی خەتارناکە بۆ پێشێلکاریی دەستوری لەداهاتووی عیراقداو هەروا پەکخستنی هەوڵەکان بۆ ئاساییکردنەوەی کەرکوک و بەرگرتن لە سەلماندنی مافە کولتورییەکانی کوردو خنکاندنی ڕۆژنامەنووسیی کوردی لەشاری کەرکوک.

هەر لەم ڕوانگەیەوە، سەرباری ئەوەی هەڵوێستی تەلەفزیۆنی ئەلعراقیە لەکەرکوک شایانی دەستخۆشیکردنە، پێویست بەوە دەکات ڕۆژنامەنووسان و دەزگاکانی ڕاگەیاندن و سەندیکاکانی ڕۆژنامەنووسی هەڵوێستی ڕاشکاوانەیان لەوبارەیەوە هەبێ و کۆدەنگ بن بۆ بەرگرتن لەو بڕیارەو هەر بڕیارێکی تری لەوجۆرە. ■

بڕیارێکی لەو جۆرەی تۆڕی ڕاگەیاندنی عیراقی، کە تەلەفزیۆنی ئەلعراقیە لە کەرکوک ئازایانە ڕەتیکردووەتەوە، زەنگێکی خەتارناکە بۆ پێشێلکاریی دەستوری لەداهاتووی عیراقدا

کورتیلەباس

بەرەی تورکمانی بۆ وا دەکا؟

لەپرۆسەی ڕاپرسیەکەی پێرێدا، پارێزگای کەرکوک زۆرترین پێشێلکاری بەخۆوە بینی و ئەو پێشێلکاریانەش زۆربەیان، هەروەک چۆن سەرچاوەکانی هەواڵ ئاماژەیان بۆ دەکەن، لەلایەن بەرەی تورکمانیەوە کراون.

هەڵبەت چەند ڕۆژێک بەر لەڕاپرسی بەرەی تورکمانی هەڵمەتێکی فراوانی ڕێکخستبوو بۆ شکستپێهێنانی پرۆسەی ڕاپرسی دەستور کەیەکێکە لەپرۆسە دیموکراسیەکانی دوای ڕوخانی ڕژێمی بەعس و سەرەتایەک بۆ بونیادنانەوەی عێراقی نوێ.

بەرەی تورکمانی هەر لەسەرەتاوە زانیویەتی لەعێراقی نوێدا بەرنامە سیاسیەکانی کورت دەهێنێ و لەوەیش بەباشی گەیشتووە نوێنەرایەتی سەرجەمی تورکمانەکانی عێراق ناکا، هەربۆیە بەردەوامە لەشەڕە نادیموکراسیەکانی بەرامبەر بەعێراقی نوێ. ■

دیموکرات و دوژمنانی دیموکراسی لەیەک سەنگەردا

لەم پرۆسەی ڕاپرسیەدا، تەواوی دوژمنانی دیموکراسی ڕەشنوسی دەستورەکەو ڕاپرسی لەسەرکردنەکەیان نەسەلماندو خەڵکیشیان هاندا دژی دەنگ بدەن، ئەمەیان ئەنجامێکە هۆیەکەی پێش وەخت دەزانرێت. ئەویش ئەوەیە کە ناشێ.. دوژمنە سەرسەختەکانی دیموکراسی، پشتیوانی پرۆسەیەک بکەن کەبەشێکی باشی مافە دیموکراسیەکانی لەدەستورێکدا چەسپاندووە.

ئەوەی کەجێی ڕامانە ئەوەیە کە لەبەرامبەر دوژمنەکانی دیموکراسیدا، هەن، دیموکراتن و دیسان هەڵوێستی توندیان دژی دەستورەکە نواندووە. ئەمەیان، لەلایەکەوە مافی دیموکراسییەو ناشێ نکوڵی لێبکرێ. لەلایەکی دیکەشەوە، بەکارهێنانی ئەم مافە، دەچێتە خزمەتی دوژمنانی دیموکراسییەوە. چونکە دوژمنانی دیموکراسی.. لەبەرئەوەی بەشی زۆری دەستورەکە پێچەوانەی سەلەفیەت و ناسیۆنالیزمی عەرەبی دەزانن. بۆیە دژین، بەڵام دیموکراتەکان مافە دیموکراسیەکانی دەستورەکە بەکەم دەزانن بۆیە دژین. ئاخۆ ئەم دوو هەڵوێستە بۆ مێژوو کامیان ڕاست و کامیان خزمەتی لایەکەی تری کردووە؟

لەوەڵامدا دەڵێین: لەوڵاتێکی وەکو عێراقدا.. لەیەکەمین دەستوری هەمیشەییدا، لە (٧٠٪)ی مافە دیموکراسیەکانیش دابین کرابێ. زۆر گرنگە. چونکە ئەم وڵاتە.. سیخناخە لەتایفەگەریی و مەزهەبگەریی و هەستی تەسکی ناسیۆنالیستی. لەوڵاتێکی وادا.. چەسپاندنی فیدراڵیزم بۆ کوردستان زۆر گرنگە. بەتایبەتی لەهەلومەرجێکدا نەتوانرێت کوردستان جیابکرێتەوە. ■

گەندەڵی و ڕێگا چارەکان

ماوەیەکە مشتومڕی گەندەڵی، زۆرینەی کەناڵەکانی ڕاگەیاندنی گرتۆتەوە، واتە وەک مۆدەیەکی سەردەم، هەموان قسە لەو دیاردە دزێوە ترسناکە دەکەن، هەیە دەیگوازێتەوە بۆ نێو ڕیزەکانی حزب و، لەولایشەوە هەیە، پەیوەستی دەکات بەسەرجەم دامودەزگاکانی حکومەت. ئەو مشتومڕانە چیرۆکێکی عەزیز نەسینی گەورە نووسەرمان بیردەخاتەوە، کاتێ حزبێکی دەسەڵاتدار، بڕیار دەدات، پاک سازی و ڕیفۆرم لەنێو ڕیزەکانی خۆی دا بکات، بۆیە بڕیاری پێک هێنانی چەندین لیژنەی جۆراوجۆری چاکسازی دەدات، دوا بەدوای مشتومڕێکی زۆر، خاڵە بڕیار لێدراوەکانیان. بەم شێوەیە پۆلێن دەکرێت:

لەسەرەوەی دەسەڵاتەوە، هیچ کەموکوڕیەکی نییە، لەنێوەڕاستیش دا، هەر هیچ، کەواتە سەرجەم دامودەزگاکانی بێ خەوشن. سەرەنجام هەموو کارە خراپەکانیان لەو گەنجە کۆدەکرێتەوە، کەماوەی حەفتەیەکە، هەڵبژاردنی بۆ حزبەکەیان کردووە.. بۆیە بڕیاری دەرکردنی لەڕیزەکانی حزب دەدرێت. ئەو مشتومڕانەی لای خۆشمان، لەمەڕ چاکسازی و پاکسازی.. نێو ڕیزەکانی حزب و دامودەزگاکانی حکومەت، وا چاوەڕوان دەکرێ، دەرئەنجامەکەی وەک چیرۆکەکەی عەزیز نەسین گەورە بکەوێتەوە. تەنیا ئەو کەسانە بکەونە تەپکەی ئەو بەرنامانە، کەماوەیەکی کەمە، لەنێو دامودەزگاکانی حکومەت، درێژە بەکارە خزمەت گوزاریەکانی خۆیان دەدەن.

لەکۆتایدا هیوادارین هەموو بڕیارەکان، دوور لەچیرۆکەکەی عەزیز نەسین، ئامانجەکانی خۆیان بپێکن. ■

نووسینێکی پڕ هەڵەو نووسەرێکی بێئاگا
وەڵامێک بۆ نووسینێکی کۆژین بەکر

سەلاح سالار

لەناونیشاندا ڕۆژنامەی چاودێر کە کاتێک شتێک لەسەر ئیسلامییەکان دەنوسێت ڕێگە نادات ئەوان لەوێ وەڵامی ئەو نوسینانە بدەنەوە، بەندە هەر لەژمارە (١)ی چاودێر نوسینێکم دی، خێرا وەڵامم دایەوەو بۆم ناردن، بەڵام بەداخەوە ئەوان بۆیان بڵاو نەکردمەوە، هیوادارم ئەو دەرگایە بکەنەوەو لەڕەخنەو وەڵام نەترسن.

لەژمارە (٤٨)و لەلاپەڕە (١٥) کەتەرخان کراوە بۆ ڕەخنە بابەتێکم خوێندەوە بەناوی (ئیسلامگەراکان نان بەمەلا عەبدولکەریمی مودەریس و پیازیش بەمەرزییە دەخۆن)، لە نوسینی کۆژین بەکر، هەر لە ناونیشانەکەیەوە بۆم دەرکەوت نوسەری بابەتەکە ئاگاداری زمان و ڕێنوسی کوردی و دەستەواژە کوردییەکان نییەو پاشان بەوردی بابەتەکەیم خوێندەوە، تێگەیشتم سەر لەبەری نوسینەکەشی هەڵەیەو هیچ زانیارییەکی لەسەر ناوەڕۆکی نوسینەکەی خۆی نییەو تەنها پێنوسی هەڵگرتووەو هەر لەخۆوە قسە گەلێکی کردوەتە بابەت و چاودێریش بەخۆشحاڵییەوە بۆی بڵاوکردوەتەوە، ئیتر نازانم ئەوا نوسەرەکەی نەزان بوو، ئەی چاودێر! چۆن ئەو هەموو هەڵەیەی بەسەردا تێپەڕی، خۆ ئەگەر دەڵێت: ئازادی ڕادەربڕینە، دەبوو سەرنجێکی لەسەر بنوسیایە، بەهەرحاڵ خوێنەری خۆشەویست با پێکەوە تەقە لەدەرگای ئەم بابەتە بدەین و شەن و کەوێکی بکەین.

قسەکردن، یاخود نووسین لەسەر بابەتێک هەروا ئاسان نییە وەک چۆن منداڵێکی بچوک کە هێشتا شتانێک فێر نەبووە، هەر کەزاری داپچڕاند لەوانەیە جنێوێک بدات و کەسیش دڵی گەرد نەگرێت و بڵێت مناڵەو نافامێت، نووسەرێک کاتێک پێنووس دەگرێتە دەست و دەیەوێت بنوسێت، یەکەم شت زانیارییەکە دەبێت لە هەگبەکەیدا بێت.

دووەم: ویژدانە، واتە بەویژدانەوە بنووسێت و بۆ موکافەئەو ڕازیکردنی دڵی هیچ کەس نەنوسێت، بەتایبەت ڕەخنەگرتن کەزانیاری زۆر وردی پێویستە لەسەر ئەو کەس و بابەتەی کەلەسەری دەنوسێت، بەداخەوە ڕۆژنامەکان هەندێک جار پیشەی ڕادیۆیان گرتووەو هەردەڵێن و نابیستن،

یەکەم: هەر لەناونیشانەکەیەوە دەستپێبکەین کە نوسیویەتی (ئیسلامگەراکان نان بەمەلا عەبدولکەریمی مودەریس و پیازیش بەمەرزییە دەخۆن) سەرەتا وشەی ئیسلامگەرا با بمێنێت بۆ دوایی جارێ قسە لەسەر دەستەواژەکە بکەین، ئەم نوسەرە دەستکورتی هەژاری لەنوسین و زانیارییەکانیدا وەک مانگی چواردە دیارە، دەبوو بینووسیایە (ئیسلامییەکان نان بەمەلا عەبدولکەریمی مودەریس و پیازیش بەمەرزییەوە دەخۆن) لەناو دەستەواژەکەی ئەودا (مەلا عەبدولکەریمی مودەریس) هەڵەیەو ڕاستییەکەی (مەلا عەبدولکەریمی مودەڕریس)ە، ئینجا لەنوسینەکەی ئەودا ئەگەر ورد بیخوێنینەوە ماناکەی ئاوایە، بەزۆر نانیان بەمامۆستا عەبدولکەریم و پیازیشیان بەمەرزییە خوارد بێت، واتە ئەوان نان و پیازەکەیان خواردووە، لەکاتێکدا ئەو دوانە لەیاندا نین تا بیخۆن! خۆی ڕاستییەکەی ئاوایە، کە خەڵک یان بەوتەی ئەو ئیسلامییەکان، بەزاراوە سەقەتەکەشی ئیسلامگەراکان، نان و پیازیان بەئەوانەوە خواردووە.

دووەم: نوسەری ڕەخنەگر دەڵێت (لەبیرم دێ لەڕاپەڕینەکەی بەهاری (١٩٩١)، کە ناوچەکان ئازادکران، ئەوکات ماڵمان لە ئوردوگایەکی زۆرەملێ بوو، پاش ڕزگارکردنی لە چنگی بەعسییە مرۆڤ کوژەکان، لەنێو گەرمەی بازاڕدا سروودی (سڵاوی گەرمی دڵی پڕ ئومێدی مەت پێکەش، ئەی هەڤاڵی پێشمەرگە.. تاد!) با لەسەرەتادا هەڵە زمانەوانییەکانی بۆ ڕاست بکەمەوە، ئۆدوگا، ڕاستییەکەی ئاوایە، ئۆردووگا، سرود، ئەمیش ڕاستییەکەی سرووده، واتە یەکی (و)ێکی نۆشکردووە، مرۆڤ کوژ، بەسەر یەکەوە ئاوایە مرۆڤکوژ، ڕاپەڕینەکەش هەرچەندە بەهار نەبوو هێشتا (١٦) ڕۆژی بۆ بەهار مابوو، یانی زستانبوو، بەڵام ئەمەیان بووە بەگشتی و خاتری ئەو بێت.

لەپەرەگرافی دووەم: قسە لەسەر ئەوە دەکات کەمەلاکان ڕەخنەیان گرتووە لەدەزگاکانی ڕاگەیاندن، کە لەبەرامبەر مەلا عەبدولکەریم هەڵوێستیان لاواز بووەو بۆ مەرزییە گرنگی پێدراوە، بەڕاستی هەروایەو نکوڵی لێ ناکرێت سەبارەت بەوەش کەبەمەرزییە وترابێت لۆتی منیش دەڵێم جوان نییەو هەڵەیە، بەڵام کاکی ئەو هەڵەی قۆستووەتەوە بۆ شکاندنی ئیسلامییەکان، ئەگەر کەسێکی بەویژدان بوایە قسەیەکیشی لەسەرئەو هەموو هێرشە توندڕەوانە دەکرد کەڕۆژانە دەکرێتە سەر قورئان و پیرۆزییەکانی ئاین.

سێیەم: لەپەرەگرافی سێیەم دەنوسێت (ڕاستە مامۆستا عەبدولکەریمی مودەریس، موڵکی هەموو کوردە، بەڵام کاتێک کەئەو زیندووش بووکام حزبی ئیسلامی ڕۆژێک لە ڕۆژان، ڕۆشتە بەغداو لە حاڵ و گوزەران و سەرقاڵی ئەو بپرسێت یاخود چاوپێکەوتنێکی ڕۆژنامەوانی لەگەڵدا ئەنجام بدات؟!).

ئەم نووسەرە دیارە ئاگای لەم دنیایە نییەو هیچیش ناخوێنێتەوە یان زۆر بەجورئەتە، دەبوو بیزانیبا کە ڕۆژنامەی (کۆمەڵ) چاوپێکەوتنێکیان لەگەڵ مامۆستادا سازداو لەژمارە (١٨٠)ی ڕۆژی ٢٠٠٥/٧/٩و (٥٥) ڕۆژ بەر لەکۆچی دوایی ئەو بڵاوکرایەوە، دوا وێنەی مامۆستا مەلا عەبدولکەریمی مودەڕریس تەنها لە ڕۆژنامەی کۆمەڵ هەبوو، ئیتر نازانم کاکی نووسەر پەشیمان دەبێتەوە یا هەر نکوڵی دەکات! هەروەها قوتابییەکی ماستەریش، کە هاوکات مەلایشە، نامەی ماستەرەکەی لەسەر ژیانی مامۆستا مەلا عەبدولکەریمە.

چوارەم: کۆژین لە پەرەگرافی پێنجەمیدا لە قسەیەکی پڕ سەیرو سەمەرەتردا، دەڵێت: تەنانەت مامۆستا مودەریس هەموو دانراوەکانی بەزمانی کوردییەو ئامادە نەبووە، خزمەت بەهیچ زمانێکی تر بکات، ئاسمان بەرزو زەوی سەخت، نووسەر بێئاگایی و هیچ نەزانی خۆی جوان دەسەلمێنێت و وادەزانێت مامۆستا مەلا عەبدولکەریم سێ چوار کتێبی هەیە کە ئەو بینیویەتی و ئیتر تەواو، بەدبەختی کورد لەوەدایە کە هەرکەس دەستی پێنووس دەگرێت، دەستدەکات بەنووسین و شەلم کوێرم نابوێرم سەروگوێلاکی وشەو خەڵکی دەشکێنێت، پێش هەمووشتێ با کۆژین و هەموو ئەوانەی وەک ئەو بیردەکەنەوە باش بزانن نووسین بەزمانێکی تر تەنها خزمەت بەو زمانە نییە، بەڵکو خزمەتیش بەزمان و نەتەوەی نووسەرو خزمەت بەخودی نووسەریشە، ئەم جۆرە عەقڵە تەسکبینە خزمەت بەکورد ناکات و دەبێت قسەی جددی لەسەر ئەو بیرکردنەوە بکرێت نەک لەسەر بیرفراوانەکان کەبەهەموو زمانێک بتوانن دەنووسن.

پاشان با نووسەری ڕەخنەگری بێئاگا بزانێت کە مامۆستا مەلا عەبدولکەریم بەزمانی عەرەبی (١٦) کتێبی چاپکردووەو (٤) کتێبیشی دەستنووسەو تا ئێستا چاپنەکراون و بەزمانی فارسییش (٢) کتێبی چاپکردووەو (٥) کتێبی تری بەدەستنووسی ماوەتەوە واتە (٢٠) کتێبی عەرەبی و (٧) کتێبی فارسی، کاکی نووسەریش بێئەوەی ئاگای لەوەبێت، کە جەنابی مامۆستا (٢٧) کتێبی بەزمانی تر هەیە، دەبێت بپرسین نووسەرێک ئاگاداری (٢٧) کتێبی پیاوێکی زاناو ناوداری گەلەکەی نەبێت و زۆر بوێرانەش تەحەدا بکات وەک ئەوەی وڵات خوێنەواری تیا نەبێت یان هەموو خەوتبن و تەنها ئەو بەئاگابێت.

پێنجەم: وشەو زاراوەی ئیسلامگەرا، ئەم زاراوەیە کە زادەی چاودێرەو نووسەریش مەگەر هەر خۆی بزانێت یانی چی، دەبێت نووسەریش ئەوە بزانێت ئیسلامگەرا، ئەگەر مەبەستی ئەوەبێت ئەمانە پیادەی ئایینی ئیسلام دەکەن ئەوە بۆ ئەمان فەزڵەو بۆ خودی خۆشی خراپ، پاشان لەناونیشانی بابەتەکەش جوان بکۆڵێتەوە بۆت دەردەکەوێت ئەو قسەی بەئیسلام وتووە

نەک ئیسلامیی کە ئەوەش بێڕێزییە بەرامبەر بە پیرۆزییەکان و نابێت چاودێریش ڕووپەڕی ڕۆژنامەکەی بکاتە دیوەخان بۆ پێنووسی لاوازو ترسنۆک و داخ لەدڵ، دەبێت بوار بەباتی ئەکادیمی و بەویژدان بدات.

کۆتایی وشەم دەڵێم: کۆمەڵێک هەڵەی زۆری زمانەوانی لەو بابەتەدایەو بەنووسەریش دەڵێم: با زیاتر بخوێنێتەوەو کەمتر بنووسێت و بەویژدان و بێ لایەنانەو پڕ زانیارییانە بنووسێت دەنا گەلەکەمان بەهەڵدێر دەبات. ■

ڕەخنەگری زمانەوانی، بەڵام بەبێ شارەزایی و بڕوانامەی زانستی
وەڵامدانەوەی نوسینەکەی کاک سەلاح سالار

کۆژین بەکر

سوپاس بۆ کاک (سەلاح سالار) کەناچار بوو، بەفەرمانی حزبەکەی، نەک ڕۆشنبیری خۆی، وەڵامی نوسینێکی من بداتەوە، ئەگەر پێویستی پێشکەش کردنی چەند ڕێنماییەک نەبوایە، لەلایەن منەوە بۆ ئەو، ئەوا بەلامەوە وەڵامەکەی هێندە بابەتی نەبوو تا پێویست بکات خۆمانی پێوە سەرقاڵ بکەین، چونکە سەراپای نوسینەکەی ئەم بەڕێزە، کەوەعزو ئامۆژگاری زمانەوانییە لەسەر نوسینەکەی من، سەیر لەوەدایە کەبەڕێزی نەدەرچووی زانکۆیەو نەهیچ بڕوانامەیەکی زانستی و

لەکاتێکدا بەڕێزتان هیچ بڕوانامەیەکی زانستی و شارەزاییەکی زمانەوانی کوردی نییەو یەک لێکۆڵینەوەی زمانەوانیشتان بڵاو نەکردۆتەوە بەچ پێوەرێک ڕەخنەی زمانەوانی دەگرن، ئینجا بزانە نەفام و نەزان کێیە؟

شارەزاییەکی زمانەوایشی هەیە تا ڕەخنەی زمانەوانی بگرێت لەنوسیندا، ئیتر چۆن دەتوانێ ئەو مافە بەخۆی بدات؟!

کاک (سەلاح سالار) کەناوی وەک ڕۆژنامەنوسێک لەسەر لاپەرەکانی ڕۆژنامەی کۆمەڵ، دەرکەوتووە، چەند نوسینێک نەبێت، لەو ڕۆژنامەیەدا بڵاوی کردۆتەوە، کەهەموویان دەچنە خانەی وەعزی کۆمەڵایەتیەوە، هاوکات تا ئەم ساتەش کەموتابەعەی ڕۆژنامەکەیان دەکەم، ئەو بەڕێزە پەیامنێرەو ڕێپۆرتاژ ئامادە دەکات. هەروەها تەحەداش دەکەم کەتەنها یەک لێکۆڵینەوەی زمانەوانی هەبێت، تاوەکو دادگایی خەڵک لەسەر هەڵەی زمانەوانی دەکات. ئەوە نەگبەتی بەڕێزتانە کەشارەزایی زمانەوانیتان نییە، کەچی ڕەخنەی زمانەوانی دەنوسن!!

× ئەوەندەی من ئاگاداری ڕۆژنامەی چاودێر بم، زۆر ئازادانە هەموو نوسینێکی بڵاو کردۆتەوە، کەبەڕێزیشتان دوورە پەرێزتان گرتووەو تا ئەمری حزبیتان بۆ نەیەت بەشداری ڕۆژنامەکانی تر ناکەن، ئەوە تاوانی خۆتانە نەک چاودێر، لەلایەکی ترەوە بەڕێزتان باس لەویژدان دەکەن، دەبێ بچیت جارێ بخوێنیتەوە، چونکە لەنوسیندا بابەتی بوون هەیە نەک ویژدان، نوسین مامەڵەی ناو بازار نییە، بەڵکو بزانە کەپێوەری بابەتی بوون لەنوسیندا هەیە بەڕێز!!

× بەڕێزتان وا فێربوون ڕەخنەیەک لەسەر ئیسلامگەرا بنوسرێت، یەکسەر تەئویلی بکەن بۆ ڕەخنە لەئیسلام و موقەدەساتەکانی، کەئەمە خۆڵ لەچاوی خەڵک کردنە، ئەگەر نابەڕێزت نازانی وشەی (ئیسلامگەرا) مانای چییە، ئەوکات پێویستە بەدوای ماناکەیدا بگەڕێیت نەک بەناشارەزایی خەڵکی لەسەر تۆمەتبار بکەیت. پاشان لەکوێی نوسینەکەی مندا قسە دەربارەی ئیسلام و پیرۆزییەکانی کراوە؟! خوێنەر با خۆی سەر پشک بێت و ئەم تۆمەتە ڕەت بکاتەوە.

× بەڕێزتان بۆ ناچن قسە لەسەر بیرۆکەو ناوەڕۆکی نوسینەکە بکەن، کەڕۆژانە هەڵەی وادووبارە دەبێتەوە، جارێکی تریش دەپرسم ئایا وەزیفەی ئاینی و مەلایانی ئاینی قسە وتنە بەکەسە مردووەکان، کەجێگەیەکی پیرۆزیان لای خەڵک هەیە یاخود ڕێنمونی کردنی خەڵکە بەرەو کردەوەی باش و وتەی باش و ...تاد.

× بەڕێزتان دەتانەوێ بەیەک چاوپێکەوتن، ئەوە بسەپێنن کەبایەختان بەمامۆستا عەبدولکەریمی مودەریس داوەو چاوپێکەوتنتان لەگەڵدا سازداوە. من تەنها یەک پرسیار دەکەم ئەوەندەی ڕۆژنامەکەتان وتارو کتێبەکانی مامۆستا عەلی باپیری ئەمیری کۆمەڵ بڵاو دەکاتەوە، لەپێشتردا. ئەی بۆچی نوسینەکانی (مامۆستا عەبدولکەریم)تان لەکۆن و ئێستادا بڵاو نەدەکردەوە؟ بیرورا ئیسلامیەکانی ئەمیری کۆمەڵ باشترن بۆ موسوڵمانان یاخود نوسینەکانی مامۆستا عەبدولکەریم؟! بۆیە ئەگەر ئێوە مامۆستاتان بەلاوە گرنگ بوایە، ئەوا کتێبێکی ئەویش وەک کتێبی (ئافرەت و خێزان لەسایەی شەریعەتدا)ی مامۆستا عەلی باپیر لەڕۆژنامەکەتاندا بڵاو دەکرایەوە.

بەڵام ئەمجارەش وەڵامەکەی بۆ خۆت!!

× هەروەها بەڕێزت دەڵێیت: ((دوا وێنەی مامۆستا تەنها لەڕۆژنامەی کۆمەڵ هەبوو، هەروەها قوتابیەکی ماستەریش کەهاوکات مەلایشە، نامەی ماستەرەکەی لەسەر ژیانی مامۆستا عەبدولکەریمە)). براله.. ئەوە کەی بەڵگەیە دیسان لەسەر ئەوەی کە موهتەم بوون بەمامۆستاو چ پەیوەندییەکی بەمنیشەوە هەیە؟!

ئەوە بایەخ پێدان دەبوو کەلانی کەم لەڕۆژنامەکەتاندا چەند وتارو کتێبێکی مامۆستا (عەبدولکریم)تان بۆ خوێنەر بڵاو کردایەتەوە. بەڕێزتان تەنها لەکات و ساتی جیاوازدا سود وەردەگرن لەوجۆرە کەسانەو بۆ مەرامی تایبەتی قسەی لەسەر دەکەن، چونکە ئەو کلتورە تەسەوفییەی مامۆستا، لای بەڕێزتان بەبیدعەو سەر لێشێواوی لێک دەدرێتەوە. خۆشت باش دەزانیت تەسەوف و شێخانی تەریقەت لای عەقیدە سەلەفیەکان چۆن تەماشا دەکرێن؟!

× ئێستاش ئەوە دوبارە دەکەمەوە کەئێوەو ئەحزابی ئیسلامی دیکەش، بڕوای بەو ڕێبازە ئاینییەی مامۆستا عەبدولکەریمی مودەریس نەبووەو نییەو ڕەفزیشی دەکەنەوەو بەبیروڕای بەڕێزتان (تەسەوف) گروپێکن لەگروپە سەر لێشێواوەکان (فرق الضالة)، ئەسڵەن کۆمەڵ کەخۆی بەگروپێکی سەلەفی دەزانێ لەعەقیدەدا، بڕوای بە تەسەوفی ئاینی نییەو خۆشت باش دەزانی، ئیتر پێویست بەموزایەدە ناکات بیکەن بەمردنی مامۆستا عەبدولکەریمەوە.

× کاتێک باسمان لەوە کردووە کەنوسینەکانی مامۆستا عەبدولکەریم خزمەتی زمانی کوردی کردووە، مەبەستمان لەو خزمەتانەیە کەکردوویەتی لەبواری کۆکردنەوەی دیوانی شاعیرە کوردیەکانداو لەبەرامبەر ئەو نامیلکانەشدا وتومە کەعەقیدە سەلەفیەکان بەرامبەر بەناوە کوردیەکان نوسیویانەو هەندێ ناوی کوردی بەشرک و ناوی ناشەرعی دەزانن. بەڕێزت دەتوانیت سەرێک بدەیت لەکتێبخانە ئیسلامیەکانی شەقامی کاک ئەحمەدی شێخ لەسلێمانی. ئەگەر نەفەوتابن، دەیانبینیت کەچۆن هەر برا موسوڵمانێک بەئارەزووی خۆی ناوی کوردیی و ژیانی کوردەواری تەحریم و تەکفیر کردووە.

× جارێکی تریش وشەی ئیسلامگەرا زادەی چاودێر نییە بەتەنها، ئەوە بەڕێزت خوێندەواریت کەمە، ئەگەر نا کەمێک زیاتر شت بخوێنیتەوە، دواتر دەزانی مانای چییە، نەک تۆمەتبارکردنی ناڕەوای جەنابت!!

× بەڕێزت ئەگەر پێت هەڵەیە قسە وتن بەمەرزییە، دەبا ویژدانی ئاینی و مرۆییت بجولایەو ئەو هەڵەیەت لەڕۆژنامەکەی خۆتانەوە ڕاست بکردایەتەوە. خۆ ناشەرعی و ناجائیز نەدەبوو، بەڵام قوربان باش دەزانی شتی لەو جۆرە لەڕۆژنامەکەتاندا جێگەی نابێتەوەو ڕێگەی پێنادرێت!!

× دواجار بڵاوکردنەوەی ئەم وەڵامەی بەڕێزتان، بەدرۆخستنەوەی قسەکانی خۆتانە کەدەڵێن ڕۆژنامەی چاودێر ڕێگەنادات وەڵامی ئەو ڕەخنانە بدرێتەوە کەلەسەر ئیسلامگەراکان دەنوسرێت و ستافی چاودێر خۆیشی باش دەزانێت وەڵامتان بداتەوە.

× لەکۆتاییدا نەزان ئەوکەسەیە کەڕەخنەی زمانەوانی گرتووە، کەچی فڕی بەبواری زانستی زمان و لایەنی زمانەوانییەوە نییەو یەک یاسای زمانی کوردیشی نەهێناوە تا هەڵە زمانەوانیەکانی لەبەر ڕاست بکاتەوە، باشتر وایە بەدوای نەفام و نەزاندا بگەڕێیت تا دەیناسیتەوە. ■

وافێربوون ڕەخنەیەک لەسەر ئیسلامگەرا بنوسێت، یەکسەر تەئویلی بکەن بۆ ڕەخنەگرتن لەئیسلام و موقەدەساتەکانی، کەئەمە خۆڵ لەچاوی خەڵک کردنە، ئەگەر نا لەکوێی نوسینەکەی مندا تەنانەت باسی ئیسلام و پیرۆزیەکانی کراوە؟!

بەدواداچونێک سەبارەت بەدەنگدان و ئاساییکردنەوەی دۆخی پارێزگای کەرکوک

× پارێزگاری کەرکوک ئیدانەی پێشلکارییەکان دەکاو پێی وانیە هیچ هەنگاوێک بۆ ئاساییکردنەوەی پارێزگاکە نرابێ..

× سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک بڕیاری خەرجکردنی ٢٠٠ ملیۆن دۆلار بۆ ئاساییکردنەوە بەناڕاست دەزانێ..

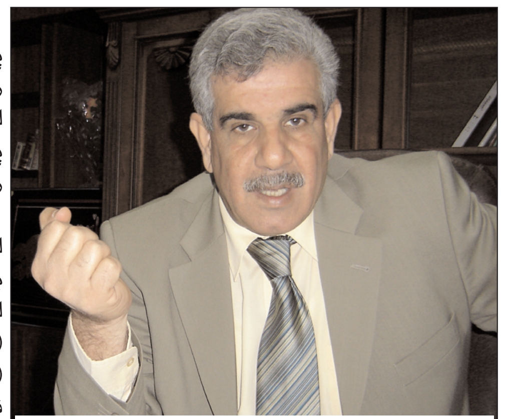

عەبدولڕەحمان مستەفا

ڕزگار عەلی

سەبارەت بەرەوتی پرۆسەی دەنگدان بۆ ڕەشنوسی دەستور لەشاری کەرکوک، پەیامنێرمان لەو شارە لەگەڕەکەکانی (دۆمیز)و(١ی حوزەیران)و (تسعین)ی ئەو شارەدا فشاریان خستوەتە سەر هاوڵاتیان تاوەکو بە (نەخێر) دەنگ بەدەستور بدەن و هەرەشەی ئەوەیشیان لێکردون گەر بێتو بە (بەڵێ) دەنگ بەدەستور بدەن، دەتانکوژین.

لەمبارەیەوە "چاودێر" پەیوەندیکرد بە "عەبدولڕەحمان مستەفا" پارێزگاری ... پێشێلکارییەو دەبێ کۆمیسیۆنی باڵای هەڵبژاردنەکان لەکەرکوک لێکۆڵینەوەی لەسەر بکات. دەربارەی ڕێژەی بەشداربووانی "دەنگەدەران" یش لەناو شاری کەرکوک، پارێزگاری کەرکوک پێشبینی کرد (٧٥٪) بۆ (٨٠٪) بەشداری دەنگدانیان کردبێ و زۆربەشیان بە (بەڵێ) دەنگیان بۆ دەستور دابێ.

پارێزگاری کەرکوک ڕونیشیکردەوە: پەسەندکردنی دەستور ڕۆڵی گرنگی دەبێ بۆ ئاساییکردنەوەی پارێزگای کەرکوک و گێڕانەوەی ماف بۆ خاوەنەکەی.

هەر سەبارەت بەئاساییکردنەوەی کەرکوک و لەوەڵامی پرسیارێکی "چاودێر"دا دەربارەی هەنگاوە فیعلیەکان بۆ ئاساییکردنەوەی پارێزگاکەو جێبەجێکردنی مادەی (٥٨)ی یاسای ئیدارەدانی دەوڵەتی عێراق، عەبدولڕەحمان مستەفا وتی: تا ئیستا بەفیعلی دەست بەجێبەجێکردنی مادەی (٥٨) نەکراوە، و حکومەتی عێراقی فیدراڵ خەمساردە بۆ ئەو مەسەلەیەو ئەو (٢٠٠) ملیۆن دۆلارەشی کە لەڕۆژی ٢٠٠٥/٩/٢٦دا لەلایەن ئەمیندارێتی گشتی ئەنجومەنی وەزیرانی عێراقەوە بڕیاری خەرجکردنی دراوە بۆ لێژنەی ناوبراوو ئاراستەی وەزارەتی دارایی کراوە، تائیستا هیچی لێ خەرج نەکراوە. بۆیە، تەنها ...

بەرزگار عەلی سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک و ئەویش ڕایگەیاند: بڕیاری سەرفکردنی بڕی (٢٠٠) ملیۆن دۆلار بۆ ئاساییکردنەوەی کەرکوک بەڕاست نازانم و شتی وانیە.■

پواز

پارە ڕەشەکانی سەدام حسێن

چەند ڕۆژێک لەمەوبەر پارێزەرەکەی سەدام حسێن بەڕۆژنامەنووسانی ڕاگەیاند: بنەماڵەکەی سەدام حسێن پارەی پێویستیان نییە بۆ خەرجکردنی تێچووی پرۆسەی داکۆکیکردن لەسەدام حسێن لەکاتی دادگاییکردندا!!

ئەمە چ لێدوانێکی ڕۆژنامەنووسی سەرسوڕهێنەرە.. ڕەنگە ئەگەر لەیەکێک لەدەقە شانۆییە سوریالییەکاندا گوێبیستی ئەو ڕستەیە ببوینایەو هاوکات ئاگاداری مێژووی کاراکتەری سەدام حسێن ببوینایە لەماوەی حوکمڕانیکردنیدا، ئەوا وەک خوێنەرێک توشی شۆک ببوینایە، بەڵام ئەمجارە لەنێو ... بنەماڵەکەی خاوەنی چەندین ملیار دۆلار دزراوی گەلانی عێراق بوون، بەڵام بەبێ چ حیکمەتێ بێ وا پارەکانیان نەماوە بۆ داکۆکیکردن لێی لەکاتی دادگاییکردنیدا، کە لەوە ڕۆژی ڕەشتر دەبێ چی بێ؟

دەمێکیشە وتراوە: تەنها پارەی سپی بەکەڵکی ڕۆژی ڕەش دێ.. هەڵبەت ئەوە پارەی ڕەش بووە کەسەدام و بنەماڵەکەیان هەیانبووە، بۆیە کەڵکی نەماوە بۆ ئەم ڕۆژە ڕەشەیان، و پارەی ڕەشیش تەنها بەکەڵکی ڕۆژی سپی دێ، و لەڕۆژانی ڕەشدا بەکەڵک نایەت..

دەبێ ئێمە چەند سەدام حسێنی بچکۆلەمان هەبێ، و خاوەنی پارەیەکی زۆری ڕەش بن، و تەنها بەکەڵکی ئەم ڕۆژە سپیانەیان بێ، و پرسیاریش ئەوەیە: تۆ بڵێی ئەوانیش نەکەونە ڕۆژێکی ڕەشەوەو پارە ڕەشەکانیان بەفریایان نەکەون، و بەدبازیان نەکەن؟

مێژوو حیکایەتی سەدام حسێن و زۆری ...

... ڕەشەی، ئەوا ڕۆژگار سەیرو سەمەرەی تریش لەگەڵ خۆیدا دەهێنێ.. کەواتە سارتەر وتەنی: با هەمووان چاوەڕوان بین■

پامێر

سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک لەمەڕ ڕاپرسی:

× لەناوچەکانی حەویجە، ڕیاز، زاب و عەباسیدا پێشێلکاری کراوە

× (٩٠٪)ی فۆرمەکانی ئەو ناوچانە لەلایەن فەرمانبەرانی کۆمیسیۆنەوە بە (نەخێر) پڕ کراونەتەوە

بەدواداچوونی - چاودێر:

ڕزگار عەلی سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک بەڕۆژنامەی (چاودێر)ی ڕاگەیاند: ...

هەر سەبارەت بەپێشێلکارییەکانی دەنگدان لەو ناوچانە، ڕزگار عەلی ئەوەیشی ئاشکرا کرد: تەنها نزیکەی (٢٠٪)ی دەنگدەرانی ئەو ناوچانە بەشدارییان لەدەنگداندا کردووە ...

بەدواداچونی - چاودێر

لەپرۆسەی دەنگداندا لەسەر ڕەشنوسی دەستور لەکەرکوک، بەرەی تورکمانی چەندین پێشێلکاری دەکاو لەمبارەیەوە کۆمیسیۆنی باڵای هەڵبژاردنەکان لەکەرکوک بڕیاریدا بەدەرکردنی نوێنەری بەرەی تورکمانی لەبنکەی ژمارە (٤٠١٠٠٤)ی سەر بەپارێزگاکە بەرانبەر بەو هەڵوێستانەی کەهانی دەنگدەرانی داوە بە(نەخێر) دەنگ بەدەستور بدەن.

هەمان ڕۆژ پۆلیسی کەرکوک دوو ئەندامی بەرەی تورکمانی دەستگیر کرد کەباجی ساختەیان هەڵگرتبوو.

لەگۆڕانکارییەکی تردا سەبارەت بەچۆنیەتی بەڕێوەچوونی پرۆسەی ...

لەڕاپرسیەکەی کەرکوکدا

فەوجی سوپای نوێی عێراق بە (نەخێر) دەنگ دەدەن و فەرماندەی سوپای نوێی کەرکوکیش بەئاسایی دەزانێ!!

دەنگەکانیش، تا سەعات (٩)ی شەوی ڕابردوو (٣١٦٥٠١) دەنگدەر لەسنوری پارێزگای کەرکوک جگەلە حەویجە، زاب، ڕیاز و عەباسی کەپێشێلکاری گەورەیان تیاکراوە، (٣١٦٥٠١) دەنگدەر بە(بەڵێ) ...

دەدات و هیچ هەڵوێستێکی دژمان نییە بەرامبەریان!

پەیامنێرمان لەکەرکوک ئاماژەی بەوەش کرد: هەر لە (حەویجە) ڕێگەیان نەداوە نوێنەرانی لایەنە سیاسییە کوردییەکانی ...

... شایەنی باسە، تائامادەکردنی ئەم ڕاپۆرتە جیاکردنەوەی دەنگەکان بەردەوامەو چاوەڕوانیش دەکرێ گۆڕانکاری لەئەنجامی جیاکردنەوەی دەنگەکاندا بکرێ.■

ناسر حەسەن، بەڕێوەبەری تەلەفزیۆنی (العراقیة) لەکەرکوک:

بەنووسراوی ڕەسمی تۆڕی ڕاگەیاندنی عیراقیمان ئاگادار کردووەتەوە، پابەندی بڕیارەکەتان نابین و بەردەوام دەبین لە پەخشی بەرنامەکانمان بە زمانی کوردی

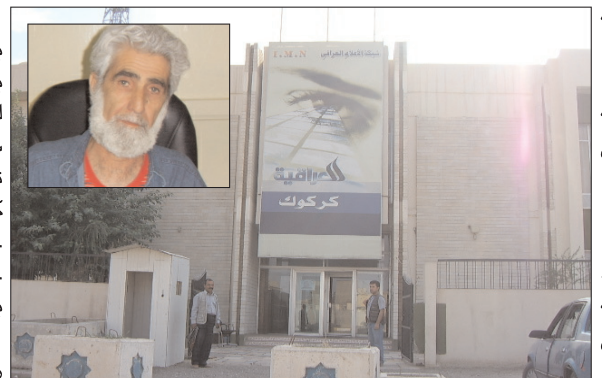

بەدواداچوونی: چاودێر

لەبەدواداچونێکی ڕۆژنامەنووسیدا سەبارەت بەو بڕیارەی تۆڕی ڕاگەیاندنی عیراقی دەریکردووەو ئاراستەی تەلەفزیۆنی ...

"دەمەوێ ئەوە ڕوونبکەمەوە ئەم بڕیارە هیچ جیاوازییەکی نییە لەگەڵ بڕیارێکی پێشووی ڕژێمی بەعس کە لەساڵی ١٩٩٨دا دەریکرد، و ..."

پەیامی پەیامنێران

گیرانی تیرۆریستێکی سوری

ڕۆژی سێشەممە ٢٠٠٥/١٠/١١ کاتژمێر ٣ی ئێوارە لەڕێگەی مەخمور لەنێوان زورگەزارو گوندی منارە، سەیارەیەک بەرەو هەولێر دەڕوات، لەناکاو وەرگەڕاو لەهەمان کاتدا هەڤاڵێکی (ی.ن.ک) بەناوی (سمایل بەندیان) لەگەڵ دووکەسی تر دەگەنە سەر سەیارەکە، شۆفێری سەیارە وەرگەڕاوەکە ڕا دەکات و ئەوانیش شوێنی دەکەون، کەنزیک دەبنەوە چەقۆیان لێڕادەکێشێت، ئەوانیش، بەداورەبەر لێی دەدەن و دواتر دەیگرن. لەم سەروبەندەدا سەیارەیەکی دیکە دەگاتە ...

ناسنامەی پێبووە کەیەکێکیان هی هەولێر بووەو دانەیەکیشیان هی کەرکوک و ئەوی دیکەشیان نفوسی سوری بووە.■

تیرۆریستان دوو لاوی کورد بەبڕی (٨) دەفتەر دۆلار ئازاد دەکەن

دوو لاوی کورد کەهاوڵاتی سنوری زەرایەنن بەناوی (عادل مەحەمەدو سەرباز مەحمود) کەبۆ مامەڵەکردن دەچنە بەغدا، لە ١١ی ئەم مانگەدا لەلایەن تیرۆریستانەوە دەسگیر دەکرێن و سەرەنجام لە ٢٠٠٥/١٠/١٤ بە هەریەکیان بڕی (٤٠) هەزار دۆلار ئازاد دەکرێن.

ئایا هێرشی ئیسلامیەکان لەپێناوی خوادا بووە؟

د. کامل ئەلنەجار

و: ئەحمەد فاتیح مەحەمەد

لەمێژووی ئیسلامدا خوێندومانە کەلەشکرە عەرەبییەکان هەموو فەرمانڕەواکانی دەوروبەریان ڕاماڵی، لەمانەدا هیچ ویستێکیان نەبوو تەنها شەهادەت نەبێ لەپێناوی خواو جیهادکردن نەبێ بۆ بەرز ڕاگرتنی قسەی خودا. وەلێ خوداش پێی وتون: (أنفروا خفافا و ثقالا و جاهدوا بأموالکم و أنفسکم فی سبیل الله ذلک خیرٌ لکم إن کنتم تعلمون)(التوبة ٤١).

لەحەدیسی (أنس ابن مالک)یشدا هاتووە کەپێغەمبەر دەڵێت (جاهدوا المشرکین بألسنتکم و أنفسکم و أموالکم و أیدیکم)، ئایا هەر بەڕاستی پەلامارەکان لەپێناوی خوادا بووە؟ لەسەرەتای کاتی پێغەمبەر لەمەدینەدا پەلامارەکان بەڕێگا گرتن لەکاروانەکانی قورەیش دەستی پێکرد بۆ دابین کردنی پارەی پێویست بۆ دامەزراندنی دەوڵەتی مەدینە، ...

... لەدوایدا موسوڵمانەکان هاتنە سەر یەهودەکان و پەلاماری (بەنی قەینوقاع)یان دا، ئینجا بەنی قورەیزو بەنی موصتەلەق ئینجا پەلاماری یەهودەکانی خەیبەرو وادی قورایاندا. لەهەمووئەو یەهودانە پێنج شەش کەس ڕزگاریان بوو تا پارێزگاری لەسامانەکانی خۆیان بکەن.

بەم جۆرە موسوڵمانەکان دەستیان بەسەر سامانی یەهودیەکاندا گرت دوای ئەوەی لەمەدینەوە دەریان کردن و کوشتن و بڕیان کردن، هەموو ئەم پەلامارانە ژمارەی موسوڵمانانی زیاد نەکردو ئاینی نوێی بڵاو نەکردەوە. بەڵام موهاجیرەکانی دەوڵەمەند کردئەوانەی بۆ مەدینە هاتبوون و هیچ دەست مایەیەکیشیان نەبوو. وەلێ ڕەنگە موسوڵمانەکان ڕازی بووبن بەو پارەیەی لەقورەیش و یەهودیەکانیان سەندووە، بەڵام ئارەزوویان بۆ پەلاماردان زۆر نەبوو. بەڵام پێغەمبەر دنەیدان بۆ پەلاماردان، بەڵام خاوەخاوییان تێداکرد، دوایی ئەم ئایەتە دابەزی: (یاأیهاالذین أمنوا مالکم إذا قیل لکم أنفروا أثاقلتم الی الارض) (التوبە ٣٨) (ألا تنفروا یعذبکم الله عذابا ألیما و یستبدل قوما غیرکم) (التوبە ٣٩). لێرەدا دەبینی کەموسوڵمانەکانی سەرەتا جیهاد کردنیان لەپێناوی خوادا مەبەست نەبووە، چونکە پارەو خورماو خانوی یەهودییان دەست کەوتبوو کەبەمەش ڕازی بوون. بەڵام کاتێک هەوڵەکانی پێغەمبەر سەرکەوتوو نەبوو بۆ وروژاندنیان بۆ جەنگ، خوا ئەم ئایەتانەی بۆ دابەزاندن کەجەنگی بەسەریاندا فەرز کرد وەک (کتب علیکم القتال وهو کره لکم و عسی ...

لەهیچ کتێبێکی مێژووی ئیسلامدا نەمانخوێندووە موسوڵمانان وڵاتێکیان فەتحکردبێت بڕیاری ئەوەیاندابێت خەڵکەکەی ئیسلام بکەن لەڕێگەی مژدەهێنانەوە لەدوای ئەوەی موسوڵمانان ٨٠٠ ساڵ لەئەندەلوس مانەوەو چونە دەرەوە، خەڵکەکەی گەڕانەوە بۆ مەسیحیەتی خۆیان

موسوڵمانەکان دەستیان بەسەر سامانی یەهودیەکاندا گرت دوای ئەوەی لەمەدینەوە دەریان کردن و کوشت و بڕیان کردن، هەموو ئەم پەلامارانە ژمارەی موسوڵمانانی زیاد نەکردو ئاینی نوێی بڵاو نەکردەوە. بەڵام موهاجیرەکانی دەوڵەمەند کرد ئەوانەی بۆ مەدینە هاتبوون و هیچ دەست مایەیەکیشیان نەبوو

سامانی (زبیر بن العوام) گەیشتۆتە (٥٢) ملیۆن درهەم لەپارەی نەختینە هەروەها موڵکی لەمیسرو ئەسکەندەرییەو کوفەو بەسرەو مەدینەش هەبووە، خەلیفە عوسمانیش ئەو ڕۆژەی کوژرا لای خەزنەدارەکەی ٣٠ ملیۆن درهەم و ١٥٠ هەزار دیناری هەبوو، عبدالرحمن بن عوفیش ١٠٠٠ وشترو ٣٠٠٠ شباو ١٠٠ ئەسپ و کێڵگەیەکی جێهێشتبوو کەبە (٢٠) سەر ئاژەڵ ئاو دەدرا لەگەڵ ئاڵتونی لەقاڵبدراو

کەموسوڵمانان فەتحیان کردووە بەزۆر وەک ئەندەلوس کەخەلیفەکان گرنگیان بەدروستکردنی کۆشک و پاشان جەنگی نێو خۆیان زیاتر لەگرنگی دانیان بەبڵاوکردنەوەی ئیسلام داوە. لەدوای ئەوەی موسوڵمانان ٨٠٠ ساڵ لەئەندەلوس مانەوەو چونە دەرەوە، خەڵکەکەی گەڕانەوە بۆ مەسیحیەتی خۆیان، هەروەها وڵاتانی ئەورووپای ڕۆژهەڵات کەتورکەکان فەتحیان کردووەو ٤٠٠ ساڵ تیایدا مانەوە، بەڵام سەرکەوتو نەبوون لەچاندنی تۆوی ئیسلام بێ لەبۆسنەو ئەلبانیا.

هەمان شت بەسەر دورگەی دەریای سپیدا جێبەجێ دەبێت وەک قوبرس و صقلیەو قودس، هەموو ئەمانە بەدوای شکستهێنانی موسوڵمانان گەڕانەوە بۆ لای ئاینی مەسیحی خۆیان. تەنانەت لەڕۆژگاری ئەمڕۆماندا دەبینین کاتێک موجاهیدەکان ...

... مەرجی ئیسلام بوونیان بەسەردا سەپاندن، بەڵام باج و خەراج هیلاکی کردبوون، کاتێک خەلیفە هیشام (عبدالله السلمی)ی کرد بەوالی لەسەر خراسان و بانگەوازی لابردنی باجی کرد لەسەر ئەوەی دەبێت بەموسوڵمان، بەخێرایی بوونە ئیسلام و خەراجیان لەسەر نەما (البلاذری، ص ٤٧٥). بەڵام ئەمە خەلیفە هیشامی تورە کرد چونکە باج و خەراج دوو سەرچاوەی سەرەکی داهاتی خەلیفە عەباسیەکان بوو کەسامانەکەیان لەسەروو وەسف کردنەوە بوو، تەنانەت سامانی قازی و ژنەکانیشیان.

تیرۆر.. ئەزمونی کوردستان و یەکپارچەیی خاکی عێراق

ناسح حەمە حسێن×

ئەوانەی بۆیان ڕێک دەخەن یا ئەوانەی یارمەتییە لۆجیستیەکانیان دەدەن، چوون یەکە.

هەندێک جار بیرمەندان و پسپۆرانی بواری یاسا سزاییەکان (القوانین العقابیە) لەکاتی ڕودانی تاوان و دەست درێژییەکاندا ...

×سەرۆکی یەکێتی مافپەروەران

پەژارەی هاووڵاتی

دکتۆر سیروان بۆ وادەکا؟

ئا/دڵسۆز شێخ کریم

دکتۆرەکانی بەغدا پێیان وتین ئەو دوو نەشتەرگەریەی کەسەرکەوتووش نەبوە لەزیادە بۆنەخۆشەکەتان ئەنجام دراوە..

بەڕاستی ئەوەی لەدکتۆری ئەم شارەی دەبیستیت لەلای کیسەی هیچ پیشەیەکی تردانیە نازانرێت چۆن و بەچ زمانێک باسی بکەین نەشتەرگەری ئەنجام دەدەن بێ ئەوەی پشکنینی تەواو بۆ نەخۆشەکان بکەن ئەڵێی شوتی لەت دەکەن بەشەرتی چەقۆ نەخۆشەکانیان هەڵدەدڕن ئەوەتا تەماشاکەن ئەم دکتۆرە چی بەسەر ئەم نەخۆشەدا هێناوە:

من کەناوم (مفید عبداللە حسن)ە، کوڕەکەم ماوەیک لەمەوبەر لە(٢٠٠٥/٧/٢٣)دا نەشتەرگەری مایەسیری بۆ ئەنجام دراوە لەلایەن دکتۆر (سیروان حمە شریف)ەوە و سەرکەوتوو نەبوو، دوای مانگێک نەشتەرگەریەکی تری لە(٢٠٠٥/٨/١٩)دا بۆکرد (فتح بطن)، بەچەندین (تەقەل)، هەروەها ١٢بتڵ خوێنی تێکراوە ئەو نەشتەرگەریەش سەرکەوتنی بەدەست نەهێنا.

ئێمەش ئاگاداری دکتۆر سیروانمان کرد کەکورە نەخۆشەکەمان کەناوی (ئارام مفید)ە، دەیبەینە نەخۆشخانەی شۆڕش لە وەڵامدا دکتۆر سیروان وتی: من پرۆفیسۆرم ئەوانە قوتابی منن کەلەوێ کار دەکەن چۆن شتی وادەکەن، پاشان زانیمان کەنەشتەگەریەکان سەرکەوتنی بەدەست نەهێناوە بڕیارماندا بەم ئاگرباران و ڕێگا ناخۆشییە بیبەین بۆ بغداد لەوێ پاش پشکنین و چاودێری کردنی، دکتۆرەکانی بەغدا پێیان وتین ئەو دوو نەشتەرگەریەی کەسەرکەوتووش نەبوە لەزیادە بۆنەخۆشەکەتان ئەنجام دراوە، بەڵکو نەخۆشی کورەکەتان تەنها نەخۆشی کۆڵۆن دەرچووە هیچ پێویستی بە نەشتەرگەری نەبووە، ئێستا کورەکەم هێناوەتەوە بۆ سلێمانی پاشان بڕیارمدا کەبچمە لای وەزیری تەندروستی لەسلێمانی دکتۆر محمد خۆشناو و سکاڵای خۆمی بۆ هەڵڕێژم، چوم و تکام لێکرد کەلێکۆڵینەوەیەک لەگەڵ ئەم جۆرە دکتۆرانە بکرێت کەهیچ ڕێزێک لەکارو پیشە پیرۆزەکەیان ناگرن و بەئارەزووی خۆیان هاوڵاتی هەژار وەک مریشکی بێ دەسەڵات سەردەبڕن بۆ ئەوەی هاوڵاتیانی تریش وەک کورەکەی من بەدەرد نەبەن.

جەنابی وەزیر بەڵێنی پێداوین کەلیژنەیەکی لێکۆڵینەوە دروست دەکات بۆ دکتۆری ناوبراو پاشان ناهێڵێت حەقی ئەو زوڵمەی کەلەکورەکەم کراوە هەروا بەئاسانی تێبپەرێت، بەڕاستی هەڵوێستی جەنابی وەزیر زۆر گەورە بوو، ئێستا کێشەکە لەبەردەستی لیژنەی پزیشکیدایە بۆلێکۆڵینەوە.

ئایا مەعنەویاتی نەخۆشەکە چۆنە کاتێک کەدەزانێت دوو نەشتەرگەری بەبێ هۆ بۆکراوە لەماوەی دوومانگدا، ئەمەلەلایەک لەلایەکی تر ئەگەر دکتۆر ئەوەندە شانازی بەپرۆفیسۆری خۆیەوە دەکات ئەی کوا داهێنان ولێهاتوویی؟ کەواتە قوڕ بەسەر هاوڵاتی داماو ئەگەرکاکی دکتۆر مامۆستای دکتۆرەکانی تر بێت، تۆ بڵێیت (شاگرد لەوەستا باشتر بێت)؟ کێ ئەزانێت؟

نەخۆشەکە نەیتوانی قسەمان بۆ بکات، چونکە وادیار بووکەمەعنەویاتی ڕوخێنرابوو، هەرئەمەش بوو بەهۆی ئەوەی قوبوڵی نەکرد کەوێنەی بڵاو بکەینەوە، لێرەوە پێی دەڵێین: ئینشائەڵڵا زۆرزوو چاک دەبێتەوە وەک کورد دەڵێت؛ دەرد دۆزرایەوە چارەکردنی ئاسان دەبێت، ورەت بەرز بێت جەنابی وەزیر پشتگیریت دەکات■

دەربەندیخان: راوە ماسی بەفیشەکی حکومەت!

کۆچەر

بەنداوەکە دانراون، لەبەرئەوەی دەستی ناحەزان و تێکدەران ئەم دوو سەرچاوە پیرۆزە زەرەر مەند نەکەن لەهەمان کاتدا پاسەوانەکان خۆیان کارێکی نابەجێ دەکەن، کەرۆژانە دادەبەزنە سەر دەریاچەکە و بەتفەنگ راوی ئەو ماسییە گەورانە دەکەن کەدێنە قەراغ دەریاچەکە بۆ یاری کردن کەئەم ماسییە گەورانە کێشیان ٥بۆ ١٥ کگم دەبێت، بەڵام بەداخەوە لەگەڵ ئەوەی بەر فیشەک دەکەون دەنیشن بۆ بن ئاوەکە و ماسیەکان بزر دەبن.

کەمجار ماسیەکان دەستی راوکەران دەکەون و لەرۆژێکدا سەرەرای ئەو پاسەوانە زۆرەی کەلەلایەن پۆلیسی دەربەندیخانەوە بۆ دەریاچەو ئەوەندەی فەلوجە فیشەک بەو دەریاچەیەوە دەنرێت■

خوێندکارانی پەیمانگەی تەکنیکی کەلار، داوای گۆڕینی دوو مامۆستا دەکەن

پ. دەربەندیخان

سەرۆکی دەستە: ئەم خوێندکارانە راست ناکەن..

خوێندکارەکان: دوجارە لەهێمنی هاتوینەتە بەردەم دەستە، بەڵام ئەمجارە لەسەرخۆو هێمن نایەین..

خوێندکارانی ئەم پەیمانگەیە داواکارن لەوەزارەتی پەروەردەو دەستەی پەیمانگە تەکنیکیەکان کەتازووە هەردوو مامۆستای وانەی (دوائر الکهربائي و رياضيات) بگۆردرێت، چونکە ئەم دوو مامۆستایە ئاستێکی ئەوتۆیان نییە لەوتنەوەی وانەکانیان و جگەلەوەش دەرچوون لای ئەم دوو مامۆستایە تەنها بەئارەزووی خۆیانە، لەناو پەیمانگەشدا دەنگۆی ئەوە هەیە کەئەم دوو مامۆستایە وتەی رەق و ناشیاو بەرامبەر خوێندکاران بەکاردێنن. لەلایەن خوێندکارەکانەوە بەیاننامەیەک خراوەتە بەردەم دەستەو ئەم داواکارییە خراوەتە روو، بەڵام سەرۆکی دەستە کە تائێستا مامۆستا رۆستەمە، ئەمەی وت: ئەم خوێندکارانە راست ناکەن و ئەگەر شتی واش هەبێت ئێمە ئامادەنین مامۆستا بگۆرین، چونکە مامۆستای ئەم دوو وانەیە دەست ناکەوێت.

بەڵام خوێندکارەکان بۆ چاودێر دوان و وتیان ئەگەر ئەمساڵ ئەم گرفتەمان بۆ چارەسەر نەکرێت، دووجارە بەهێمنی هاتووینەتە بەردەم دەستە، بەڵام ئەمجارە لەسەرخۆو هێمن نایەین و شتی تر دەکەین.

ئەو رۆژەی کەچاودێر چووە بەردەم دەستە بۆ چاودێری کردنی ئەم خۆپیشاندانەی خوێندکارانی بەشی کارەبای پەیمانگەی تەکنیکی کەلار، وێنەی ئەو نوسینانەی گرت کەخوێندکاران هەڵیان گرتبوو، ئەمەش نوسینی دەستیان بوو (بەڵێ بۆ ریفۆرم)، (چاکسازی و پاکسازی)، (نەخێر بۆ بێدەنگی)، (ئێمە خوێندکارین نەک حەیوان) وکۆمەڵێک شتی تریش■

سێ شەممەی رابردو کۆمەڵی نیشتمانی عێراق بڕیاریدا تا دوای جەژن کۆبوونەوەکانی رابگرێت!

خەڵک و حکومەت

ئەم گۆشەیە

ئەم گۆشەیەی نێو ئەم لاپەڕەیە دەخوازێ پردێکی تری پەیوەندیکردن بێ لەنێو هاووڵاتیان و حکومەتداو کردنەوەی گۆشەیەکی لەو جۆرەیش لەنێو رۆژنامەیەکدا کە بانگەشەی چاودێریکردنی دەسەڵات و حکومەت و سەرجەمی کایەکانی تر دەکا، هەوڵدانە بۆ هێنانەدی یەکێک لەئەرکەکانی رۆژنامەنووسی لەرووی بەدواداچوون و رەخنەگرتن و خستنەڕووی هەموو ئەو کێشەو دیاردانەی پەیوەندیی راستەوخۆیان بەهاووڵاتیان و هەروا حکومەتەوە هەیە.

"خەڵک و حکومەت" دەخوازێ سەکۆیەکی ئازادبێ و زەمینەسازبێ بۆ ئەوەی هاووڵاتیان بتوانن راشکاوانەو بێ سانسۆر سکاڵاو بۆچوون و رەخنەکانی خۆیان لەسەر هەر یەکێک لەدەزگاو دامەزراوەکانی حکومەت بخەنەروو،و دواجار هەر ئەم گۆشەیە دەبێتەوە بە سەکۆیەک بۆ هەموو ئەو بەرپرس و کەسانەی پەیوەنددارن بەو کێشانەی هاووڵاتیان و بەرپرسیارێتییان لەوبارەیەوە لەئەستۆدایە.

"چاودێر" لەدووەمینساڵیدا خوازیاری ئەوەیە راشکاوانەتر قسەبکاو فەزای پردی پەیوەندیکردنی نێوان هاووڵاتیان و دەسەڵات فراوانتربکاو رۆڵێکی تەندروستیش بگێڕی لەرووی خستنەرووی کێشەکان لەروانگەی رەچاوکردنی بەرپرسیارێتیی رۆژنامەنووسی و هەروا ئەخلاقی کاری رۆژنامەنووسی، بۆ ئەوەی لەگەڵ دەسەڵاتدا پەیوەندیی هاوبەرپرسیارێتی بخولقێنێ وەک لەوەی هەمیشە لەسەنگەری دژ بەدەسەڵات یان لەسێبەری دەسەڵاتدابێ، سەرباری ئەوەی سەرنووسەرەکەی لەپلەیەکی بەرزی دەسەڵاتدایە.

هەرلەم گۆشەیەوە هاووڵاتیان دەتوانن پردی دیالۆگ و پەیوەندیکردن لەگەڵ کەسانی لوتکەی دەسەڵاتدا دروست بکەن و دواجار هەڵسورێنەرانی ئەم لاپەڕەیە بەهاوکاری خودی سەرنووسەری رۆژنامەکە، هەروەک وتمان لەپلەیەکی بەرزی لێپرسراوێتیدایە، پەیوەندی دەکات بەو کەسانەی کێشەکانیان رووبەروو دەکرێتەوە تا راشکاوانە وەڵام بدەنەوە،و هەروا بەدوای چارەسەری ریشەیی ئەو رەخنەو کێشانەیشدا بچن، کە رووبەروویان کراوەتەوە..

ئەم گۆشەیە ئومێدی هەیە بتوانێ بەشدارییەک بکات لەچارەسەرکردنی کێشەکانی هاووڵاتیان و ئاگادارکردنەوەی حکومەت لەو کێشەو خەمساردی و رۆتینات و بابەتانەی وەک رەخنە ئاراستەی دەکرێ، تا هەموومان بتوانین بەشداریبکەین لەچاکسازی و سارێژکردنی هەندێ لەکێشەکانی هاووڵاتییان.

تێبینی:

هەر هاوڵاتییەک سکاڵا یان کێشەیەکی هەیەو پەیوەنددارە بەدامەزراوەکانی حکومەتەوە، دەتوانێت راستەوخۆ بەم دوو ژمارە مۆبایلە، پەیوەندیمان پێوە بکات تاوەکو بەدواداچونی رۆژنامەگەری لەسەر کێشەو سکاڵاکەی بکەین بەئامانجی چارەسەرکردن.

٠٧٧٠١٤٥٥٤٥٤

٠٧٧٠١٥٦٣٤١١

چاودێر

سەرنجێک سەبارەت بەلێدوانی رایس لەدوای پرۆسەی ریفراندۆمی دەستوری عێراق

رەنج قەرەداغی

لەراگەیاندنێکیدا کەلەرۆژنامەی بەیانی چاپی ئیماراتیدا بڵاوکراوەتەوە، رۆژی یەک شەممە کۆندالیزا رایسی وەزیری دەرەوەی ویلایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا ئاماژەی بەوە داوە کەدەنگدان بەدەستورو چەسپاندنی، ڕێخۆشکەرن بۆ کەم بونەوەو نەهێشتنی کردەوە تیرۆریستیەکان و لاشی وابوو کەبەشداری بەرچاوی سوننەکانی عێراق لەپرۆسەی دەنگداندا بەدەستور زۆر زیاترە لەهەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانی لەمانگی ینایردا.

ئەم لێدوانەی وەزیری دەرەوەی ویلایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا. جگەلەوەی ئاماژەی تەواوە بۆ بەردوامی ئەوان لەپشتیوانی عێراقیەکان، نیشانەی گرنگی پێدان و بەهەند وەرگرتنی گۆڕان و بەرەو پێش چوون و ئاکامی روداوەکانیشە لەلایەن ئەمریکاوە.

هەروەها پێشبینی ناوبراو بۆ ئەگەری زیادبوونی کردەوە تیرۆریستیەکان لەدوومانگی داهاتوودا تا وادەی هەڵبژاردنی کانونی یەکەمی ئەم ساڵ، بەڵگەی ئاگایی ئەوان و خوێندنەوەی دروست و پێویستی خۆ ئامادەکردنی هێزەکانی فرە رەگەزو عێراقیەکانیشە لەبەرامبەرکردە تێکدەرانەکان و هەر ئەگەرێکی دیکە کەلەئەنجامی روداوو گۆرانکارییە دیموکراسیەکان، وەک کاردانەوەی تیرۆریستان چاوەروان دەکرێن.■

بەشداری کوردەکان وەک پێویست نەبوو

سەردەشت هەورامی

سایتی ئەلجەزیرە نێت لەژێر ناونیشانی بەشداربونی کوردەکان لەراپرسی دەستوردا بەشێوەیەکی مام ناوەندو کەم بووە، کەپێشبینی ئەوە نەدەکرا کەبەشداربوان کەم بن.

ئەوەی لەهەموو لایەک پێشبینی دەکرا بۆ ئەم راپرسییە کەبۆ چەسپاندنی دەستوری هەمیشەیی عێراق بوو، واتە کوردو عەرەبو نەتەوەکانی تر، کورد، باشتر بوایەو زیاتر بەدەم ئەو دەستورەوە بوایە، کەچی بەپێچەوانەوە دەرچووە، لەکاتێکدا کەعەرەبی شیعەو عەرەبی سوننە دەیانوت ئەو مافانەی کورد بەدەستی هێناوە زۆرەو هەقوایە کەم بکرێتەوە، بۆیە ئەم کەم بەشداربوونە راستی ئەوە دەردەخات کەگەلی کورد زۆر لەوە زیاتر هەقی خۆیەتی و بگرە ئەو مافانەی کەبەزۆر دادەنران هیچ زۆر نییەو خەڵکی کوردستان زۆر پێی خۆشحاڵ نییە، ئەمە لەلایەک لەلایەکی ترەوە کاریگەریەکانی ناوخۆی کوردستان و هەستکردنێکی کەم بەچاکی و گرنگی ئەم دەستورە کەبناغەیەکی بەهێزەو ئایندەی کوردستان دەخاتە بەردەم زەمینەیەکی باشەوە، کەبتوانرێت لەوە زیاتر کاری جدی و هیلاکی بۆ بکرێت، هەتا ئەو مافانەی کەماون و لەم دەستورەدا حزوریان نییە، ئەوکات بچەسپێنرێن، کەواتە بوونی لەنەبوونی باشترە. بەڵام رۆژنامەی (مستقبل)ی لوبنانی، پراوپڕ پێچەوانەی ئەو رایەی سایتی ئەلجەزیرە نێت لێدوانی خۆیداوە.■

سەندیکای رۆژنامەنوسانی میسر لەنێوان گۆڕانکاری و تۆمەتبارکردنی بەزمانحاڵی ئۆپۆزسیۆن

ئامادەکردنی: ژینۆ عەبدوڵڵا

سەندیکای رۆژنامەنووسانی میسر تایبەتمەندی خۆی هەیە لەنێو رێکخراوە پیشەیی و جەماوەرییەکانی ئەو وڵاتە بەوپێیەی زۆرترین ئەندامی لەخۆی کۆکردۆتەوەو کاریگەرییەکی تەواوی هەیە لەسەر رای گشتی و وەک هەنگاوێکی نوێش لەمیسر بۆماوەی دوو ساڵە یەکێک لەسەرکردەکانی ئۆپۆزسیۆن بۆ پۆستی نەقیبی سەندیکا هەڵدەبژێرێتەوەو لەو روانگەیەوە رۆژنامەی ئەلشەرق ئەوسەت دیدارێکی لەگەڵ جەلال عارف نەقیبی سەندیکای رۆژنامەنووسانی میسر ئەنجامداوەو لەسەرەتادا نەقیبی رۆژنامەنووسان دەڵێ "هۆکاری دووبارە هەڵبژاردنەوەم بۆ پۆستی نەقیب دەگەڕێتەوە بۆ ئەو دەسکەوت و سەرکەوتنانەی بەدەستمان هێناوە هەر لەگۆڕانکاری لەهەیکەلی ئیداری رۆژنامە حیزبی و قەومیەکان و باشترکردنی ژیان و گوزەرانی رۆژنامەنووسان تادەگاتە هەوڵدان بۆ لابردن و نەهێشتنی زیندانیکردنی رۆژنامەنوس.

رۆژنامەنووس جەلال عارف ئاماژە بەوە دەدات کە لەماوەی دە ساڵی رابردووەوە هەوڵدەدەین بۆ لابردنی کۆسپ و تەگەرەکانی بەردەم ئازادی بیرورا دەربڕین پاراستنی سەربەخۆی سیاسەتی رۆژنامەکان و ئێستا لەمیسردا بۆماوەی دوو ساڵە پاڵێوراوی حیزبی دەسەڵاتدار شکست دەهێنێ لەبەرامبەر مندا کە لەسەر تەیاری ناصری ئۆپۆزسیۆن ناسراوم و دروشمی ئێمە هەر لەسەرەتاوە دیار بووە گۆڕان لەسەرجەم بوارەکانی رۆژنامەنوسی و کارکردن بۆ هێنانە کایەیەکی ئازاد بۆ رۆژنامەنووسان و خستنەڕووی تەواوی دۆسیەکانی گەندەڵی و بیرۆکراتی لەوڵاتەکەماندا.

هاندانی پارت و لایەنە سیاسەیکان بۆ خۆپیشاندان و بەڕێوەبردنی چەندین کۆڕو سیمینار لەدژی دەسەڵاتی حوسنی موبارەک، سیمایەکی دیاری سەندیکای رۆژنامەنووسانی میسرەو بەڕادەیەک هەندێک بارەگای سەندیکای رۆژنامەنووسانی میسر بەمۆڵگەو پێگەی هێزە ئۆپۆزسیۆنەکان دادەنێت لەوبارەیەوە نەقیبی سەندیکای رۆژنامەنووسان هۆکارەکەی دەگەڕێتەوە بۆئەوەی رێکخراوەکەیان نابێت دووربێت لەڕووداوە سیاسی و گۆڕانکارییەکانی وڵات بەڵکو دەبێت بەردەوام هاوشێوەی هاوکێشە سیاسیەکان و گۆڕانکارییەکان مامەڵە بکات بەڵام دەبێت بێ لایەنی خۆی بپارێزێ وە رێکخستنی خۆپیشاندان و کۆڕو سیمینار لەدژی دەسەڵات کارێکی ئاسایی و سروشتی سەندیکاکەمانە لەسۆنگەی ئەو رەهەندە سیاسی و کۆمەڵایەتی پێشتر ئاماژەم پێدا.

لەکۆتایی لێدوانەکەیدا بۆ رۆژنامەی (الشرق الاوسگ) جەلال عارف نەقیبی سەندیکای رۆژنامەنووسانی میسر ئەو هەواڵانەی بەدرۆ خستەوە کەباس لەوە دەکات سەندیکاکەیان بۆتە زمانحاڵی هێزو پارتە نەیارەکانی حکومەت بەڵکو بەردەوام کار دەکەن بۆئەوەی رۆژنامەنووسان لەناو کۆمەڵی میسردا بژین و راشکاوانە رەخنەو لایەنە سلبیەکانی بخەنەڕوو پێشەنگی هەموو گۆڕانکارییەکیش بن.■

کوردەکان ئامادەن بەشێوەی مرۆڤ دۆستانە کێشەکانیان لەمەڕ کەرکوک چارە بکەن و عەرەبەکانیش گومان لەوە دەکەن

بارین

لەلێدوانێکیدا بۆ رۆژنامەی (المدینە)، جەلال جەوهەری بەرپرسی مەڵبەندی کەرکوکی یەکێتی نیشتمانی کوردستان، دوپاتی کردەوە کەکوردەکانی دانیشتووی کەرکوک ئامادەن بەشێوەیەکی ئاشتیانەو مرۆڤ دۆستانە کێشەکانیان لەمەڕ کەرکوک و مەسەلەی شوناسیان چارەسەر بکەن، لەهەمان گفتوگۆدا مەحەمەد خەلیفەی سەرۆکی کوتلەی عەرەبی لەکەرکوک ئەوەی دوپات کردەوە کەکوردەکان جێی گومانن و ئەوەشی کەداوای دەکەن لەمەر شوناس و رێژەی دانیشتوانیان هێشتا بەڵگەی تەواوی لەسەر نییە.

جێی ئاماژەیە کەئێستا رۆژانە بەدەیانماڵی عەرەبی بە پاداشتی (٧٠٠٠) دۆلارەوە لە باشورو ناوەندی عێراقەوە رەوانەی ئەم شارە کوردییە دەکرێت و نیشتەجێیان دەکەن، ئەوەی هەتا ئێستاش لەلایەن عەرەبی هاوردەو چەند بەرپرسێکی حکومەتی ناوەندەوە نکوڵی دەکرێ و دانی پیادا نانرێت، بوونی ئەم شارە وەک شارێکی کوردی و خستنە سەری ئەم شارەیە بۆ سەر هەرێمی کوردستان.■

ئەمریکیەکان چەند سەربازێکی سوری دەکوژن

بابان

رۆژنامەی نیویۆرک تایمز لەژمارەی پێرێیدا هەواڵی کوژرانی چەند سەربازێکی سوری لەسەر سنوری عێراق بڵاوکردەوە، کوژرانی ئەو چەند سەربازە سورییە بەوتەی رۆژنامەی ناوبراو لەو پێکدادانەوە بووە کەسەربازە سوریەکان سنوریان بەزاندووەو هاتونەتە نێو خاکی عێراقەوە بۆ ئەنجامدانی کاری تیرۆریستی، ئەوەی شایەنی ئاماژە پێکردنە ئەوەیە کەسەربازە ئەمریکیەکان لەپرۆسەی جێبەجێ کردنی ئەو پلانانەن کە بۆ داخستنی هاتوچۆ دارێژراوە لەسەر سنوری عێراق - سوریا.

دارشتن و جێبەجێکردنی ئەم پلان و بەرنامەیەش لەوەوە دێت کەلەسەرەتای جەنگی نێوان سەرانی رژێمی روخاوو هێزەکانی هاوپەیمانانەوە تا ئێستاش سوریاو دەزگا هەواڵگرییەکەی، هۆکاری بەرچاوی ئەو پەشێوی و کارە توندوتیژی و تیرۆریستیانەن کەلەخاکی عێراقدا ئەنجامی دەدەن و لەو سنورەوە دزە دەکەنە نێو خاکی عێراقەوە، چونکە تێکچونی باری سیاسی سوریا لەگەڵ لوبنان و سەرباز هێنانە نێو خاکی لوبنانەوە، سەرەتای دروستبوونی ئەو مەترسیانە بوو بۆ سەرکیانە سیاسیەکەی و هەموو ئەو کارانەشی کەلەعێراقدا ئەنجام بدات دوور خستنەوەی ئەم مەترسییە لەسەر خۆی■

چۆن قبوڵم دەکەیت بۆ خۆشەویستی

ئا/ محەمەد گەڵاڵەیی

خۆشەویستی و یەکتر قبوڵ کردنی کچان و کوڕان شتێکی ئاسایی و سروشتیە کە ئەمەش سەرچاوەی گرتووە لەهەست کردن بەهەبوونی یەکتر لەلایەن ئەو دوو ڕەگەزەوە بەهەموو وجودیەتەکانی مرۆڤەکە ئەو خۆشەویستیە دەکەن، خۆشەویتی لە قبوڵ کردنەوە دێتە بوون و بەهەورازو نشێوەکانیدا دەڕوات، بە پێویستمان زانی لە دەڤەری سۆراندا کە تا چەند کوڕان و کچان یەکتری قبوڵ دەکەن بە بیرو باوەڕە تایبەت و جیاجیاکانەوە ئەم ڕیپۆرتاژە ساز بدەین.

ڕابەر سۆران - خوێندکاری زانکۆ

سەرەتا خۆشەویستی ئەرکێکی سروشتیە، هیچ مرۆڤێک لێی بەدەر نییە. من کەسێک قبوڵ دەکەم کەڕەوشتی بەرزو ئێیسک سوک و چاوجوان و ڕەش بێت

خۆشەویستی کردن لەگەڵ کچێکی بەرامبەرمەوە، لەکاتی کردنی خۆشەویستیدا، کەسێک قبوڵتە کە بەدڵی تۆوەوە بێت و ئەو بەدڵبوونەش چەند مەرجێک و بیرکردنەوەیەکی باشی دەوێت کەمنیش یەکێکم لەو تاکانەی

نەبووە بەمەش واداکات کوڕێکم قبوڵ کردووە کە بەردەوام پەیمان شکێن نەبێت وە خۆی لەسەر من بەگەورە نەزانێت وەمسداقیەت لە قسەکانیدا هەبێت، دڵی خۆی وکچەکە خۆش بکات و ئەقڵانیەتێکی سەرەمیانەی باشی هەبێت، چونکە

ئەبێ ئەوکەسە هاندەرو هاوکارم بێ لەو بوارەی من هەڵی دەبژێرم ئیدی هەر کوڕە بە جۆرێک کچێک دەست نیشان دەکات بۆ خۆشەویستی و قبوڵی دەکات، من پێموایە کەکوڕوکچ لەیەک ئاستا نەبن سەرکەوتوو نابن و ناتوانن خێزانێکی بەختەوەر

قبوڵە کەیەکەم شت لەئاستی خۆم و بەڕەوشت و نهێنی پارێزی خۆشەویستی و بیری تەسک نەبێت، هەر ڕووداوێک کەلەنێوان من و ئەودا ڕوو بدات خۆڕاگربێت، کچێک دواڕۆژی گەشی خۆمی تێدا ببینمەوە، ئەو کچانەشم پێ قبوڵن کەناوەڕۆکێکی تێگەیشتنیان هەیە، ساف و بێگەردن لەهەڵسوکەوت و عەشق کردندا، کچانێکیش بن، بەردەوام ڕەت

پاشکەوتووە لەهەموو ڕووێکی ژیانەوەکە ئەمەش خۆی لەخۆیدا کێشەیەکی گەورە دەخوڵقێنیت پاش قبوڵکردنی ئەو کوڕە، بەڵام من کوڕێک قبوڵ دەکەم کە باسم لێوە کرد چ جۆرێک بێت. ئەوکاتە سەد لە سەد قبوڵمە.

ڕاوکار خدر

من کچێکم خۆش ئەوێت و هەڵی ئەبژێرم بۆ هاوسەری ژیانم، سادەو ساکارو بێ

بەهەموو ماناکانیەوە، من ناتوانم تەعبیر لە بیرو بۆچونی هەموو کوڕێک بکەم تەنها دەتوانم ڕای خۆم بڵێم کە ئایا من چ جۆرە کچێکم قبوڵە، سەرەتا هاوڕێیەتی قۆناغی یەکەمی دەست پێکردنی پەیوەندیە لە نێوان کوڕو کچدا لە ئەنجامی بەهێزبوونی ئەو پەیوەندییە ئیتر گۆڕانکاری لەو هاوڕێیەتیەدا دروست دەبێت و تا دەگاتە پەیوەندی خۆشەویستی و قبوڵکردن، ئەو ماوە زۆرەی کە ئەو کوڕ و کچە لە کاتی پەیوەندیەکانی هاوڕێیەتی و خۆشەویستیدا زۆرێک لەو خاڵە سەرەکیانەی کە دەبێتە هۆی کێشەی دوا ڕۆژیان یان ئەو ئاستەنگانەی کە دێنە بەردەمیان لەو ماوەیەدا ساغی دەکەنەوە، بەڵام لە هەمووی گرنگتر ڕۆڵی کچەکەیە لە کەم کردنەوەی ئەو ئاستەنگانەدا کە دەبنە

نەریمان عەبدول - خوێندکاری ئامادەیی

هەریەکە لەگەنجی وڵاتی ئێمە خۆشەویستی بەپێی بیروبۆچونی خۆی دەیناسێ و دەیخاتە واری کرداریەوە، کەلەخودی خۆماندا بۆ عەشقکردن و

بونەوە، بەردەوام بەدەرنەبویمە لەخۆشەویستیکردندا وە ئەمەش مافێکی سروشتی خۆم بووە کە ئەنجامم داوە، وەلێشی پەشیمان نیم بەڵام کەئەمەشم کردووە هەرگیز یەک لایەنە

بەرامبەرت لەبەربردنی خۆشەویستی ئەبێ وەکوخۆی خۆشت بوێ لێرەدا مەبەستی من ئەوەیە، ئەوکەسەی هەڵی ئەبژێرم بۆ هاوسەری ژیانم ئەو سیفاتانەی تێیدابن کەلەمندا هەن ئەوەی من بۆی دابنێم واتە

خۆیەتی چ لە ڕووی بیر کردنەوە چ لە ڕووی هەڵسوکەوت و تێکەڵاوی و تا دەگاتە هەڵبژاردنی کچێک وەک هاوسەر و دروست کردنی پەیوەندی نێوانیان و خۆشەویستی ئەو کچەو قبوڵکردنی

نابێت، هەندێک جار کوڕێک قبوڵ ناکات لەبەر چەند هۆکارێکی دەروونی و یاخود لووت بەرزی کە ئەمەش وا دەکات کە قبوڵ نەکرێت ئەمەش دەگۆڕێت لەکچێکەوە بۆ کچێکی تر جیاوازە. ■

لەبەدواداچونێکی ڕۆژنامەنوسیدا سەبارەت بەکێشەی نیشتەجێ بوون

کرێچیەکان.. حکومەتی هەرێم بۆ چارەسەرکردنی کێشەکانیان تۆمەتبار دەکەن

بەدواداچونی / کۆچەر کەریم حەمە

لای هەمووان ئاشکرایە کە بۆ ماوەی ٧ ساڵ دەبێت کێشەیەکی گەورەی نیشتەنی دروست بووە لەکوردستاندا کەرۆژ بەرۆژ زیاترو بەرەو خراپتر دەڕوات، گرفتێکی گەورەیشی لای هاوڵاتیان دروست کردووە بەتایبەت ئەم ٣ ساڵەی ڕابووردوو، وە لەڕووی کۆمەڵایەتییەوە کێشەیەکی گەورەیشی دروست کردووە چی کێشەی خێزانی وەچی کێشەی بەهاوسەری بوون کەدوو هۆکاری سەرەکین، بەردەوام لەناو هاوڵاتیاندا باس لەم گرفتە دەکەن و هۆکارەکەشی دەگەڕێننەوە بۆ حکومەت و حکومەتی لەسەر تاوانبار دەکەن..

لەڕاستیدا پێویستە حکومەت

×عوسمان حسێن ساڵح

- من ماوەی ٥ ساڵە کرێچیم و ئەمە پێنج

واتە ئێستا ئەو دوو ژورەی منی تێدام شەوی ٦٠ دیناری ئەسڵی لەسەرمە، من پێم

کەچی کەسێکی دۆستم کە لەشارەوانی بوو بەئەنجومەن بەدوو دزی خۆی

هەرگیز بیرم لەژن هێنان نەدەکردەوە من مانگی ٩٠٠ دینار دەدەم بەدوو ژووری بچکۆلە. بەحساب کەژیانی هاوڵاتیان و مەعاش باش بووە.

×نەهلە سدیق شەریف

- ماوەی ٧ ساڵە کرێچیم و ئێستاش ١٠٠٠ دینار دەدەم بەکرێی خانوو ئێمە ٧ سەر خێزانین هیچ کاتێکیش چاوەڕێی ئەوە نابین کە لەم کرێچێتییە نەجاتمان بێت، چونکە حکومەت هەوڵ نادات کارئاسانی بۆ خەڵکی بکات تا هەموو یەکێ بتوانێت خانوو دروست بکات، هەرچەندە کە ٣ کەسمان لەم خێزانە مەعاشیش وەردەگرین بەڵام ئەوەی پێ ناکرێت کە بڵێی خانوی پێدروست دەکەم داواکارم

×سوهام ساڵح فەرەج

- من ماوەی ٣ ساڵە کرێچیم و ئێستاش ١٢٠٠ دینار دەدەم بەکرێی خانوو بەڵام خاوەن خانووەکە داوای زیادکردنی کرێکەی دەکات یان چۆڵی بکەین،

×هەردی عەبدوڵڵا عەلی

- من نزیکەی ٦ مانگە کرێچیم لەماوەی ئەم شەش مانگە من دووجار کرێم گۆڕیوە جاری یەکەم کرێی خانوەکە ١٤٠٠ دینار بوو بەڵام بەسەرمەوە زیادی کرد بۆ ١٨٠٠ دینار

دینار دەدەم بەکرێی خانوو، من داواکارم لەحکومەتی هەرێمی کوردستان باچیتر ئەو زەوییەی کەدابەش دەکرێت بەم شێوەی ئێستا نەبێت بەڵکو باشتر وایە لەم زەویانە شوقەی گەورە بنیاد بنرێت باشە نەک زەوییەکە بدرێت بەتەنها کەسێک. وەکەی ڕەوایە کە حکومەت خۆی گێل دەکات لەم موشکیلەی خانووکرێ خانووە.

×عەلی ئەسعەد مەجید

- تەنها دەست پاک و ڕاستگۆیە دەبنە کرێچی، منم کە تائێستا ٦ خانووم گۆڕیوە و ئێستاش ١٠٠٠ دینار دەدەم بەکرێ خانوو،

ئاسان کردووە کە لەهەمان کاتدا بێ ئاگایە لەوەزعی ئەوانەی کە لەخانووی کرێ دایەو هەرچی زەوی شارەکانیشە دای بەوانەی کەیەکی دوو تاقم خانوویان هەیە، یان بەکاری خۆی نازانێ کەموشکیلەی کرێچی چۆن بێت، بڕوا بکە ژووری میوان و نان خواردن و خەوتن هەر ئەم تاکە ژوورەیە کەپێکەوە گفتوگۆی تیا دەکەین.

×سۆران ئەکبەر حسێن

- ئەوە بیری لەدروست کردنی خێزان کردەوە با بیرێکیش لەخانوو بکاتەوە، چونکە بمزانیایە ژیانی کرێچێتی وایە

ئەو هاوڵاتیانەیە کەتا ئێستا نەبونەتە خاوەنی شوێنێک بۆ حەوانەوەی خۆیان و منداڵەکانیان و لەمبارەیەشەوە حکومەتی هەرێمی کوردستان، پلانێکی گونجاوی دانەرشتووە بۆ چارەسەرکردنی ریشەیی ئەم کێشەیە. ■

> **داواکارم لەحکومەتی هەرێمی کوردستان باچیتر ئەو زەوییەی کەدابەش دەکرێت بەم شێوەی ئێستا نەبێت بەڵکو باشتر وایە لەم زەویانە شوقەی گەورە بنیاد بنرێت**

> **بڕوا بکە ژووری میوان و نان خواردن و خەوتن هەر ئەم تاکە ژوورەیە کەپێکەوە گفتوگۆی تیا دەکەین**

ڕونکردنەوەو تەواوکەری ڕیپۆرتاژەکەی ژمارە ٤٨

مژدەی دیاریەکی گەورە بۆ منداڵان و مێرمنداڵانی شاری سلێمانی خۆشەویست

وەک هەمووان دەزانین کەمنداڵان و مێرمنداڵانی کوردستان بەگشتی و سلێمانی بەتایبەت چەند بێبەش بوون لەکاتی دەسەڵاتدارێتی بەعس و سەدامی دیکتاتۆر لەمافەکانیان بەزمانی دایکی خۆیان واتەبەکوردی و بەئازادی فێربن و ئاگاداری پێشکەوتنەکانی جیهانی خۆیان بن، چەندەمەحاڵ بوو لەژێر سایەی ئەو ڕژێمەدیکتاتۆرە بەزمانی کوردی زۆر کتێب و بڵاوکراوەی تایبەت بەجیهانی پەروەردەی منداڵان و مێرمنداڵان دەربچێت و جیابێت لەپەروەردەی بەعسی فاشیست و ڕاسیست، ئەو منداڵ کوژانەهەر

پرۆفیسۆر فریدهیلم مێنکس مامۆستا لەزانکۆی بۆن :

داهاتووی هونەرو بڕیاردان لەسەر هونەر دەبێت لەدەست هونەرمەند خۆیدا بێت

گفتوگۆی: عەبدوڵڵا ئەحمەد

لەسەفەری دووهەمدا ساڵی پار چەند سیمینارێکم کرد، لەڕێگەی ئەو گفتوگۆ چڕوپڕانەوە بەر گفتوگۆیەکی سەرنج ڕاکێش کەوتم لەگەڵ هونەرمەندەکان دا، هەستم بە بەرکەوتنێکی زۆر بەهێز کرد لەگەڵ ئێرەدا، لەسیمینارەکان دا باسم لەفرانسیس بیکن و بویس کرد، بەر ئەو پرسیارانە کەوتم کەپێش ٤٠ ساڵ لەئەوروپا پرسیار لەجەوهەری هونەر دەکات، ئەم جارە کۆمەڵێک گەنجم بینی، هونەرێکم بینی کەزور جورئەتم تێدا بینی، ساڵی پار کۆمەڵێک کارم بینی کەزیاتر زیرەکی زیاتر بەسەرچوو بوو، بەڵام ئەمرۆ کاری

×ئەو فاکتەرە چییە کەتۆ لەرۆژهەڵات داو لەناو ڕۆژهەڵاتیش دا کوردستانت هەڵبژاردووە بۆ کارکردن؟

- ئەوە ئەگەڕێتەوە بۆ هۆکارێکی تایبەتی کە لەزانکۆی بۆن خوێندکاری کوردم ناسی،

دوو خاڵە لەکاری هونەرمەندە گەنجەکان دا سەرسامیان کردم،

×تۆ هونەرمەندانی وەک فرانسیس بیکن و جۆزێف بویس و بیل ڤیۆلا بەهۆشیارییەوە هەڵبژاردووەو کاریگەریان لەسەر ئێرە چییە؟

وڵاتێک بناسم تەنها وڵاتێک کەبەتوانێ خۆی تازە بکاتەوەو ژیانێکی بەردەوامی هەبێت لەناو ئەو پرسیارانەی کەبەردەوام لەخۆی دەکات ئەویش کوردستانە. من هەر کوردێکم ناسبێت لێرە یاخود لەئەوروپا

کەهەمانە لەسەر خۆمان کەسی سێهەم وەڵامیان بداتەوە، ئەو پرسیارانە دەبێت تەنها خۆمان وەڵامی بدەینەوە، لێرەوە ئەرکی هونەر ئەوەیە کەپرسیارە کۆمەڵایەتی و سیاسیەکان لەڕێگەی خۆیەوە بخاتەڕوو،

کەزۆر خراپە ئەو هونەرە خراپەیە کە لەڕێگەی هونەری ئەبستراکتی عەرەبیەوە زۆر هونەرمەندی خستۆتە ژێر کاریگەری خۆیەوە، وەخاڵی سێهەم کەئەمە لەجیلی هونەرمەندە بەتەمەنەکان دا دەیبینم ئەویش کاریگەری هونەری مۆدێرنەی ئەوروپیە، ئەم

> **ئەم سێ جارەی کەبۆ کوردستان هاتوومەوە بۆم دەرکەوتووە، سیاسیەکانی کورد بەرەو پیری هونەر دەچن بەدڵێکی گەورەوە من تەمەنای ئەوەم دەکرد کەوڵاتەکەی من پێش پەنجا ساڵ بەم شێوازە کاری لەگەڵ هونەرو هونەرمەند بکردایە وەکو کوردستان**

ئینستلاسیۆن دەبینم، هەروەها کاری ڕەسم، زۆر هەست بەوە دەکەم کەشتێک لەگۆڕاندایە شتێک بەرەو پێشەوە دەچێت و پرسیار لەڕابردووی هونەر دەکرێت، هونەرمەندە گەنجەکان بەرەو کاری تازە دەڕۆن و پرسیار دەکەن، هونەرمەند ناتوانێت بێ هیچ پاڵنەرێک فڵچە لەسەر تابلۆ دابنێت و ناوی بنێ هونەر، هونەر هەر ئەوە نییە تابلۆیەک بەرهەم بهێنێت، هونەر بۆئەوەیە پرسیار دروست بکات، لێرەوە دەتوانم بڵێم کوردستان لەشۆڕشێکی تازە

> **تاقیگەی هونەر - هونەر پێکهاتووە لەچەند هونەرمەندێک و چەند کەسانێک، لەچەند خاڵ چەند شوێنێکی جیاوازەوە کاری بۆ دەکەن، لەسلێمانی - دۆسدۆرف - کوڵن - ماینز - فرانکفۆرت - هتد.. وە چەند یارمەتیەکی تری ناسیونالی و خەڵکی جیاوازەوە کاری بۆ دەکەن، کارکردنیان بەزمانێکی هونەری گلوباڵ دەبینرێ کەبۆ سەردەمی ئەمرۆمان زۆر گرنگە**

> **فرانس بیکن هونەری ڕەسمی خستە ژێر پرسیارەوە، بۆیس بەهونەرمەندی ئینستلاسیۆن بەناوبانگە، لای ئەم هونەرمەندە هونەر خۆی خستە ژێر پرسیارەوە، هونەرمەندی سێهەم بێل ڤیۆلایە کەئەمیش بەهونەرمەندی ڤیدۆئارتەکان بەناوبانگە من دەمەوێت ئەو هونەرمەندانەی کار ڤیدۆ دەکەن لەڕێگای بێل ڤیۆلاوە زیاتر بچنە دونیای ڤیدیۆوە**

شێوە کارکردنە بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ لەو هونەرمەندانەوە هاتووە بۆ ئێرەو لێرە کاری پێدەکرێت، ئەمە جاری سێهەمە کەسەردانی کوردستان دەکەم، لەلای هونەرمەندە گەنجەکان هونەرێک هەیە

موزیکزانە ناودارەکانی جیهان

ئا/ باران

×گۆرگی ئاتاناسوف "١٨٨٢-١٩٣١" دانەرێکی بولگاری و سەرۆکی تیپێکی ئۆرکستڕای بووە، دیارە ڕۆڵێکی گرنگ و بەرچاوی هەبووە لەڕێکخستنەوەی موزیکی بولگاریە.

لەبۆخارست و ئیتالیا لای مەسکاجنی، خوێندویەتی، دوای گەڕانەوەیش بۆ بولگاریا، یەکەمین ئۆپێرای خۆی بەناوی "بوریسلاف" دەنوسێ.

بەرهەمەکانی: ئۆپێراکان: بوریسلاف، جیرجان، کوسارا.

×نیکۆلا ئاتاناسوف: ١٨٨٦-١٩٦٩ دانەرێکی بولگاریە، لەکونسرفاتواری

JESUITENKIRCHE SANKT PETER KÖLN

L-6-11.qxd 10/16/2005 1:34 PM Page 1

بۆچی سەیری حەیوانات دەکەین؟

رۆلان بارت

و: مستەفا زاهیدی

بەشی یەکەم

سـەدەی نـۆزدەیـەم، لـەئـەوروپـای رۆژئاوایی و ئەمریکای باکوریدا، شایەتی رەوتێک بـووکـەهـەنـووکـەبەئامادەگی سـەرمایداری شـەریکـەی سـەدەی بیستەم خەریکە تەواوبێ. هەمان رەوتێک کەهۆکاری شکاندنی هەموو سونەتەکان بوو لەرابردوی هاوبـەشـی نـێـوان مـرۆڤ و سـروشـتـدا. حەیوانات پێش لەم دابڕانە یەکەم ئاڵقەیان لەدەرانەوری مرۆڤدا ئـەبـەسـت. رەنگە ئەمەش وەک مەودایەکی لەڕادەبەدەر بێتە پێش چاو. حەیوانات لەتەنیشت مرۆڤ دا و لەسـەنـتـەری جیهانی ویدا هـەڵـکـەوتبوون، ئەڵبەتە ئەم "هاوسەنتەرییە" ئابووری و بەرهەمهێنەر بوو.

مرۆڤ جیا لەهەموو گۆڕانی کەبەسەر ئامرازی بـەرهـەمـهـێـنـان و ئـۆرگـانـی ...

مرۆڤ بەهۆی وەڵامدانەوەی نیگا ئاگاداری خۆی دەبێ.

حـەیـوان لـەودیوی رۆژنـەی تـەنـگـی تێنەگەیشتنەوە سەیری مرۆڤ دەکات و لەم رووەوە مرۆڤ دەتوانێ حەیوان داچڵەکێنێ بـەڵام حـەیـوانـیـش - تـەنـانـەت ئـەگـەر دەستەمۆش بێ - دەتوانێ مرۆڤ داچڵەکێنێ مرۆڤیش لەودیوی رۆژنەی تێنەگەیشتنەوە هەربەوچەشنە سەیرەدەکات وبۆهەرشوێنی ...

"هـەسـتـی - لـە - جـیـهـان) داو پرسیارەکانی مـرۆڤ لـەمـانـدی کاتدا پێشنیار دەکەن و دالدەی پێدەدەنەوە. لـەبـیـرمـان نـەچـێـت کـەنـاوەرۆکـی سـەرەکـی پـێـکـهـاتـەکـانـی مرۆڤناسی (بەرهەمی ژیلبێردۆران) لەسەر بنـەمای مـەسـەلـەی کاتێتی دارێژراوە و ژان بۆرگۆس ئاگاداری گرینگێتی ئەم بابەتە هـەیـەو هـەر بـەم بـۆنـەوە وەک ژیلبێردۆران بنچینـەی خـەیـاڵـی مـرۆڤـایـەتـی لـەسـەر ...

بەشێوەیەکی گشتی ئەم گەڵاڵە هەمە لایەنەیە جـۆرێ لـەدەق بـەرهـەمدەهێنێ کـەبـەدەقـی شـۆڕش نـاونـووس دەکـرێـت. ئـەم دەقـی شـۆڕشـە بـەش بـەحـاڵـی خـۆی شـێـوەیـەک رێـنـووسـی پـێـشـنـیـار دەکـات کـەوەک "رێـنـووسـی سـەرکـەوتـن" ناوی لێدەبرێ. "رێـنـووسـی سـەرکـەوتـن" یـەکـەمـین و گرنگترین تایبەتمەندی پێکهاتەی دینامیکی ئەو دەقـەیـە. ئـەم تـایـبـەتـمـەنـدی و چـۆنـایـەتـی ...

سـەرەکـەوێ بـەڵام دەقێکی سـەرکـەوتـوو کـەنـاتـوانێ سـەبر بکات و گەرەکیە خێرا بێ راوەستان لێرەداو لەئێستادا لەسەر تەختی خوداکاندا دانیشێت، بـەکورتی ئەم دەقە کـەسـێـکـە ناتوانێ لەکات دەرباز بێت چونکە کات لەو فێڵبازترە بەڵام وێڕای ئەمەش هەوڵ ئـەدات بـەهـەر چـەشـنـێـک بکرێ بـەر بـەجـوڵـەی کات بگرێ. ئـەم جـۆرە دەقـە سـەرەتـا لـەنـاواخـنـی مادەکاندا سـەرهـەڵـدەدا بـەڵام لـەبـیـرمـان ...

وا دێـتـە پێش چاو لـەنـێـوان بزوێنەرگەلەدا کـەپـێـوەنـدیـیـان بـەشـۆڕشـەوە هـەیـە جیاوازییەک لەئارادایە. بەڵام بەپێچەوانەوە بەقووڵایی گشت ئەم بزوێنەرگەلەدا خاڵێکی هـاوبـەش بـەدیـدەکرێ، ئـەگـەر تـەواوی ئـەم بزوێنەرگەلە رێگاو سیاقی داگیرکردنی فەزا جیاجیاکان بەدەست نیشان دەکەن لەڕاستیدا خاڵێکی هاوبەشیان هـەیـەو ئـەو خـاڵـەش ئەمەیە کە تەواوی ئەم بزوێنەرگەلە لەڕووی جیاوازی یان هـێـزە دژەکـانـی خـۆیـانـەوە پێناسـە دەکـرێـن لـەڕاسـتـیـدا ئـەوکـاتـە بزوێنەرەکان مانایان هەیەو بیچم دەگرن کەهێزە دژەکانی خۆیان پەیدا بکەن و دژی ئەو هێز گەلە دەست بەکاربن. بزوێنەرەکان تـەنـیـا ئـەوکـاتـەی دەورو مـانـای خـۆیـان دەدۆزنـەوە کـەپـێـوەنـدیـان بـەهـێـزە دژەکـانـی خـۆیـانـەوە هـەبـێ و هـێـزیـان تـەنـیـا لـەڕێگای هـاوکـێـشـی نـێـوان هـێـزە دژەکـانـیـانـەوە بەدەست دێنن.

لـەم رووەوە، بـزوێـنـەرگـەلـی رفـانـدن، جـێـگـۆڕکـێ و داگـیـرکـردن و تـەواوی ئـەو ...

تا کە کەس خۆی لەبارودۆخێکدا دادەنێ تا لەدەستی کات دەبارز بێت. لەیەکەمیاندا تا کە کەس هەوڵدەدات کات راوەستێنێت و لەدووەمیاندا تا کە کەس دەیەوێت لەدەستی کات رزگار بێت. بەڵام لەڕێگا چارەی سێهەمدا تا کە کەس تێدەکۆشێت خوو بەکاتەوە بگرێت و خۆی لەگەڵیا بەراورد کات و کەڵکی لێوەربگرێت

کـارانـەی دەتـوانـن و سـولـێـداریـتـی و زاڵـبـوون دەسـتـەبـەر بـکـەن لـەپـێـوەنـدی لـەگـەڵ ئـەو هـەڕەشـەو دژواریگـەلـەی کـەپـەیـڕەوی لـێـدەکـەن بونیات دەنرێن.

رۆلان بارت

سـەگـی ئـاوی و ورچ و مـاسـی ئـازادو بوونـەوەرانـی تـر پـێـویـسـتـیـان بـەچـی هـەیـە، چونکە رۆژگارێ خێزانی پیاوەکانمان بوون و پـیـاوەکـانـمـان ئـەم زانـسـتـەیـان لـەژنـە حـەیـوانـەکـانـیـانـەوە فـێـربـوون (وتـەی سـور

چوارپێیەکان دەورێکی جادوویان دەگێڕا. بڕێ جار وەک سروشی غەیب و بڕێ جار وەک قوربانی. لەسەرەتادا بۆئەوەی چەشنێکی دیاریکراو لەدەوری حەیوانە جادوویەکان و گیانلەبەرە دەستەمۆکراوەکان و سەرچاوەی خواردن هەڵبژێرین، دەبوایە بنەمای خووەکان و هاونشینی و راکێشانی حەیواناتمان رەچاو بکردایە

پـێـسـتـەکـانـی هـاوایـی کـەلـویـی ئـێـشـتـراوس لـەئـەندێشـەی وەحـش دا دەیـگـێـڕێـتـەوە).

کـاتـێ حـەیـوان سـەیـری مـرۆڤ دەکـات چـاوانـی زۆر وردبین و خـۆپـارێـزە. رەنـگـە ئـەم ...

لە باکورەوە

پلاتفۆرمێکی نوێ بۆ باکوری کوردستان

بەگوێرەی هەندێک سەرچاوەی هەرێمی لـەم رۆژانـەدا لـە ئـەوروپـاو لـەبـاکـوری کـوردسـتـان و لـەبـاشـوری کـوردسـتـان لایـەنـەکـانـی ئۆپۆزسیۆنی باکور، خەریکی تـاوتـوێـکـردن و گـفـتـوگـۆی پێکەوەنانی پلاتفۆرم، یاخود بەرەیەکی کوردستانین لەباکوری کوردستاندا.

لایـەنـە سـەرەکـیـەکـانـی ئـەم دانوستانانە، ...

(یەشار کایا) و هاوڕێکانی بەڕێوە دەچن. تـەوەری سـەرەکـی و سـتـراتـیـژی ئـەم رەوتـە نـوێـیـە بـزاڤـی سـیـاسـی و دیـپـلـۆمـاسـیـە بـۆ چارەسەرکردنی پرسی کورد لەباکوری کوردستاندا.■

یاشار کایا: لەباکور رەوتێکی نوێی سیاسی پێکدێت

ئا / مامەند رۆژە

یاشار کایا یەکێک لەسیاسەتمەداران و روناکبیرانی کوردی باکوری کوردستانە کە لـەنیوەسـەدەی رابـردوی مـێـژوی بـاکـوری کوردستاندا یەکێک لەناوە ناسراوەکان بوە. سەردەمێک لەئەستەمبوڵ لەشەستەکاندا گـۆڤـاری دیـجـلـەو فـوراتـی دەرکـردو دواتـر لـەگـەڵ کـۆمـەڵـێـک روناکبیری دیکەی کوردا لـەبـەر چـالاکـی کـوردایـەتـی دەسـگـیـرکـراو مـاوەیـەک لـەزیـنـدان بـو. لـەکـۆتـایـی نەوەدەکاندا بیرۆکەی دامەزراندنی پارتی یاسایی کوردیان جێبەجێ کردو "پارتی رەنجی گەل" یان دامەزراند. یەک ساڵ دواتر حکومەت پارتی رەنجی گەل HEPی قەدەغە کـردو تـێـکـۆشـەرانـی کـورد "پـارتـی دیموکراسی" یان دامەزراندو یاشار کایا بوە سـەرۆکـی ئـەم پـارتـە. سـاڵـی ١٩٩٣ رژێمی تورکیا ئەم پارتەشی قەدەغە کردو حوکمی ...

دەدەیـنـەوە، لـەسـەرهـەڵـدانـی شـێـخ سـەعـیـدی پیرانەوە بگرە تاوەکو جینۆسایدی دێرسیم لـەسـاڵـی ١٩٨٣دا گـەلـێـک راپـەڕیـن هـاتـونـەتـە کـایـەوە. بـەڵام ئـەمـڕۆ سـەردەم گـۆڕاوەو پـرسـی کورد دەربازی قۆناغێکی نوێ بوە. ئەم قۆناغە چیە؟ ئـەم قـۆنـاغـە ئـەوەیـەکـە تـێـکـڕای جـیـهـان دەزانـێ کـە لـەبـاکـوری کـوردسـتـان پـرسـێـک هـەیـە بـەنـاوی پـرسـی کـورد. تورکیا دەیەوێ ببێتە ئەندامی یەکێتی ئـەوروپـا. کـریـتـەرەکـانـی ئـەوروپـا لەئارادان. ئەوروپیەکان بەتورکەکان ...

بۆیـە ئـەمـانـە دەڵـێـن ناوێرن چونکە جارێک لـەبـەر ئـیـسـلام دەکـەویـنـە مـەتـرسـیـەوەو ئەمجارەش لەبەر پرسی کورد توشی کێشەو گیروگرفت دەبین و عەسکەرەکان تۆڵەمان لێدەکـەنـەوە، جـاروبـار ئـامـاژەی کـودەتـای سـەربـازیـش لـەئـارادا هـەیـە. بـۆیـە نـاتـوانـن ...

هـەمـومـانـەو بەر لەهەموانیش پرسی خودی منـە. دیـارە ئـەمـە دانـپـێـنـانـێـکـی بـاشـە. ئـەوا یـەکـێـتـی ئـەوروپـاش قـبـوڵـی کـردون کـە بـبـنـە بـەر ئـەنـدامـی یـەکـێـتـی ئـەوروپـا. لـەمـەودوا لەماوەی ٨-٩ساڵاندا بەرە-بەرە لەمەڕ پرسی کوردو کێشەکانی دیموکراسیەوە هەنگاو دەنێن و لەوە زیاتر هیچ چارەیەکیان نیە.

دیـارە ئـێـمـەی کـوردیـش بـەم گـۆڕانـکـاریـانـە خـۆشـحـاڵـیـن، چـونـکـە دانـیـان بـەپـرسـەکـەمـانـدا نـاوە. ...

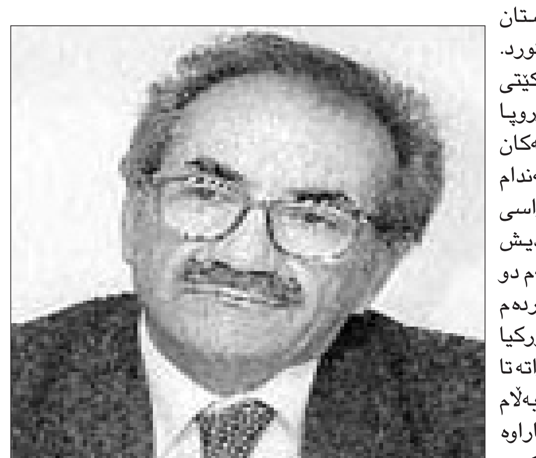

هـەنـدێـک لایـەنـی خـۆیـان گـۆڕی و هاتنە سەر رێـچـکـەی دیـمـوکـراسـی نـەتـەوەیـی. بـەڵام لـەبـاکـور دۆخـەکـە جـیـاوازەو مـن بـۆ خـۆم وا بیردەکـەمـەوەو گـەلـێک کـەسـی دیـکـەش وابـیـر دەکـەنـەوە، کـە رێـگـەی ئـێـمـە "وڵاتـپـارێـزی و دیـمـوکـراسـیـە". وڵاتـپـارێـزی و دیـمـوکـراسـی دەرمانی هەمو دەردێکی جیهانە. کورد دەبێ باش ئـەمـە بـزانـێ. هـەروەهـا دەبـێ کـورد باش ئـەوە بـزانـێ کـە دۆسـت و هـاوپـەیـمـانـی ئـێـمـە وڵاتـانـی رۆژئـاوا و ئـەمـریـکـایـە. کـاتـێـک دەبـیـنـە دۆسـتـی ئـەمـریـکـاو رۆژئـاوا دەبـێ لـیـبـراڵ بـیـن. دەبـێ لـەبـاری بـیـرو بـۆچـونـی سـیـاسـی و ئـابـوریـەوە لـیـبـراڵ بـیـن. لـیـبـراڵـیـزم چـیـە؟ واتـە سـەربـەسـتـی لـەبـیـرو بـۆچـونـی جـیـاوازدا. ئـەگـەر ئـازادی لـەبـیـرو بـۆچـون نـەبـێ پـێـشـکـەوتـن نـایـەتـە ئـاراوە. هـەروەهـا نـاتـوانـێ بـبـێـتـە هـاوبـەشـی حـوکـم و بـکـەوێـتـە پـەرلـەمـانـەوە. بـۆ ئـەوەش ...

ئـەردۆغـان لـەمـەڕ پـرسـی کـورد چـۆن هەڵدەسەنگێنن؟

یاشار کایا: پـرسـی کـورد لـەبـاکـوری کـوردسـتـان گـەلـێـک گـرنـگ و مـێـژوویـیـە. بێگومان کـاتـێـک ئـاوڕ لـەمـێـژوی حـۆمـان ...

مـەدەنـیـەکـان هـەنـگـاو بـۆ ئـەم مـەبـەسـتـە هـەڵـبـگـرن. دیـارە حـکـومـەتـی ئـەردۆغـانـیـش لـەهـەڕەشـەی ژەنـەراڵـەکـان دەتـرسـن، چـونـکـە جارێک مۆری ئیسلامیان پێیانەوە ناوەو بـەگـرووپـی ئـیـسـلامـخـواز تـاوانـبـاریـان کـردون.

"پـرسـی کـورد لـەتـورکـیـا هـەیـەو دەبـێ چـارەسـەر بکرێ" هـەروەهـا دەڵـێ دەبـێ بـەمـێـژوی خـۆمـانـدا بـچـیـنـەوەو ئـەم پـرسـە چـارەسـەر یـەکـەیـن و هـەڵـەکـانـی رابـردومـان راسـت بـکـەیـنـەوە، هـەروەهـا گـوتـویـە ئـەم پـرسـە پـرسـی ...

چـەپـی تـورکـی و تـودەی ئـێـران و شـیـوعـی عـەرەبـی خـەڵـەتـانـدیـنـایـن. ئـەمـەش ئـێـمـەی درەنـگ خـسـت و مـافـەکـانـمـان بـەدەسـتـەهـێـنـا. کـاتـێـک چـاومـان کـردەوە بـیـنـیـمـان لـەدنـیـادا چـەپ بـاوی نـەمـاوەو پـێـویـسـتـە خـۆمـان بـگـۆڕیـن.

پلاتفۆرم یان بەرەیەک پێکەوە دەنێین و کـۆبـونـەوەو دانـیـشـتـنـەکـان دەسـپـێـکـراوەو چـەنـد گـروپ و پـارت و کـەسـایـەتـی لـەدەوری یـەک کـۆبـونـەتـەوە بـەنـیـازیـن پـرۆژەی رەوتـێـکـی نـوێ تـاوتـوێ بـکـەیـن. ■

ئایا ئەمریکا باڵوێز لەئەنقەرە دانانێ؟

محەمەد ئالتان

و / ئازاد رەئوف

تـورکـیـا دۆخـێـکـی ئـاوارتـەی دەربـازکـردو بـۆ ئـەنـدامـبـونـی یـەکـجـارەکـی لـەگـەڵ یـەکـێـتـی ئـەوروپـادا دەسـتـی بـە "گـفـتـوگـۆ" کـردوە. چـیـتـر مـخـاتـەبـی یـەکـێـتـی ئـەوروپـا نـیـن بـەڵـکـو پارچەیەکی ئەم یەکێتیەین.

هـەفـتـەی رابـردو هـەمـو ئـۆرگـانـەکـانـی مـیـدیـا دوابـەدوای سـێـی ئـۆکـتـۆبـەر وێـنـەی "تـورکـیـای نـوێ"یـان کـێـشـاو ئـامـاژەیـان بـەپـرسـەکـانـی بـەر لەگفتوگۆکان دەکرد.

تـەنـانـەت بـاسـی ئـەوەش دەکـرا کـە چـۆنـچـۆنـی لـەگـەرمـەی گـفـتـوگـۆکـانـی ...

قـۆنـاغـەش بـەشـێـوەی ئـۆتـۆمـاتـیـکـی دەهـاتـە کـایـەوە. بـۆ نـمـونـە لـەکـۆبـونـەوەیـەکـی بـاڵای یـەکـێـتـی ئـەوروپـادا کـلـیـنـتـۆن تـا بـەیـانـی تـەمـاشـاکـەر بـوەو لـەسـەر تـورکـیـای ...

رۆژ بـەرۆژ زیـاد دەکـات. بـێـگـومـان دەرئـەنـجـامـی لـێـکـۆڵـیـنـەوەکـانـی کـوشـتـنـی سـەرەکـوەزیـرانـی پـێـشـوی لـوبـنـان، رەفـیـق حەریری لەمبوارەدا گەلێک گرنگن.

تـورکـیـا لـەگـەڵ بـەڕێـوەبـەرێـتـی سـوریـادا ...

نـێـوەراسـتـی تـورکـیـا بـەگـوێـرەی ئـەمـریـکـا وەردەچـەرخـێـنـێ و ئـەمـەش بـەقـەد پـەیـوەنـدیـەکـانـی تـورکـیـاو یـەکـێـتـی ئـەوروپـا گرنگە...

سـەرەڕای ئـەوەی هـاوڕایـیـەک لـەسیاسەتەکانی تورکیاو ئەمریکا سەبارەت بـە رۆژهـەڵاتـی نـاوەڕاسـت دەبـیـنـرێـت، کـەچـی ئەمریکا لەتورکیا باڵوێزی نیە!

راوێژکاری باڵوێزی ئەمریکا واتە "نانسی مـەک ئـەلـدونـەی" پـەیـوەنـدیـەکـان بـەڕێـوە دەبات.

بێ باڵوێز بوە، ئۆزاڵ یـەکـسـەر پـەیـوەنـدی بـەبـۆشـی گـەورە دەکـات و هـۆی ئـەمـەی لێدەپرسێت.

ئایا دوا کـەوتـنـی دانـانـی بـاڵـوێـزی ئـەمـریـکـا لـەئـەنـقـەرە دیـاردەیـەکـی ئـاسـایـیـە یـاخـود کـاردانـەوەیـەکـە بـەرامـبـەر بـاڵـوێـزکـەی پـێـشـویـان ئـەم دواکـەوتـنـە دەگـەڕێـتـەوە بـۆ پـەیـوەنـدیـەکـانـی تـورکـیـا ـ ئـەمـریـکـا؟ نـازانـم کامیانە.

بـەڵام مـەخـابـن رۆژهـەڵاتـی نـێـوەڕاسـت پـڕ بـوە لـەکـێـشـە. ئـەم وڵاتـانـەش هـەمـوویـان ...

داخوازی سەرەکوەزیران هاتۆتە کایەوە. لـەکـاتـێـکـدا ئـەمـجـۆرە هـاوکـاریـانـە بـەر لـەم دەڕوات. فشارەکانی ئەمریکا لەسەر سوریا ...

یـەکـێـتـی ئـەوروپـا رۆژهـڤـی ئـێـمـەی پـڕ کـردوە، بـەڵام رۆژهـەڵاتـی نـێـوەڕاسـت سـەرو ژێـر دەبـێ و بـەرەو دۆخـی تـازە ...

پـەیـوەنـدیـەکـانـی ئـەمـریـکـا تـەنـهـا لـەگـەڵ سـوریـا نـە بـەڵـکـو لـەگـەڵ ئـێـرانـیـشـدا گـرژە. تێکڕای ئەم پێشهاتانە سیاسەتی رۆژهەڵاتی ...

ئـەوە دو مـانـگـە ئـەم پـۆسـتـە بـەتـاڵـە. پـێـشـتـر قەت ئەم پۆستە ئەوەندە بەتاڵ نەبوە.

دەڵـێـن لـەسـەردەمـی تـورگـوت ئـۆزالـدا پۆستی باڵوێزی ئەمریکا نزیکەی سێ مانگ ...

پـێـویـسـتـمـان بـەسیاسەتی ئەقڵانی هەیە...

بـۆچـی تـا ئـێـسـتـا ئـەمـریـکـا لـەئـەنـقـەرە سـەر ـ باڵوێزی دانەناوە؟

ئەمە پرسیارێکە و دەبێ رونبکرێتەوە...■

محەمەد ئاغار دەیەوێت ئاپۆ ببێتەنوێنەر!

و: سەردار سەلیمی

تـەوفـیـق دیـکـەری نـووسـەری رۆژنـامـەی گـوێـزجـو بـاسـی لـەرپـۆرتـاژەکـەی مـوحـەمـەد ئـاغـاری سـەرۆکـی پـارتـی رێـگـای راسـت لـەگـەڵ گـۆڤـاری ئـاکـتـوەل داکـردو ئـیـدیـعـای ئـەوەی دەرخـسـتـنـە مـەیـدانـەوە کـە مـوحـەمـەد ئـاغـار دەیـەوێ ئـاپـۆ وەکـو نـوێـنـەرو نـاوبـژیـوان بـەکـار بهێنێت.

بـەگـوێـرەی مـوحـەمـەد ئـاغـار لـەشـەڕی دژی تـیـرۆردا تـاوەکـو ئـێـسـتـا هـەڵـەی بـەرچـاو ئـەنـجـامـدراوەو خـەڵـکـیـش چـاوپـۆشـی لـەمـە کـردووە. ...

هـەنـدێـک کـەس دەڵـێـن ئـۆجـەلان شـەڕی نـاوێ و لایـەنـگـری ئـاشـتـیـە بـەڵام پـەیـامـەکـانـی نـاگـەیـەنـنـە pkk... بـەڵام ئـەگـەر نـیـیـەتـێـکـی وای هـەبـێـت ئـەوا دەکـرێـت ئـاسـتـەنـگـەکـانـی بـەردەم گـەیـشـتـنـی پـەیـامـەکـانـی بـەشـێـوەیـەکـی ئـاشـکـرا هەڵگیرێت. ...

چـالاکـیـیـە بـەبـاشـتـریـن شـێـوە دەتـوانـێ وەزعـی رێـکـخـسـتـن شـیـبـکـاتـەوە. ئـەگـەر دەیـەوێـت روو راسـت بـێـت و پـەیـامـێـکـی وەهـا بـدات ئـەوا پـێـویـسـتـە خـۆی رێـگـایـەکـی بـۆ بـدۆزێـتـەوە. ئـەگـەر بـاس لـەگـەورە بـوون و دیـمـوکـراتـیـزە بـوونـی تـورکـیـا بـکـەیـن و هـەنـدێـک قـسـەی تـر ...

ئـەنـجـامـی دیـارو بـەرچـاویـشـی هـەبـێـت. هـەروەهـا پـێـویـسـت بـوو بـەدەرکـەوتـنـی ئـەم بـارودۆخـانـە دەسـتـی لـەکـار بـکـێـشـابـایـەتـەوە، بەڵام وەهای نەکرد.

ئـێـسـتـاش دەتـوانـێـت دەسـت لـەکـار بکێشێتەوە. ...

وادیار دەبێت کە ئاغاریش وەکوو هەندێک کۆنە سیاسەتمەدار بە دوای رێگای ئاساندا دەگەرێت.

پـێـویـسـتـە ئـاغـار ئـەمـە بـاش بـزانـێـت کـە بـەرێـگـای گـوتـنـەوەی گـۆرانـی کـوردی و دانـی مـیـسـیـۆنـی ئـاشـتـیـخـواز کـوردان رانـاکـێـشـی بـەپـێـچـەوانـەوە هـەمـوو ئـەو وڵاتـپـارێـزانـەش لـە DRPدوور دەخاتەوە کە دەنگیان پێداوە.

خـەڵـک سـیـاسـەتـمـەدارێـکـی بـەبـڕیـار و لـەسـەر خـۆی دەوێ. دەیـەوێـت تـێـکـۆشـانـی سیاسەتمەدار لەبەرامبەر رگەندەڵیدا بەچاوی ...

هێشتا حسێبمان ماوە

مەنسوور تەیفوری

بەشی دووەم و کۆتایی

پەتیکردنەوە، هاوتەکی هەموو بزووتنەوەیەکی ناسیۆنالیستیە. ناسیۆنالیزمی کوردی سەرەتا وەک گوتارێکی بەرهەستی ڕزگاریدەر، وەک داوا بۆ خولقاندنی مۆدێرنیزاسیۆنێکی تایبەت و لەخوارەوەڕا دژی مۆدێرنیزاسیۆنی لەسەرەوەڕا داسەپاوی دەسەڵاتەکانی سەر کوردستان، وەک زەقترین دەرکەوتەی مۆدێرنیزاسیۆن لەکوردستاندا بەگشتی، داوایەک بووە بۆ "یەکسانی" هاوڕێزی"و "هاوشانی" بەڵام لەڕەوتی خۆیدا ئەم ئایدیایانە گۆڕاون بۆ ئایدیایەکی مۆدێرنیزەتر بەناوی "دەوڵەتی نەتەوە". شان بەشانی ئەم ئایدیاش، ڕیزێک بەهاو خەون و ئایدیاو، کۆمەڵێک نەریت و ڕستێک دوولانەیی بەرهەم هاتوون کە دەکرێ بەلایەنی مۆدێرنیزم لەکوردستان ناوزەدی بکەین: هەندێ ئایدیاو خەونی وەک ڕزگاری و سەربەخۆیی و سەربەستی و، هەندێ بەهاو لێکدژیی و دوولایەنیی وەک ئازاو ترسنۆک، شۆڕشگێڕو دژەشۆڕش، خزمەتکارو خایەن و هەندێ نەریتی وەک ڕاپەڕین، لەبیر کردن و بیر هێنانەوە، سەرهەڵدانی یەک چرکەیی و بەهاکردنی مەرگی ئازایانە، بۆڕاگەیاندنی ئەم بەهایانە، شان بەشانی ڕاپەڕینە لێکدابڕاوەکان، هەوڵ بۆ پەرەدانی زمانێکی تایبەتیش بۆ خولقاندنی فانتازیاو کەرەسەو ماتریاڵ بۆ ئەم ڕاپەڕینانە دراوە کە بەزۆریش ئەوکاتەی ڕاپەڕینەکان شکاون، ئەم زمانە خۆی کراوەتەوە ئەو بەندو پەیوەندە هاوبەشەی کە دەبێ نەتەوە لێی کۆ ببێتەوەو هەر ئەمەش سەرەتا کۆمەڵێک و دواتر بەئاشکرا چینێکی دروستکردووە بەناوی نوخبە. بەڵام ناسیۆنالیزم، وەک زۆر شتی جیهان مۆدێرن، مارکس وتەنی "ئاوس بوو بە دژی خۆی" و ڕاپەڕینەکان گەلێ جار بەپێچەوانەی خۆی کەوتوتەوەو شۆڕشیش لەدواییدا، پاش جۆش و خرۆشی بەکوڵی سەرەتای گۆڕاوە بۆ بنکەو یەکەی ئابووری، تەکانەکانی بۆتە شمەک و کاڵا، پێوەندییەکانی دووپاتەکی بۆتەوە، پەیوەندی بەژیان و داوای واقیعی مرۆڤە حەپەساوەکانی نێو ڕیزەکانی و خەونی یەکەم دامەزرێنەرانیەوە نەماوە، بۆتە دەسکەلای دەستی سەرمایەو ناوەڕۆکی ڕزگاریدەری خۆی دۆڕاندووە، ناسیۆنالیزم لەباتی پێکهێنانی نەتەوە، بەپارت و دابەشکردنی زیاترو وێنا کردنی هەموو حزبێک خۆی وەک تاقە هێمای نەتەوە، گەشتوە، لەئاستی کولتووریشدا ناسیۆنالیزم، چ ئەو کاتەی کە هەموو ڕابردووو سامانێکی کولتووریی جەماوەریی وەک نیشانەی کۆنپەرەستی ڕەتکردۆتەوەو، چ ئەوکاتەی کۆنپەرەستی کردووەو هەموو تازەیەکی بەگومانەوە سەیر کردووە، یەک میکانیزمی پێڕەو کردووە: زمانپەرەستی. بەڵام پەتیگەریی زمانی، هاوکاتی دەرکردنی توخمی دەرەکی، ئەو بەندانەشی پچڕیوە کە زمان و کولتوریان بەواقیع و ژیانەوە دەبەستەوە: پەتیگەریی کولتووریی جەماوەریی کۆن و کولتووری جەماوەریی مۆدێرنی مرۆڤی واقیعیشی بەڕاست نەزانیوە، کەچی خۆیشی زمانێکی پێ بەرهەمنەهێنراوە بتوانێ زمانی خۆدەربڕینی تاک بێت و پێوەندی بەژیانی ڕۆژانەی ئەو خەڵکانەوە بێت کە بڕیار بوو ڕزگاریان بکات. ناسیۆنالیزم، لەئاستی نەتەوە سازیدا گەلێ جار بەزیندوو کردنەوەی کۆمەڵەی پێش مۆدێرن و خێڵەکی و سەرهەڵدانەوەی ئەو شێوانە گەشتووە کە بڕیار بوو خۆی هێمای تێپەڕاندنیان بێت، لەئاستی زمانیشدا بەهۆی پچڕاندنی بەندەکانی زمان لەگەڵ واقیع، بەهۆی لەبیر کردنی ئایدیا بەرهەست و ڕوون و ناونیشانەکانی مرۆڤە ئێستییەکان کۆڵان و شەقام، خۆی و جیهان و زمانیشی زڕو سووک و بێ ڕیشە کردووە و بەحەوای خستووە، پەتیگەری لەباتی خواردن لەبەری زمان و ژیانی هەرۆژە لەشوێنی دوور لەژیان خەریکی بەرهەمهێنانی زمانی تایبەتی دۆخی خەڵکانی ئایدیالی خۆی بووە، نەک زمانی خەڵک و جەماوەری واقیعی هەر لێرەوەش خۆی و خەڵکانی بێ زمان کردووە.

ناسیۆنالیزمی پەتیگەر، لەڕێگەی پاڵاوتنی مێژووو زمانەوە، بەهۆی بێ بڕوایی بەمرۆڤی واقیعیەوە (بەرانبەر ئایدیال)، زمانی هەژارو رووکەشی و ساف و تەخت و یەکشێوە کردووە، پەتیگەریی دەستی ئالوودەی بێزمانی ئەمرۆیی ئێمەیە.

ئەو ڕۆژە دەرکەوت پەتیگەران و زمانەکەیان، ئەو ڕۆحە ڕابردوانەی بەنیازی داگیر کردنی ئەمڕۆ دابەزین بۆ نێو ئەمرۆشن، وشەیەکیان نەوتبوو پێوەندیی بەمێژوو واقیعی پەیوەست و کۆنکرێتی ئەو خەڵکەوە بێت و، لەڕێگەی بێزمان کردنیانەوە بەرەوکردەی لێڵ و بەرەو لاڵی پاڵیان نابوون، ئەو ڕۆژە دەرکەوت ئەم نوخبە ناسیاسی و پارێزکارە جەماوەر بەمێگەلێک دەبینێ کە یان دەبێ لێی دوور بێ یان ڕێبەرایەتی بکات. ئێمە حەپەساوبووین، لەزمان و وشەیەک دەگەڕاین بەبەری ئێستەمان تەسک نەبێ، کەچی زمانی ئەوان بەکەڵکمان نەدەهات، ئەو چرکانە زۆر قورس و گران بوون، بەڵام نیشانەیەکی گەورە بوون بۆ ناتوانیی، دەسەڵاتی نادیارو لێڵ بووین، ئەوەندەش زادەی ڕوانینی ئەو نوخبە ناسیاسیە بووین زمان پەرەستان زمان و واقیعی ئێمەیان بردبوو، پاڵاوتبوویان و ئەوەی هاتبووەوە زمانی ئێمە نەبوو، ئێستەش ئەوان خەریک بوون بەمیدیا ورتەکەمان بکوژێننەوە. پەتیگەران، بەسوننەتی و مۆدێرن پەرەستەوە، کولتوورو بەدواشیدا زمانیان کردبووە هەموو شتێک و لەبوونی ڕاستەقینەی خۆی بەتاڵیان کردبۆوە، گەمەی زمانیی کەم خوێنی بۆش و بەتاڵی خۆیان کردبووو چ زمان و مژدەیەکیان بۆ ئێمە، یان چ تیۆرێکیان بۆ ژیانەکانی ئێمە پێنەبوو، ئەوان لەقەڵافەت و کەوڵی نوخبەی پارێزکار یان سیاسەتبێژدا، زۆر پێشتر وازیان لەچارەنوسی شەقام و ئێمە هێنا بوو، ئەو شەقامەی ئێستە ئێمە تێیدا تۆقاو ڕامان دەکرد، ئەو چرکە من زانیم ئەوان ئەو ماندارینە لووتبەرزانەن کە ڕقیان لەمرۆڤی واقیعییەو ئامادەن لەقازانجی جەماوەری ئایدیالی خەیاڵکردیان، ئەم جەماوەرە واقیعییە قوربانی بکەن، تاکوو دواتر خۆیان بەشەپۆلەکانیەوە بنوسێنن و پێی سەرکەون. تەقەکان بەردەوام و واقیع و ڕیزەکان ڕووت و ڕاشکاو ببونەوە، بەڵام لەپشتەوە هەندێ دەست هەبوون و ئێمە نەمانەدین، ئایدۆلۆژیاو سەرمایە مامەڵەیان لەسەر دەکردین و ئێمە نەمانەدین، هەموان بەتاسەی کەویکردنی ئەم تەوژمە ڕووتەوە بوون، ئێمە خوێنمان ڕژایە سەر شەقام و کەچی خۆمان پێمان ڕاقە نەکرا، میدیاو نوخبە بەشی خۆیان لێکردەوەو دیسان ئێمە بێزمان ماینەوە. پەتیگەران بەرواڵەت سەرکەوتوبون لەهەر دوولا بەڵام ئەو نووزە بێدەنگە مەرج نییە پاوان بکرێ، دەشێ ئەو نووزە ساڵانێک دەر بکرێتەوە، بەڵام هەڵگری ڕاستەیەکی ڕووتە: ئەو نووزە دەنگی ئەو ڕۆحەیە کە لەئەو شێوەو زمان و بەگارنەی هەن نائومێدە نەشارەزاو حەپەساو کردە دەنوێنێ "نەفی دەکات" و تائێستا هەموو سیاسەتێک کپ و کەم و پاڵاوتەی کردووە، ئەم نووزە دەنگی ئەو دەرکراوانەیە کە هەر دوو پرۆسەکە، پرۆسەی دەسەڵاتی ناوەندو پرۆسەی ناسیۆنالیزم لەبیریان کردووە، ئەم نووزە گەڕانەوەی لەبیر کراوان و بیرهێنانەوەی خەونی سەرەتایی و یەکەمینی ڕزگارییە. ■

ئۆپۆزیسیۆنی ڕۆژهەڵات و کوردی ڕۆژهەڵاتی!

پێشڕەو حسێن

ماوەیەک دەبێت، لەپاش ڕوداوەکانی کوردستانی ڕۆژهەڵات، هیچ دەنگ و باسێک سەبارەت بەدوا ئەنجامەکانی ئەو لێکۆڵینەوانەی سەبارەت بەهۆکارەکانی دروستبوونی ئەو ڕوداوانەئەنجامدرا، لەبەردەستدانیە. خەڵکی کوردستانی ڕۆژهەڵات تا ئێستا هیچ زانیارییەکیان لەلایەن دەزگا ڕەسمییەکانی کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە بەدەست نەگەشتوە، ڕەنگە حکومەتی ئێران بیەوێت لەم ڕێگایەوە وردەوردە سەرنجی کوردەکانی دەوروبەرو ناوخۆ لەسەر ئەو بابەتە دوربخاتەوە. هەر ئەمەش دەبێتە هۆی ئەوەی خەڵکی کوردستان لەبەرامبەر ئەو دەوڵەتە ڕق ئەستورتر بێت و دڵنیا بێت لەوەی سەرجەم ئەو بەڵێن و وادانەی لەلایەن دەوڵەتی ئێرانەوە دەدرێن جگە لەمشتێک درۆ، چیتر نین. ئالەم سات و وەختەداکە دەوڵەتی ئێران بەبۆنەی وەگەڕ خستن و کار کردن بەهێزی ئەتۆمی، لەلایەن ئەوروپاو جیهانەوە لەژێر گوشارێکی سەختدا دەژی، باشتر وایە لەگەڵ ئەو گەلەی کە پێیان دەڵێت: ئێرانی ڕەسەن، وەکو ئێرانیەکی ڕەسەن، ڕەفتار بکات، نە وەکو خەڵکی کورد بەهاوڵاتیەکی نمرە سێهەم لەقەڵەم بدات و ئەوەی ڕەفتاری ناشایست بێت لەبەرامبەریان ئەنجامی بدات.

ئایە ئەشکەنجەدانی مرۆڤێک و شەهید کردنی، لەم سەردەمەی مرۆڤایەتیەدا، کە ڕێگە بۆ دەربڕینی هەموو جۆرە بیرو ڕایەکی جیاواز ئاوەڵا کراوە، ئایا لەت و پەت کردنی دەنگێکی جیاوازی لاوێکی کورد، قێزەونترنیە لەڕەفتاری ئەو ئەستێرە نشینانەی لەزەبینەتی فیلمە هۆلیودیەکاندا مرۆڤ لەت و پەت دەکەن؟ حکومەتێک بەمجۆرە ڕەفتار بکات و دواجار زۆر کەمتەر خەمانە بیانوو بۆ ڕەفتارە دژە مرۆییەکانی بهێنێتەوە، چاوەڕێی چ نیشتمان پەرستیەک لەهاوڵاتیەکانی دەکات، ئەوکوردانەی دەمێ ساڵە بەناچاریی لەژێر دەسەڵاتی ئەو حکومەتەدا دەژین، زۆر جار بەوجۆرە مامەڵەیان لەگەڵدا کراوەو هەر ئەمەش بۆتە هۆی بێ متمانەیی ئەوان لەبەرامبەر ئەو حکومەتە.

باشتر وایە لەم قۆناغە گرنگەی مێژووی مرۆڤایەتی، کۆماری ئیسلامی ئێران دەرس لەئەزمونەکانی دونیای دەوروبەری وەر بگرێت، باشتر وایە گەلی فارس ڕازی نەبن بەوەی وەکوو دوژمنێک لەنێو دیدگای مرۆڤی کورددا وێنە بکرێن، ئەگەر حکومەتی ئێران سەرەوژێر بوونی دەوڵەتی سەدام بەڕێکەوتێکی خودایی دەزانێت و، پێوایە ئەتوانێت بەهەمان پرنسیپە کۆنەکانی بەڕێوە بردنی دەوڵەت، درێژە بەژیانی کۆمارەکەی بدات، هەڵەیە.

کوردەکانی ڕۆژهەڵات ئێستا لەجاران زیاترو هۆشیارانەتر ڕوداوەکانی دەوروبەریان هەڵدەسەنگێنن و، کوردەکانی عێراقیش لەنێو دەوڵەتی نوێی عێراقدا دەبنە پێشەنگی بیرو باوەڕە دیموکراسی و مرۆییەکان. بەبەرچاوی دونیاوە دەبینین کورد لەناوچەکانی ژێردەسەڵاتی خۆی هەوڵدەدات باشترین شێوە گوزەرانی دیموکراسیانەو شارستانیانە بۆ هاوڵاتیان دابین بکات، بەپێچەوانەی ناوچە عەرەب نشینەکانەوە، کوردستان ناوچەیەکی ئارامەو قۆناغی سیاسی کوردستان لەسەرەتای بەرکەوتن و پەرەپێدانی دەنگە جیاوازەکاندایە. لەم سات و وەختە گرنگەدا، باشتر وایە دەوڵەتی ئێران بەباشی لەوەتێبگات کە هەر جۆرە ڕوداوێکی گرنگ لەنێو مێژووی سیاسی کوردستانی عێراقدا ڕوبدات، وەکو هەر ڕوداوێکی تری ناوچەیەکی تری کوردستان، پەیوەندیی بەمێژوی گەلێکەوە هەیە کە پێی دەوترێت: گەلی کورد.

زۆر ئاستەمە لەقۆناغێکدا کە گەلی کورد چیتر ئەو گەلە پەراوێزکەوتووە نیە کە کەس ئاوڕ لەکیمیاباران کردن و ئەنفالکردن و کوشت و بڕکردنی نەداتەوە، دەوڵەتی ئێران بێ باکانە سوور بێت لەسەر ئەو سیاسەتانەی کە گەلی فارس لەبەرچاوی گەلی کورد دەکاتە دوژمن.

لەئێستادا، ناڕەزایی فراکسیۆنی نوێنەرانی شارە کوردنشینەکانی ئێران لەمەجلیسی ئەو وڵاتەدا دەبێتەهۆی ئەوەی دەوڵەتی ئێران بەڕەسمی ڕووبەڕوی ناڕەزایەتی بێتەوە، ئەگەر بەڕاستی چالاکە سیاسیەکانی نێو خۆی ئێران خۆیان بەلایەنی ڕەسمی لەقەڵەم دەدەن و دەتوانن خاوەنی دەنگێکی جیاواز بن، لەئێستا باشتر هەموو کاتێکیتر درەنگ و ناوەختە، دەبێت ئالێرەدا بەو دەوڵەتە بڵێین: دەمانەوێت بۆ یەکەمجار لەبەرامبەر کورد کاردانەوەیەکی ڕاست و دۆستانەتان لێ ببینین، کوان ئەو تاوانبارانەی لەشاری مەریوان و بۆکان و سەقزو سنەو مەهابادو شنۆو پاوەو... لاوی کورد بەبێ هیچ جۆرە دادگایی کردنێک ڕاپێچی زیندان و ژووری ئەشکەنجە دەکەنەوە، چارەنوسی ئەو گیراوانەی بەبیانوی سیاسی بونیانەوە دەستبەسەرن بۆ کوێ دەگات، تاکەی دەتانەوێت وەکو کۆیلەی خۆتان سەیرمان بکەن، ئەوەتا دونیا بەمێژووی خۆیدا دەڕواتەوەو، لەزۆر شوێندا خۆی و ڕەفتارەکانی بەنەفرەت دەکات، کەی ئێوەش ئاوڕێک لەو دونیا تاریکەتان دەدەنەوەو، کەمێک بەخۆتاندا دەچنەوە.

ئەگەر لەئێستادا کۆماری ئیسلامی ئێران دەیەوێت بەبێ دەستێوەردانی دەرەکی بۆخۆی هەڵ و مەرجی گۆڕانکاریی بنچینەیی فەراهەم بکات باشترە، ئەگەر ئەو دەوڵەتە دەیەوێت وەکو بنکەیەکی سەرەکی پەرەپێدانی توندوتیژیی و پاڵنەری کارە تیرۆریستەکان لەبەرچاو نەگیرێت، دەبێت دەرگا بەڕووی دەسەڵاتی گەلی بەژێر فرمان خراوی خۆی دانەخات، لەمڕۆدا کە زۆربەی دەسەڵاتە پێشکەوتوەکانی دونیا بەهۆی کاریگەریی ڕاستەو خۆی هاوڵاتیانەوە بەڕێوە دەڕوات، ڕابرینی حکومەت لەگەڵ و شاردنەوەی سەدان ساڵەی حەقیقەت دەبێتە هۆی ئەوەی کۆماری ئیسلامی لەماوەیەکی زۆر نزیکدا چاوەڕێی ئەوە بکات لەبنەڕەتەوە ڕوبەڕوی گۆڕانکاریی بێتەوە.

لێرەدا جێگەی خۆیەتی ئاماژە بەوە بکەین کە کوردەکانی ژێر دەسەڵاتی کۆماریی ئیسلامی ئێران و تەنانەت ئۆپۆزیسیۆنی کوردی ئەو وڵاتە، بەجۆرێک لەجۆرەکان خەباتی چەکداریی ڕەت کردۆتەوە، بەڵام ڕەنگە گەر دەوڵەتی ئێران بەبێ گوێدانە پێودانگ و پەیماننامە نێودەوڵەتیەکان، درێژە بەکاری نامرۆڤانەو درێژە بەتوندو تیژیی بدات لەدژی گەلی کورد، ئەوا لەداهاتودا نابێتە دۆستێکی باوەڕ پێکراوی ئەو گەلەی لەدونیای نوێداو لەڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست خەریکە جێگە پێی دروستکردنی دەوڵەتێکی دیموکراسی و جەماوەریی فەراهەم دەکات. ڕەنگە چیتر ئۆپۆزیسیۆنی کورد بیر لەڕێگە چارەی تر بکاتەوە و هیچ نەبێت بیر لەوە بکاتەوە لەباتی چەک لەدونیای گفتگۆ مەدەنیەکاندا کەڵک لەو ئامرازانەوە وەربگرێت کە بێباکانەترو ڕوونتر ڕوخسارە تەم و مژاوییەکانی دەوڵەتی ئێران بەدونیادەناسێنن. هەر چەندە تا ئێستا ئۆپۆزیسیۆنی کوردی ئێران دامەزراوێکی ئەوەندە کاریگەری لەمەڕ ناساندنی تاوانەکانی دەوڵەتی ئێران لەبەر دەستدا نیە بەڵام ئومێد دەکرێت لەداهاتویەکی نزیکدا، ببێتە خاوەنی کەناڵی ئاسمانی و ڕاگەیاندنێکی بەرفراوانتر جا ئەگەر ئەوەش نەکات، دەبێ چیتر لەوەی کە هەیە بێدەنگتر نەبێت و تا ئەم دەرفەتەی خۆ زیندوکردنەوەیشی لەدەست نەچووە، مۆری ئەو بێدەنگیە بشکێنێت و داوای مافی خۆی بکات. مافی نەتەوەی کورد لەحاڵی حازردا، لەچوار چێوەی دەسەڵاتی نادیموکراسیانەی دەوڵەتی ئێران بەتەواوەتی پێشێل دەکرێت، تەنانەت وەکو هاوڵاتیەکی ئێرانی حسابی بۆ ناکرێت و لەوەش زیاتر بەبێ گوێدانە هیچ بنەمایەکی دیموکراسی، بەبەرچاوی هەموو جیهانەوە بەشێوازی زۆر کۆنی بەرپەرچدانەوە، کەوتۆتە گرتن و ئەشکەنجەدان و تەنانەت کوشتنی هاوڵاتیانی کوردستان، ڕەنگە ئەگەر لەئێستادا بۆ ئەوەی بەتەواوەتی ببینە ئاوێنەی ئەو واقیعەی حاڵی حازر لەکوردستانی ڕۆژهەڵات دەگوزەرێت، تەنها یەک ڕێگەمان لەبەردەمدایە، ئەویش ئەوەیە وەکو گەلەکەمان بیر بکەینەوە. پرسیارەکە لێردا ئەمەیە: کوردێکی ڕۆژهەڵاتی لەم دۆخەی ئێستادا دەتوانێت چ متمانەیەک بەدەوڵەتی ئێران بکات؟ ئایە لەبەر ڕۆشنایی ئەم گرنگە، کاتێ ئەوە هاتوە، گەلی ڕۆژهەڵات و ئۆپۆزیسیۆنی داواکاری ماف و ئازادیەکانی ئەو گەلە، لەتەک یەک ئاشنا ببنەوە؟

ڕاستە ئێستا دۆخێکی گونجاوە، دەبێت جارێکی تر پەیوەندیەکانی نێوان گەل و ئۆپۆزیسۆن ساغ بێتەوە. بەبێ ئامادە بوونی هەرکام لەو دوو بەرەیە، ڕەنگە بکرێت، بەڵام بەرپا کردنی شۆڕشێکی ڕاستەقینە لەنێو دڵ و هەناوی سیستەمێک کە خوی بەتاریکیەوە گرتوە، ئەگەر گەل یان دەنگی ڕاستەقینەی داواخوازیەکانی گەل ئامادە بێت، گرانە.■

لە ڕۆژهەڵاتەوە

مەریوان:

دۆزینەوەی گۆڕی بەکۆمەڵ

بەپێی هەواڵێک کە لەلایەن ماڵپەڕە کوردییەکانەوە پشت ڕاست کراوەتەوە هەفتەی ڕابردوو لەسەر ڕێگای مەریوان بۆ مووسک، لەملەی مووسک، نزیک گۆڕستانی دارسێران، چەند کەس لەکاتی هەڵکەندنی زەوی بەمەبەستی دروستکردنی خانوو، گۆڕێکی بەکۆمەڵ دەدۆزنەوە. ئەو شوێنە پێشتر بەدەست سوپای پاسدارانەوە بووەو هەر ئەوانیش ناوی لەعنەت ئاوایان لێ ناوە. هاوکات لەگەڵ بڵاو بوونەوەی هەواڵی دۆزینەوەی گۆڕەکە، سوپای پاسداران گەمارۆی شوێنەکە ئەدەن و تەرمەکان ڕادەگوێزن.

شایانی باسە ئەمە یەکەمجار نیە لەو شوێنە گۆڕی بەکۆمەڵ دەدۆزرێتەوە.■

مهاباد:

ئیتلاعات لەسەر گۆڕی شەهیدان ئاهەنگ دەگێڕێ

بەپێی ئەو هەواڵەی لەسەر ماڵپەڕی کوردستان میدیا، دابەزیوە گۆڕێکی بەکۆمەڵ لەباکوری شاری مەهاباد لەنزیک فەرمانداری و بەرانبەر مەکتەبی "ئوسرا"، هەیە. ئەو شوێنە کە ئێستە زیندانی ئیتلاعاتی شاری مەهابادیشە، لەژێر دەستی سوپای پاسداراندایەو ئەوناوەندە، ئاهەنگ و جەژن و ڕێو ڕەسمەکانی دەباتە ئەو شوێنە■

سنە:

چارەنووسی مادێح ئەحمەدی نادیارە

د.موحەمەد ساڵح نیکبەخت پارێزەری بەناوبانگی ئێران و بەرەچەڵەک کورد، پارێزەریی پەروەندەی مادێح ئەحمەدی ڕۆژنامەنووسی گەنج، دەگرێتە ئەستۆ. شایانی باسە تا ئەم کاتە هیچ زانیارییەک سەبارەت بەپەروەندەی مادێح ئەحمەدی لەبەر دەستدا نییەو چارەنووسی لەنادیارییدا ماوەتەوە■

سنە:

مەرگی بێدەنگی هونەرمەندێک

حەمید حەمیدی هونەرمەندی دەنگ خۆش و گۆرانیبێژ، بەبێدەنگی ماڵئاوایی لەدنیای هونەرو هونەرمەندان کرد. شایانی باسە چەندین سیدی و گۆرانی بەپێز لەو هونەرمەندە بەیادگار ماوە.
ڕۆحی شادو یادی پیرۆز■

کرماشان:

داخستنی هۆڵی زەماوەندو شایی

بەپێی ڕاپۆرتی ڕۆژهەڵات نیوز، بەهۆی ڕەچاو نەکردنی یاسا ئیسلامی و شەرعیەکان، ٢٣هۆڵی شایی و زەماوەند لەو شارەدا، لەلایەن هێزە ئینتزامیەکانەوە داخران.

بەرپرسی هەواڵنیری هێزی ئینتزامی کرماشان لە دوو لێکۆڵینەوەدا ڕایگەیاندووە کە ئەو هۆڵانە بە هۆی ڕەچاو نەکردنی یاسا ئیسلامیەکان، ئیسلامی نەبوونی جل و بەرگی ژنان، هەڵپەرکێی ڕەشبەڵەک و خواردنەوە، داخراون و بەرپرسەکانیان بانگهێشتی دادگا کراون.

شایانی باسە هێزی ئینتزامی کرماشان، بەیاننامەیەکی سەبارەت بە یاساکانی بەڕێوە بردنی شایی و زەماوەند دەر کردووە و بە دەست نیشانکردنی چەندین خاڵ ڕایگەیاندووە، ڕەچاو نەکردنی ئەو خاڵانە دەبێتە هۆی داخستنی هۆڵەکان■

پزیسکی ئەندێشە

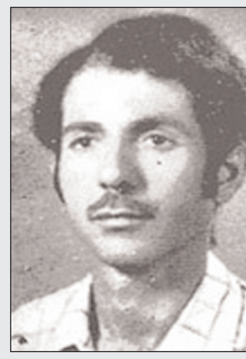

یەکەم ئەزموون، یەکەم خۆشەویستی، وشەو، داهێنان، ئەو گەڕانە سیحر ئامێزەی کتێب، هەمیشە لەخەون. خولیای نوسەراندا.

مانایەکی جوان و، ئەزمونێکی پڕ لەبەخشندەی هەیە. بۆیە لەم تەوەرەدا. ویستومانە، جارێکی تریش، نوسەران و بیرمەندان، شاعیران، لەزهن و زاکیرەی ئێستایاندا، گەشتێک بۆ ڕابردووی خوێندنەوە قوڵەکاندا بکەنەوە، ئاخۆ کامە کتێب و نووسراو، تا ئێستایش، لەگەڵ ڕوحیا سەمای شتە جوانەکان دەکەن.

ئەو سەمایانەی هەمیشە کتێب، وشەکانی لەرووت بونەوەیەکی عیشق ئامێزدا، لەپەنجەرەی تازەوە پێمان دەڵێن.. ئێوەمان بەردەوام لەبیرو دیدو خەون و خولیاکاندایە. بۆیە، لەیەکەمین پەیڤیندا یەکەم کتێب کامە بوو تۆی بەرەو دونیای نوسین ڕاکێشا؟ لەوەڵامدا لەتیف هەڵمەتی شاعیری گەورە دەڵێت:

- من ناتوانم بڵێم لەبیرمە بۆ یەکەمجار کام کتێبم خوێندۆتەوە، بەڵکو دەبێ چەند قۆناغێک بۆ ئەم کارە دابنێم و بڵێم یەکەم کتێب کە لەسەرەتای منداڵێتیمدا کەوتە دەستم کتێبەکانی پۆلی یەکی سەرەتایی بوو.

دوایی کەفێری خوێندنەوەو نووسین بووم و چوومە پۆلەکانی چوار و پێنجی سەرەتاییەوە کتێبی (ڕۆستەم و جیهانگیرو ڕۆستەم و برزۆو ڕۆستەم و زۆراب و ئەمیر ئەرسەلان و شیرین و فەرهادو لەیلاو مەجنون و فەتحی قەڵای خەیبەر)م خوێندەوە.

کەچوومە قۆناخی ناوەندییەوە یەکەم کتێبی وێژەیی کەخوێندمەوە یا -العبرات- ی مستەفا لوتفی مەنفەلوتی بوو یاخود کتێبی - النبی - جەبران خەلیل جەبران بوو.. ناتوانم بڵێم کامیان بوو.. بەڵام دەتوانم سوور بم لەسەرئەوەی کە لەو قۆناخەدا هەموو کتێبەکانی مستەفالوتفی مەنفەلوتی و جەبران خەلیل جەبران (النظرات/ العبرات/ ماجدولین/ فی سبیل التاج) و (النبی/ دمعە وابتسامە/ رمل وزبد/ الاجنحة المتکسرة/المجنون/حدیقة النبي/ البدائع والطرائف/المواکب)م دەخوێندەوە هەروەها کتێبی -قصص الانبیاء- دوای ئەوەش سەیاب و ئەدونیس و بلندو بەیاتی و ئیلیوت و بۆدلێرو مایکۆفسکی و کتێبی (ئەلف لەیلە وەلەیلە) هەروەها قورئانی پیرۆزو تەورات و ئینجیل و هتد.

- کام کتێبە بەردەوام دەگەڕێیتەوە لای؟

- ئەو کتێبەی کەتاکو ئێستاش هەر دەچمەوە سەری و دەیخوێنمەوە تەنها یەک کتێب نیە بەڵکو کۆمەڵێ کتێبە لەوانە قورئانی پیرۆزو تەورات و ئینجیل و ڕۆمانی - موبی دیک - و - کتێبی - النبی - و المجنون - ی جەبران خەلیل جەبران و ئەلف لەیلەوەلەیلەو کەلیلەودمنەو دیوانەکانی سەیاب و بەیاتی و ئەدۆنیس و ڕامبۆو بۆدلێرو ئیلیوت و لۆرکاو یفتۆشنکۆو دەیانی دی.. بەڵام دەبێ ئەوەش بڵێم کە دیوانێکی میخائیل نەعیمە هەیە بەناوی -همس الجفون- لەساڵێکدا چەندین جار دەیخوێنمەوە چونکە بارودۆخێکی سۆفیانەی تیایەو سۆفیگەرێتی لەشیعردا لەو دیوانەوە بۆ یەکەمجار سەرنجی ڕاکێشام.■

ئا/ ئامانج کەریم

ئەفسانەو مۆسیقا

کلود لیڤی ستراوس

و/ فەرزین

لەپێشەکی ئەم کتێبانەدا mythologiques لەمەڕ Homme nu, le cruet le cuit. پەیوەندی نێوان ئەفسانەو مۆسیقا بڕێ شتم نووسیبوو، ئەمە بوو بە هۆی ناڕەزایی و بەهەڵە لەمەبەستەکەم تێگەیشتن. پێیان وابوو لەخۆمەوە دەرم هێناوە. لەوڵاتانی بریتانیا و بگرە فەرەنسەش هەر وایان دەزانی. بەپێچەوانەوە من وا بیر دەکەمەوە کە نەک هەر پەیوەندیان پێکەوە هەیە، بەڵکو پەیوەندییکی دوو لایەنەشیان هەیە. یەکەمیان پەیوەندی لێکچوون و ئەوی کەشیان پەیوەندی نزیکایەتی، چییەتی هەردووکیشیان هەر یەک شتن. ئەو شتەی کە یەکەم جار بیرم بۆی چوو، پەیوەندی لێکچوون بوو. ئەمڕۆ مەبەستەکەم ڕوون دەکەمەوە:

دەربارەی لێکچوون ئەوەم دەزانی گەر بمانەوێ لە پارچە مۆسیقایەکی musicale partition بە شێوەیەکی بەردەوام حاڵی بین، ئەفسانەش هەر وایە. گەر ئەفسانە وەک ڕۆمان یان وتارێکی ڕۆژنامە بخوێنینەوە، واتە بگۆڕدرێت، دێڕ بە دێڕ و لە چەپەوە بۆ ڕاست، وەڕز دەبین و تێی ناگەین، کە دەبێ بە شێوەیەکی گشتی تێبگەین. بائەوەش بزانین مانا و حاڵی بوون لە درێژی و بەرزی کارەساتەکەدا نییە، بەڵکوو تێگەیشتنی لە کۆی کارەساتەکەدایە، تەنانەت ئەگەر پشت سەر یەک نەیەن.

کەوابوو ئەفسانە دەبێ وەک پارچە مۆسیقایەکی ئۆرکێسترا بیخوێنیتەوە، دەبێ وەک لاپەڕەیەکی نۆتەی مۆسیقی لێی تێبگەین. ئەوەی کە لە سەر هەڵگری یەکەم لاپەڕەدا نووسراوە، بە خوێندنەوەی ئەو توخمانەیە کە لە ژێرەوە هاتوون، هەڵگری دوو و سێش ئامادەیە. واتە نەک تەنیا دەبێ لە چەپەوە بۆ ڕاست بخوێندرێتەوە بەڵکو دەبێ بە شێوەی ئاسۆیی و ئەستوونیش بخوێندرێتەوە. ئەم دیاردەیە چۆن و بۆ چی پێک هات؟ من پێمواییە لایەنی دووهەم پێویست بوو، واتە نزیکایەتی. لە واقیعدا ئەمە کاتێک دروست بوو کە ئەفسانە بە تەواوەتی لە بەین نەچوو بوو، بەڵکوو لە ئەندێشەی ڕۆژئاواییەکاندا پلەیەک هاتە خوارەوە و بوو بە پلە دوو. واتە لە سەدەی ڕێنیسانسدا ئەفسانە جێگەی خۆی دا بە ڕۆمان. هەر لەم سەدەدا بوو کە نموونەگەلی گەورەی مۆسیقا نزیکایەتی کرد لە ڕەوتەکانی سەدەی هەژدە و نۆزدە.

لەم پێشەکیەدا، مۆسیقا کلێشە سوننەتیەکەی وێڵ کردووە و کاردانەوەیەکی عەقڵانی و سۆزداری پەیدا کردووە. ئەفسانەش لە هەمان کاتدا، هەمان کاردانەوەی بووە. هەڵبەت دەبێ مەبەستم بێت مۆسیقا ڕوون بکەمەوە، ئەو مۆسیقایەی کە جێگەی کاردانەوەی عەقڵانی ئەفسانەی گرتوەتەوە، ئەو مۆسیقایەیە کە لە سەدەی حەڤدەدا بە بەرهەمەکانی فرسکۆباڵدی baldi fresco و لە سەدەی هەژدەدا بە (باخ) دەستی پێکرد. هەر ئەو مۆسیقایە کە بە موزار و بێتۆڤێن و ڤاگنەر لە سەدەی هەژدە و نۆزدەدا گەیشتە ئاخرین پلەی جوانی و پووختی.

بۆ وەی مەبەستەکەم ڕوونتر بێت نموونەیەک لە ئۆپێرای چوارەمی ڤاگنەر دێنمەوە:

ئەویش نموونەی ring (ئەنگوستیلە) یە. یەکێ لە گەورەترین دەستکەوتەکانی ئەم ئۆپێرایە چاوپۆشی کردن لە عەشقە. کاتێ کچەکانی چۆمی ڕەن ئالبێریخ alberich ئاگادار دەکەنەوە کە بۆ بە دەستهێنانی ئاڵتوون دەبێ لە ئەشقی ئینسانی ببوورێ، لەواقیعدا ئەمە پەیامێک لە خۆ دەگرێ، کاتێ کە ئالبێریخ دەڵێ من ئاڵتوون بە دەست دەهێنم، واتە عەشقی وێڵ کردووە. ئەوەی کە ڕوون و ئاشکرایە مانای ئەدەبیەکەیەتی کە ئاگامان دەکاتەوە ئالبێریخ خەریکە عەشقەکەی لەکیس دەچێ.

مانای دووهەمی لا والکێری دا) (waklkyri alla کاتێکی سەرسوورهێنەردا پێک دێت، کاتێ کە زیگمۆند (siegmund) زانیویەتی کە برای زیگلین دە(-lid sieg.ەلایم درەنگە، ئەو عاشقە و خەریکە زینا دەکات. لەو کاتەدا زیگموند شمشێرێک لە تەنەی دارێک دەردێنێ، پاشان مۆسیقایەک دەبیسترێ کە دۆڕاندنی عەشقێک ڕاڤە دەکات. زیگمۆند پشت لە عەشق ناکات بەڵکو بۆ یەکەم جار تامی عەشق دەچێژێ.

مانای سێهەمی لە پەردەی سێیەمی والکێری دووپات دەبێتەوە. ووتان (wotan) شای خودایان کچەکەی برۆنهیلدە (-hilde brun) دەکاتە خەونێکی سێحراوییەوە، بازنەیەک لە ئاگر بە دەوریدا دەکێشێ، هەڵبەت دەکرێ بڵێین (ووتان) لە عەشقی کچەکەی دەست هەڵدەگرێ، بەلایم ئێمە قەناعەت بەوە ناکەین.

ئەمە دەقاودەق لە ئەفسانەکاندا دەیبینین، واتە مانایەک کە لە سێ کاتی جیاوازدا و بە درێژایی چیرۆکەکە دێتە ئاراوە. یەک جار لە سەرەتادا، یەک جار لە نێوەندەوە، یەک جاریش لەکۆتاییدا.

هەڵبەت ئەگەر نموونەکان بەراورد بکەین لە گەڵ ئۆپێراکانی یەکەم و دووەمی ring. ن دەمەوەێ نیشانی دەم تەنیا ڕێگەیەک بۆ تێگەیشتن لەمانە ئەوەیە کە هەرسێ پێکەوە چاو لێبکەین و بیانخەینە خانەیەکەوە، تاوەکو بزانین ئایا دەتوانین وەک کارێکی سەربەخۆ خوێندنەوەمان لە سەری بێت؟

ئەو خەزێنە ئاڵتوونەکە لە قووڵایی چۆمی (ڕەن) دایە و ئەو شمشێرەی کە لە ناو دارە ئەفسووناویەکەی ژیان نوستووە و ئەو ژنە(برونهیلدە)کە ئاگر پاسەوانیەتی، مانا و چەمکەکەی ئاوایە: خەزێنە و شمشێر و ژن تەنیا یەک شت نین. ئاڵتوون شتێکە بۆ گەیشتن بە دەسەڵات، شمشێر کەرەسەیەکە بۆ بە دەستهێنانی ژن و سەربەستی، ئاوێتەبوونی ئەم سێ واتایە چاکترین ڕاڤەیە بۆ ئەوەی لەکۆتایی شامگای خودایان بە دەستی برونهیلدە ئاڵتوونەکە دەگەڕێتەوە بۆ چۆمی ڕەن، کەوایە ئەم دوانە لە ڕوانگەی جۆراو جۆرەوە یەک شت نیشان ئەدەن. ئەم مانایەش پێویستە، بۆ نموونە: هەر چەندە ئالبێریخ عەشقەکەی لە دەست دەچێ بەڵام دەتوانێ بە بەرەکەتی ئاڵتوونەکەوە دڵی ژنێک بە دەست بێنێ کە دایکی منداڵەکەی (هاگن)ە. زیگمۆندیش بە هۆی سامانی شمشێرەکەوە دەبێتە خاوەنی کوڕێ بە ناوی زیگفرێد. لە مانا و ڕاڤە کردنی ئەمانەدا شتێک بەر چاو ناکەوێت، ئەویش ئەوەیە کە نزیکایەتی ڕەگەزی لە بەینی هاگن و خاین لە گەڵ زیگفرێد و قارەمانەکەدا نابینرێ. ئەم نموونانە بەسن بۆ وەی بڵێین جۆری شیکردنەوەی ئەفسانەو مۆسیقا لە یەک دەچن. لە کاتی بیستنی مووسیقیدا شتێک دەبیستین کە لە شوێنێیکەوە دەستپێدەکا و لە جێگەیەکدا کۆتایی پێدێت. بۆ نموونە سەمفۆنیا: سەرەتا، ناوەند،کۆتایی هەیە. گەر کات بە کات نەتوانی ئەو دەنگەی کە دەیبیستی لە گەڵ کاتی دوایی وکاتی پێشوودا تێکەڵی کەیت و سەرنجی بۆ ڕانەکێشی ئەوە ناتوانی لێی حاڵی بیت، چێژی لێوەر ناگری. یاسایەک لە مۆسیقادا هەیە بە ناوی "مانا و گۆڕینی مانا "((themes et variations گەر لە گۆڕانی مانایەکدا، ماناکەی پێشەوەت لە بیر بمێنێ ئەوە دەتوانی لەپارچە مۆسیقایەک تێبگەیت. بەم شێوەیە زەینی وەرگری مۆسیقا یا ئەفسانە دووبارە سازی دەکات، ئەم دووبارە سازییە لە هەر دوو زەمینەکەدا، وتەزای

وەکو ئاسمان و زەوی، خۆر و هێزی ژێر زەمینی. ئەم ڕەها بوونە بریتیە لە ئاوێتە بوونی دوو ئەسڵی دژ بە یەک کە لە بەرزی و نزمی ((accords ەکەدا پێک دێت. ئەفسانەش بە یەک گەیاندنی دوو سنووری دژ بە یەکە. هەروەها دەتوانرێ ڕوون بکردرێتەوە کە ئەفسانە یان گرووپێ لە ئەفسانە، بنەمایەکی وەکو، سۆنات، سەمفۆنی، ڕۆندۆ، تووکاتا، یا هەر بیچمێکیتر لەو چەشنەیان هەیە کە بە شێوەیەکی ناخودئاگا لە ئەفسانە وەری گرتووە. با چیرۆکێکتان بۆ بگێڕمەوە، کاتێ کە کتێبی "پوختە و ناپوختە"م دەنووسی، ویستم بەشەکانی بەشێوەیەکی مۆسیقایی داڕێژم، واتە بەشێکی ناو بنێم سۆنات و بەشێکیتری ڕۆندۆ... گەیشتمە ئەفسانەیەک کە نەمتوانی لە بنەماکەی حاڵی بم و کلێشە مۆسیقاکەی بۆ داڕێژم. ناچار پەنام بردە بەر دۆستێکی ئاهەنگساز. لەپێشدا داستانەکەم بۆ گێڕایەوە و پێمکوت: دوو چیرۆکی جیاوازە، بەرەبەرە تەشەنە دەکەنە نێو یەک و لە ئاکامدا تێکەڵی یەکتری دەبن. تۆ بەو جۆرە مۆسیقایە کە وەها بنەمایەکی هەبێ چی پێدەڵێی؟ کوتی تا ئەو جێگەی من ئاگادارم شتێکی وا لە مۆسیقادا نییە. دوای چەند حەفتە پارچەمۆسیقایەکی بۆ ناردم کە بنەمای هەمان ئەفسانەی تێدابوو. بەراوردکردنی زبان و مۆسیقا، وەک مۆسیقا و ئەفسانە سەرنج ڕاکێشە. بۆ نموونە زبانناسەکانی هاوچەرخ لە سەر ئەو باوەڕەن کە توخمی بنەڕەتی زبان، بریتیە لە فۆنێم ((phoneme واتە ئەو دەنگانەی کە ئێمە بە شێوەیەکی ناشیرین بە پیت نیشانی ئەدەین، کە بە تەنیا واتایەکیان نیە، بەڵام بە تێکەڵ کردنیان مانا دەبەخشن. دەتوانین بڵێین نۆتەکانی مۆسیقاش هەر وان. یەک نۆتی: لا-سی-دۆ-ڕێ... بە تەنیا واتایەکیان نییە، بەڵام کاتێ تێکەڵ دەبن، دەبن بە مۆسیقا. گەر لە زباندا فۆنێم توخمی بنەڕەتیە، لە مۆسیقاشدا توخمی بنەڕەتی هەیە کە ڕەنگە بە فەرەنسی پێی بڵێین ((soneme و بە ئینگلیزیش ((toneme. بە هەر حاڵ بەینی ئەم دوانە لێکچوون زۆرە. لە پلەیەکی سەرترەوە فۆنێتەکان لە گەڵ یەکدی تێکەڵ دەبن و وشە دروست دەکەن و لە ئاوێتەکردنی وشەکان ڕستە پێک دێت. بەڵام لە مۆسیقیدا وشە نییە، بۆوەی کە توخمە مادیەکان واتە نۆتەکان پێکەوە تێکەڵ دەبن و "ڕستە" و میلۆدی ((melodie دروست دەبێ. کەوابو لە زباندا سێ پلەی تایبەت و دیار هەن کە بریتیە لە: فۆنێمە تێکەڵبووەکان، وشەو لەوشەکانیش ڕستە دروست دەبێ. بەڵام گەر لە مۆسیقیدا نۆت شتێکە وەک فۆنێم، پلەی وشەسازی بۆ نییە، بەڵکو لەفۆنۆتیکەوە(نۆت) ڕاستەوخۆ بەڕستە دەگەین.

دەتوانین ئەفسانە لەگەڵ زبان و مۆسیقیدا بەراورد بکەین. بەو جیاوازیەوە کە لە ئەفسانەدا فۆنێم بوونی نییە و سادەترین توخمی وشەن، بەومەرجەی کەزبان وەک نموونەیەکی باڵا و بەراوردی ((paradigme لەبەرچاو بگرین، وەک: واج، وشە، ڕستە. لە مۆسیقدا بەرانبەر بە واج، ڕستە هەیە. بەڵام شتێک بەناوی وشە نییە. لەئەفسانەدا بەرانبەر بە وشە، ڕستە هەیە، بەڵام واج نییە. کەوابوو هەر دوو بابەتەکە یەک توخمیان کەمە.

تێگەیشتن لە پەیوەندی زبان و ئەفسانە و مۆسیقا، تەنیا بە ئەسڵ و نەسڵ و زبان پێک دێت. واتە ئەفسانە و مۆسیقی لە زبانەوە سەرچاوە دەگرێ. بەڵام لە دوو شوێنی جیاوازدا گەشە دەستێنن، مۆسیقی دەنگ دەکات بە ئۆبژە، دەنگیش لە زباندا هەیە، ئەفسانە، مانا((aspect sens دەبەخشی، ئەویش هەر لە زباندا هەیە.

فردینان دی سۆسێر ((de saussure Ferdinand، سەلماندی کەزبان دوو دەڤەری جیا نەکراوی هەیە، ڕواڵەت و مانا. هاوڕێم (ڕۆمەن یاکۆبسێن) کە کتێبێکی بە ناوی (ڕواڵەت و مانا) کە دوو شێوەی جیاوازن، بڵاوی کردوەتەوە. لەلایەکەوە دەنگ هەیە، لەلایەکی دیکەوە هیچ مانایەکی بێ دەنگ لە دەرەوەی ئەو دەڤەرەدا نییە. لەمۆسیقادا، دەڤەری دەنگ بەرزترە لەئەفسانەو دەڤەری مانایی. لەتافی منداڵیمدا حەزم دەکرد ئاهەنگساز بوومایە یان لانی کەم ڕابەری ئۆرکێسترا. ئەوکات حەولم دا ئۆپێرایەکی خۆم، کە ئۆپێرانامەکەی خۆم نوسیبووم و تەواوی کارەکانی بۆ خۆم سازم کردبوو، ئاهەنگ دروست بکەم، بەڵام نەمتوانی چۆن مێشکم شتێکی کەم بوو.

یاسایەک لە مۆسیقادا هەیە بە ناوی "مانا و گۆڕینی مانا" گەر لە گۆڕانی مانایەکدا، ماناکەی پێشەوەت لە بیر بمێنێ ئەوە دەتوانی لە پارچە مۆسیقایەک تێبگەیت گەر کات بە کات نەتوانی ئەو دەنگەی کە دەیبیستی لە گەڵ کاتی دوایی و کاتی پێشوودا تێکەڵی کەیت و سەرنجی بۆ ڕانەکێشی ئەوە ناتوانی لێی حاڵی بیت، چێژی لێوەر ناگری

سیگمۆند فرۆید

بەڕای من تەنیا مۆسیقی و ڕیازی(ماتماتیک) دەتوانن ببنە دایکی کەرەسەی کاتی گونجاو. لە بیرمە سەردەمانی شەڕ کە پەنابەر بووم، ڕۆژێ لە نیویۆرک لە گەڵ (داریوس میلو) نانم دەخوارد، لێم پرسی: کەی دەتزانی دەبیە ئاهەنگساز؟ وەڵامی دامەوە، دەورانی منداڵی کە دەچووە خەوەوە جۆرێ لە مۆسیقای دەبیست کە هیچ پەیوەندیکی لە گەڵ ئەو جۆرە مۆسیقایە نەبوو کە باو بوو. دواتر تێگەیشت ئەو مۆسیقایە، مۆسیقایەک بووکە ئێستە خۆی لێدەدات و تایبەتە بە خۆی. من بیرم لەوە دەکردەوە کە مۆسیقی و ئەفسانە دوو دەستە خوشکی زبانن. هەر کام لە شوێنی خۆیەوە دەڕوات. هەرچۆن لە ئەفسانەدا کەسێ بەرەو باکور دەچێت و یەکێ بەرە و باشوور و ئیدی یەکتری هەرگیز نابیننەوە. ئەگەر نەمتوانی بە دەنگ ئاهەنگ دروست بکەم ڕەنگە بتوانم لانی کەم بە مانا هاونەوعی بکەم.

ئەو هاوسەنگیەی کە من دامناوە، تا ئەو جێگەی کەئاگادارم تەنیا لەمەڕ مۆسیقای ڕۆژئاوادا کە لەم چەند سەدەی دواییدا گەشەیان کردووە، دەخوێنمەوە. بەڵام ئەمڕۆ شاهیدی شتێکین کە لەو دەچێ. ئەوکاتەی ئەفسانە خەریک بوو لە ناودەچوو، ڕۆمان جێگەی گرتەوە. ئەمڕۆکەش ڕۆمان خەریکە لە بەین دەچێ و ڕەنگە ئەو شتەی لەسەدەی هەژدەهەمدا روویدا، واتە بنەمای مۆسیقی و کاردانەوەی ئەفسانەی کرد بەهی خۆی. ڕەنگە مۆسیقایەک کە ناسراوە بە ((seriel ڕۆمان وەک ژانرێکی ئەدەبی بخاتە نێو جانتاکەی خۆیەوە.■

لێکچوون نییە، بەڵکو مووسیقی بە ئافراندنی بیچم و وینەی تازە، تەنیا ئەو بنەمایە دەدۆزێتەوە کە لەوە پێش لە ژێر دەسەڵاتی ئەفسانەدا بووە. وەک فۆگ ((fugue کە لە کاتی باخ دا کلێشەی گرت. بە شێوەیەکی سەرسوور هێنەر لە ئەفسانەدا، دوو کەسایەتی، دوو گرووپی کەسایەتی، لە دژایەتی یەکدان. بۆ نموونە دەتوانین یەکیان بە چاک و یەکیان بە خراپ دانێین، هەرچەندە هەوڵ دەدەین مەسەلەکە سادە بکەینەوە.

چیرۆکی ئەفسانە، چیرۆکی دەستەوگرووپێکن کە دەیانەوێ لە دەستی گرووپێکی دیکە خۆ ڕزگار بکەن. گرووپێ، گرووپێکی دیکە ڕاودەنێ و زەرەری پێدەگەیەنێت، جاربەجارێ گرووپی ((A دەگات بە گرووپی ((B و جارێکیش گرووپی ((B هەڵدێت و ئەمەش بە شێوەی "فۆگ"ە. لە زبانی فەرەنسی دا بەم جۆرە پرسیار و وەڵامدانەوە دەڵێن ((le sujet et la reponse.

بارودۆخی بەرانبەر واتە دژ((antithese یا وەرگێڕان و بە دەنگ کردنی، لە تەواوی چیرۆکەکەدا درێژەی هەیە تاکو دەگاتە ئەو ڕادەی کە دوو گرووپەکە تێکەڵ بە یەکدی دەبن و ئەم شێوەش بەرانبەرە لە گەڵ ((strette لە فۆگ دا، واتە بەشێکە پێش لە ئەنجام دێت. لەو بەشەدا مانا سەرەکیەکانی فۆگ زۆر دەبن و لە سەر یەک کۆ دەبنەوە، لە کۆتاییدا بە شەڕ و پێکدادانیان تەواو دەبێ و بەم جۆرە ئەو دوو بنەما سەرەکیە لە تەواو ئەفسانەداکە لە شەڕ پێکدادان، دەگەنە یەک. ئەم شەڕانە ڕەنگە شەڕێک بێت لە نێوان هێزە سرووشتییەکان یا پەڕسرووشتییەکان،

گەر ئەفسانە وەک ڕۆمان یان وتارێکی ڕۆژنامە بخوێنینەوە، واتە بگۆڕدرێت، دێڕ بە دێڕ و لە چەپەوە بۆ ڕاست، وەڕز دەبین و تێی ناگەین، کە دەبێ بە شێوەیەکی گشتی تێبگەین کەوابوو ئەفسانە دەبێ وەک پارچە مۆسیقایەکی ئۆرکێسترا بیخوێنیتەوە، دەبێ وەک لاپەڕەیەکی نۆتەی مۆسیقی لێی تێبگەین

سەرچاوە:
جهان اسکورە شناسی: (مجموعە مقالات)

و/جلال ستاری■

دیدی جیاواز لەمەڕ سەرەنجامی ڕاپرسیی

سەبارەت بەئەنجامدانی ڕاپرسی دەستور لەسەرجەم عێراقدا، بەپێویستمان زانی بۆ هەڵسەنگاندنی چۆنیەتی ڕاپرسییەکەو کەموکوڕییەکانی‌و چۆنیەتی بەشداریکردنی خەڵکی عێراق بەتایبەت خەڵکی کوردستان، تاچ ئاستێک بوو؟ ئایا وەکو پێویست بوو یاخود نا؟ چاوپێکەوتنێک لەگەڵ چەند لایەن‌و بێ لایەنێک ساز بدەین، تاوەکو لەدیدی ئەوانەوە بزانین ڕاپرسییەکە تاچ ئاستێک سەرکەوتوو بووە.. ، هەر لەم چاوپێکەوتنەدا مەسەلەی دەستوری هەرێمی کوردستان گفتوگۆی لەبارەوە کراوە کە دەسەڵاتی کوردی‌و پەرلەمانی کوردستان بەنیازی داڕشتنین‌و با بزانین تێڕوانینی ئەم بەڕێزانە لەو ڕووەوە چۆنە؟

سەرەتا کاردۆ محەمەد ئەندامی مەکتەبی ڕێکخستنی (ی.ن.ک) و ئەندامی لیژنەی سکرتاریەتی ڕاپرسی دەستور بۆمان دوا:

چاودێر: کاک کاردۆ بەڕای ئێوە ڕاپرسی چۆن هەڵئەسەنگێنن، بەشێوەیەکی گشتی‌و پرۆسەکە بەڕای ئێوە چەند گرنگە، بایەخی پرۆسەکە لەکوێدایە.

کاردۆ: پێم وایە ئەو ڕاپرسیەی کەجێبەجێکەری ئەو هەنگاوانەیە کە لەگۆڕانکاریەکانی عێراق بەدی دێت. گرنگییەکی هەیە چونکە یەکەم جارە بەشداری کۆمەڵانی خەڵکی عێراق گەلانی عێراق لەمەسەلەیەک کەچارەنوسی ڕێکخستنی خەڵکەکە دیاری دەکات، پێشم وایە عێراق بەو هەنگاوە دیموکراسیە، یا بەو بەشداریە کاریگەرە، یا بەو پرۆسەی توانی ببێتە وێستگەیەکی گرنگ، یا دەتوانم بڵێم ساتێک بۆ خۆی تۆمار بکات، کەساتێکە...

توانا عوسمان:

ڕاستە ئێمە هاتوینەتە ناو عێراقی تازەوە بڕیاریشە کورد لاعیبێکی گرنگی ئەم بارودۆخە تازەیە بێت لەعێراقدا بەڵام نابێت کۆمەڵێک مومەیزات و کۆمەڵێک حەصانەی جیاواز بۆ خۆمان دروست بکەین کەجیامان بکاتەوە لەناوچەکانی دیکەی عێراق وە ئەمەش بەڕاستی لەدەستوری تازەی عێراقدا ڕاستە هەندێک فرسەت‌و هەندێک شانسی داونەتێ بەڵام دەبێت بەسەر خۆماندا تەوزیفی بکەین..

توانا عوسمان - نوسەرو ڕۆژنامەنووس (هەفتەنامەی هاوڵاتی)

کاوە پێنجوێنی: کادیری کۆمەڵی ئیسلامی

کاردۆ محەمەد: کوردستان وەکو هەرێمێک دەتوانێت ئەو واقیعەی خۆی کەئێستا هەیەتی‌و پیادەی دەکات، چ لەباری سیستەمی سیاسی‌و چ لەباری مەسەلە دیموکراتەکان، چ ئازادیەکان، چ لەمافە شەخصی‌و سیاسی‌و مەدەنییەکان، دەتوانێت بەیاساکردنی ئەو مەسەلانەوە بەسەروەری کردنی یاسا لەئاستی هەرێمی کوردستان نمونەیەکی جوان لەناوچەکە پیشانی هەم دنیا هەم ناوچەکە، هەم خەڵکی کوردیش کە خەڵکی کورد ئەوەندە قوربانی داوە کەبەڕاستی شایستەی ئەوەیە، کە مافەکانی وابچەسپێت کە بۆ هیچ هێزێک نەبێت کە پێشێلی بکات..

کاوە پێنجوێنی:

دەنگدان بەو دەستورە بەسودی هەموو لایەکە تەنانەت ئەوەشی کەخۆی ناو ناوە ئۆپۆزسیۆن، ئەوەی کە دژی ئەم بارودۆخەی عێراقیشە بەهەر جۆرێک لەجۆرەکان پەلامار ئەدات دیسان ئەگەر دەستورێکی بێ کەموکورتی‌و بەتەبایی جێبەجێ بکرێت سودی ئەویشی تێدایە بەقەدەر خۆی‌و ڕاپرسی بە بەڵێ بێ یان نەخێر ئەگەر سیناریۆ نەبێت ئەوە زیاتر شەرعیەت ئەدات بەو کارو پرۆسەیە

نیگەرانییەکانی ڕاپرسی

حەسەن حسێن

لە ژمارە (٤٧) چاودێر بەرواری ٢٠٠٥/٩/٢٦ لە لاپەڕەی یەکەمدا ستونێک (دەشێت سەروتاریش بێت) لەژێر ناونیشانی (مەترسی لەسەر ڕاپرسی) بڵاوکراوەتەوەو باس لەو جموجوڵە دەرەکی و ناوخۆییانەی ئێراق و نارەزایەتییەکانی ئەم ڕۆژانەی هاوڵاتیانی کوردستان، دەکات و بەمەترسیداریان دەزانێت لەسەر ئەنجامدانی ڕاپرسی لەسەر ڕەشنوسی پرۆژەی دەستور...

گوتاری نەتەوەپەرستی عەرەبیش نزیک بەنیو سەدەیە لەسەر بیرۆکەی پیلانگێڕی (نظرية المؤامرة) بەردەوامی بەخۆی داوەو هەمیشە لەهەوڵی دروستکردنی ڕایەڵێکی وەهمیدایە لەنێوان نەیارە سیاسی و ئایدۆلۆژییەکانی لەگەڵ جولەکەدا

خانە گومانی و خستنی تۆمەتی پیلانگێڕی بەسەر نەیارە سیاسیەکان و ڕەخنەی هاوڵاتیاندا، هەوڵێکە بۆ تەنگکردنەوەی مەوداکانی چالاکی تاک و گروپەکان و فراوانکردنەوەی سنورەکانی هەژمونی دەسەڵاتەکەی

پەشێویەکانی کەلار دەرەنجامی کەم هیواییە بەڕاگەیاندن

سالار فەتاح — **بەشی دووەم‌و کۆتایی**

دەسەڵاتی میدیا زامنێکە بۆ هێشتنەوەی ئارامی دو لایەنە لەنێوان دەسەڵات‌و هاوڵاتیاندا، دەبێت ئەمڕۆ دەسەڵاتی هەرێم ئەم حەقیقەتە دەرک بکات‌و کار بۆ ئەو وەرچەرخانە بکات